

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta právnická

Rigorózní práce

Neoprávněné užití autorských děl v prostředí internetu

Praha, 2014

Mgr. Radek Hlaváček

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta právnická

Katedra: Ústav práva autorského, práv průmyslových a
práva soutěžního

Rigorózní práce

Neoprávněné užití autorských děl v prostředí internetu
Unauthorized use of copyright works on the internet

Praha, 2014

Vypracoval: Mgr. Radek Hlaváček

Vedoucí práce: JUDr. Petra Žíková

Katedra: Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Čestné prohlášení:

*„Prohlašuji, že jsem tuto Rigorózní práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil
prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“*

Praha, květen, 2014

.....
Radek Hlaváček

Poděkování:

Chtěl bych tímto poděkovat JUDr. Petře Žikovské za její čas, který mi v rámci konzultací věnovala, ochotný přístup a za její cenné rady, které mi při psaní práce velmi pomohly.

Obsah

1. Úvod	1
---------------	---

Obecná část

2. Základní vymezení	3
2.1. Pojem autorského práva	3
2.2. Obsah autorského práva	4
2.3. Začlenění autorského práva do právního řádu.....	5
2.4. Věcná a místní působnost autorského práva	5
2.5. Autorskoprávní ochrana	6
2.5.1. Angloamerická autorskoprávní ochrana	6
2.5.2. Kontinentální autorskoprávní ochrana.....	10
2.5.3. Rozdíly mezi angloamerickým a kontinentálním právním systémem.....	11
2.6. Autorská díla a jejich základní dělení	15
2.6.1. Počítačové programy	22
2.7. Internet	26
2.7.1. Platnost a působnost práva na internetu.....	30
2.8. Organizace zabývající se ochranou autorských práv a jejich význam.....	33
2.8.1. WIPO	34
2.8.2. MPAA.....	35
2.8.3. IFPI	37
2.8.4. RIAA.....	39
2.8.5. OSA	41
2.8.6. INTEGRAM.....	43
2.9. Úvaha nad posledním vývojem v oblasti kolektivní správy.....	44

Zvláštní část

3. Vymezení neoprávněného užívání autorských děl.....	51
3.1. Tříkrokový test.....	52
3.2. Volné užití díla.....	55
3.3. Užití na základě bezúplatné zákonné licence	57
3.4. Volná díla	57

3.5. Osířelá díla.....	58
3.6. Systém opt-in/ opt-out.....	61
4. Odpovědnost jednotlivých účastníků sítě internet za neoprávněné užití autorských děl	64
4.1. Občanskoprávní odpovědnost.....	64
4.2. Obchodněprávní odpovědnost	65
4.3. Autorskoprávní odpovědnost.....	65
4.4. Správněprávní odpovědnost	66
4.5. Trestněprávní odpovědnost	66
5. Účastníci sítě internet a jejich konkrétní odpovědnost dle charakteru osoby a činnosti	68
5.1. Dle charakteru osoby.....	68
5.1.1. Fyzická osoba.....	68
5.1.2. Právnícká osoba.....	70
5.1.3. Stát	71
5.2. Dle činnosti subjektu.....	71
5.2.1. Poskytovatel připojení	71
5.2.2. Poskytovatel volného prostoru.....	73
5.2.3. Poskytovatel obsahu	76
5.2.4. Poskytovatel odkazu	78
5.2.5. Koncový uživatel.....	81
6. Poslední vývoj boje proti internetovému pirátství v ČR a v zahraničí.....	88
6.1. Constantin Film Verleih a Wega Filmproduktionsgesellschaft vs UPC Telekabel.....	88
6.2. Liberecký poskytovatel filmových odkazů vs Nositelé autorských práv.....	93
6.3. Atari vs Rapidshare/ Gema vs Rapidshare	96
6.4. Kuky vs. Share-rapid.....	100
7. Úvaha De lege ferenda / Postup proti poskytovatelům volného prostoru v České republice	104
8. Resumé v českém jazyce	117
9. Resumé v anglickém jazyce.....	119
10. Seznam použité literatury	121

1. Úvod

Záměr napsat Rigorózní práci vznikl v mé hlavě již v době, kdy jsem psal práci Diplomovou, na širší téma „Užití autorských děl v prostředí internetu“. Po pětiletém magisterském studiu jsem sice získal základy ze všech právních odvětví, nicméně v žádném z nich nešlo ani z daleka mluvit o rozsáhlejších znalostech či detailním pochopení. Již v průběhu pátého ročníku jsem však věděl, že bych po jeho dokončení rád pokračoval v doktorském studiu, nevěděl jsem však přesně v jakém oboru. To se změnilo výběrem tématu na Diplomovou práci a v souvislosti s jejím psaním, když jsem hlouběji pronikal do problematiky a komplexnosti ochrany autorských práv v prostředí internetu a zjistil zaujetí tímto komplikovaným právním oborem. Po dokončení magisterského studia jsem již byl pevně rozhodnut v nastaveném kurzu pokračovat a Rigorózní práci pojmut jako pokračování práce Diplomové, teď již pouze na téma „Neoprávněné užití autorských děl v prostředí internetu“. Uvědomil jsem si totiž, že komplexnost tématu ochrany autorských práv na internetu je tak široká, že sama Diplomová práce byla pro mě jen takovým úvodem a seznámením se s hlavními pilíři současného stavu a s platnou právní úpravou, kterou se účastníci sítě internet v rámci jednotlivých zemí řídí. Pro další rozšíření svých znalostí tak bylo žádoucí se nevrhat na téma nové, ale dopracovat téma odpovědnosti za neoprávněné užití autorských děl v prostředí internetu, zejména odpovědnosti nejdiskutovanější, a dle mého názoru i nejsložitější, a to u poskytovatelů volného prostoru.

Rigorózní práci jsem se rozhodl rozdělit do dvou hlavních celků a to na část obecnou a zvláštní. Část obecná by měla mapovat základní instituty, jako je vymezení základních autorskoprávních pojmů, fungování internetu, působnosti práva v tomto zvláštním prostoru, vysvětlení rozdílů mezi angloamerickým a kontinentálním systémem či uvedení nejznámějších kolektivních správců autorských práv v ČR, ale i ve světě. V závěru obecné části se pokusím uvést úvahu k nové úpravě kolektivní správy v Evropské unii. V části zvláštní bych pak rád popsal obecné druhy odpovědnosti hrozící za neoprávněné užití autorských děl, odpovědnost jednotlivých subjektů a nejzajímavější soudní procesy poslední doby, které se věnují odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru u nás i v Evropě. V úplném závěru hodlám rozpracovat

vlastní úvahu De lege ferenda týkající se právního postupu proti poskytovatelům volného prostoru. Tato problematika mě nejvíce zaujala již při psaní Diplomové práce a rád bych po necelých dvou letech studia, které jsem věnoval právě převážně odpovědnosti těchto poskytovatelů, nabídl vlastní argumentaci ke stanovení sekundárních povinností, které by měly být prostřednictvím soudu nařízeny poskytovatelům volného prostoru, jako určitá opatření vyplývající z opakovaného porušování autorských práv na těchto serverech.

OBEČNÁ ČÁST

2. Základní vymezení

Úvodní základní vymezení autorskoprávních institutů je zaměřené zejména na přiblížení nejdůležitějších obsahových pojmů, které jsou nezbytné pro komplexní pochopení dalších kapitol věnujících se již konkrétním autorskoprávním problémům.

2.1. Pojem autorského práva

Za právní základ autorského práva lze považovat čl. 34 LZPS, v kterém je stanoveno, že práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem. „*Autorské právo je jednou ze specifických oblastí širšího komplexu právních disciplín označených souhrnně jako práva k duševnímu vlastnictví. Tato svěbytná disciplína rovněž úzce souvisí s oblastí občanskoprávních vztahů a ve vztahu k občanskému zákoníku je třeba autorský zákon chápat jako lex specialis, tedy jako zákon zvláštní, speciální. Obecně je pojem autorského práva chápán a vykládán ve dvojím smyslu, a to objektivním a subjektivním. Ve smyslu objektivním jej chápeme jako soubor právních norem upravujících společenské vztahy vznikající z tvorby a společenského uplatňování literárních, vědeckých a uměleckých děl souhrnně označovaných jako díla autorská. Z širšího hlediska se nejedná pouze o právní normy obsažené v autorském zákoně, ale můžeme sem zahrnovat i řadu dalších norem obsažených v jiných právních předpisech, které rovněž regulují výše uvedenou kategorii právních vztahů. Pokud hovoříme o kategorii autorského práva v subjektivním smyslu, pak pod tímto pojmem rozumíme oprávnění, která autorovi vznikají a která může realizovat ve vztahu k jím vytvořenému dílu*“.¹

¹ KNAP, Karel a kol. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*. 5. podstatně přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1996. s. 15.

Pojem duševní vlastnictví lze při absenci legální definice chápat jako: „ *právní a ekonomickou abstrakci, která je tvořena souhrnem různých objektivně vyjádřených ideálních předmětů. Ty nejsou věcmi v našem dnešním právním slova smyslu ani právy samými, nýbrž nehmotnými majetkovými hodnotami způsobilými být samostatnými předměty právních a ekonomických vztahů.* “²

Na autorské právo lze tedy nahlížet ze dvou hledisek a to z hlediska subjektivního, kde jde o konkrétní práva autora k dílu vytvořenému duševní činností.³ A z hlediska objektivního, kdy je tento pojem chápán jako soubor právních norem soukromoprávní povahy, které jsou uvedeny zejména v autorském zákoně a jsou v nich obsaženy příkazy, zákazy nebo dovolení budoucího chování.⁴

2.2. Obsah autorského práva

Co je obsahem autorského práva uvádí § 10 AutZ . Jsou to dvě základní skupiny, a to výlučná práva osobnostní, která jsou spojena pouze s osobou autora, jsou nepřevoditelná a trvají do autorovy smrti a výlučná práva majetková, která jsou způsobilá být předmětem dědictví. Mezi osobnostní práva autora patří rozhodnout o zveřejnění, osobovat si autorství či právo na nedotknutelnost díla. Majetková práva pak dávají autorovi právo rozhodovat o užívání jeho díla, jiná osoba ho smí užívat jen na základě autorova svolení či ve výjimečných případech stanovených zákonem, tzv. zákonné omezení autorských práv. Omezení se týká zvláštních případů stanovených autorským zákonem, pokud takové užití není v rozporu s běžným způsobem užití a pokud užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Bez souhlasu autora lze dílo užít v případě, že autor zemřel před více než 70 lety, v rámci volného užití díla či v rámci tzv. zákonné licence.⁵ Do práva užívat dílo patří: právo na rozmnožování

² TELEČ, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví: dodatek o právu k počítačovým programům*. 1. vydání. Brno: Doplněk, 2002. s. 20

³ KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné* 3. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI Publishing, 2007, s. 181

⁴ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 3 a násl.

⁵ DOLEČEK, Marek. *Autorské právo - výjimky a omezení práva autorského*. BussinesInfo.cz [online]. Publikováno 1. 3. 2009. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/autorske-pravo-vyjimky-a-omezeni-opu-4576.html>

díla, právo na rozšiřování díla či jeho rozmnoženiny, právo na pronájem díla či jeho rozmnoženiny, právo na půjčování díla či jeho rozmnoženiny, právo na vystavování díla či jeho rozmnoženiny, právo na sdělování díla veřejnosti. Dále lze uvést právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.

Je však mít třeba stále na paměti, že: „*Právo není vždy to, co říká zákon. Obsah a smysl zákona lze pokládat za základ práva. Avšak jsou situace kdy je obsah práva nalézán mimo zákon nebo zákon obsahuje určité normy, které však netvoří obsah platného práva.*“⁶

2.3. Začlenění autorského práva do právního řádu

Autorské právo spadá do širšího komplexu právních disciplín, které souhrnně označujeme jako práva k duševnímu vlastnictví. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) je předpis soukromoprávní povahy, který úzce souvisí s oblastí občanskoprávních vztahů, kterou upravuje nový občanský zákoník (dále jen NObčZ). Autorský zákon (dále jen AutZ) působí ve vztahu k NObčZ jako *lex specialis*. Jde tedy o zákon zvláštní, který má v použití přednost před zákonem obecným, tedy v tomto případě NObčZ.⁷ Celá legislativní úprava autorského práva pak tvoří jednotný funkční celek a to jak ve vztahu s tvorbou děl, tak i s jejich zpřístupňováním veřejnosti.⁸

2.4. Věcná a místní působnost autorského práva

Autorské právo je založeno na principu teritoriality, tudíž je autorskoprávní ochrana poskytována autorům či výkonným umělcům, ať byla jejich díla nebo umělecké výkony

⁶ GRÍVNA, Tomáš; RADIM POLČÁK. *Kyberkriminalita a právo*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2008, s. 17

⁷ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 9

⁸ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon a předpisy související*. 2. doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 1996. s. XIII.

vytvořeny nebo uveřejněny kdekoliv, v případě, že jsou státními občany České republiky. Nejprve je tedy rozhodující státní příslušnost. Na díla a výkony cizích státních příslušníků se vztahuje v případě, že je Česká republika vázána mezinárodními smlouvami, které tak stanovují nebo je-li mezi státy zaručena vzájemnost. V případě, že není splněna ani jedna z výše uvedených podmínek, bude se AutZ vztahovat na díla nebo výkony cizích státních příslušníků v případě, že na území České republiky své dílo nebo výkon poprvé zveřejnili či zde mají sídlo firmy nebo trvalý pobyt.⁹

2.5. Autorskoprávní ochrana

Samotné odvětví autorského práva, tak jak ho známe v současnosti, začalo vznikat v souvislosti s rozvojem knih. Důležitým milníkem tak je rok 1445, kdy Johann Gutenberg vynalezl knihtisk. Ochrana se nejdříve poskytovala vydavatelům, kterými byli často bohatí mecenáši urozeného původu a až později se začala pozornost obracet na autory děl.¹⁰ První autorské zákony spatřily světlo světa až o několik století později, jak popisují níže v jednotlivých právních systémech.

Nejdůležitějšími autorskoprávními systémy na světě jsou systém angloamerický a systém kontinentální. Jde o systémy, které se značně odlišují v pojetí autorského práva, které je, na rozdíl od jiných právních disciplín, poměrně mladým právním odvětvím a o kterém nenalezneme v antickém, římském ani řeckém právu, žádné dochované důkazy.¹¹ Z hlediska obsahových možností této práce uvedu stručně pouze nejdůležitější zákony reprezentující jednotlivé systémy a popíšu základní rozdíly v obou systémech.

2.5.1. Angloamerická autorskoprávní ochrana

⁹ POPELKOVÁ, Věra; ŠTROS, David; VOBORNÍK Martin. *Prosazování práv z duševního vlastnictví- učební texty*. 2. Díl, Dusevniuvlastnictvi.cz [online]. 2007. [cit. 2014-02-11]. [dokument ve formátu PDF]. Dostupné z: <http://www.dusevniuvlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/pprII1.pdf>

¹⁰ TELEČ, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1. vydání. Brno: Doplněk, 1994, s. 15.

¹¹ TELEČ, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1. vydání. Brno: Doplněk 1994, s. 71

Angloamerický autorskoprávní systém je někdy též označován jako systém copyrightu. Jedním z prvních angloamerických zákonů, které se zabývaly úpravou autorskoprávních vztahů, byl anglický Licensing act z roku 1662, který upravoval právo nakladatelů publikovat za předpokladu, že byli držiteli královského patentu.¹² V roce 1710 pak byl přijat tzv. Zákon královny Anny (Statute of Anne- Act for the Encouragement of Learning), který je jedním z historicky nejdůležitějších autorskoprávních předpisů. Tento zákon podmiňoval ochranu díla na základě jeho registrace a touto registrací pak vznikalo právo na vytvoření a následné rozšiřování kopií autorského díla, chránil tak práva autora k vydané knize či jinému tisku po dobu čtrnácti let. Jeho význam později posloužil tvůrcům dalších zákonů jako inspirace k stanovení obecných principů autorskoprávní ochrany jakýchkoli děl.¹³ V angloamerickém systému mají vedle zákonů vliv i soudní precedenty, jako jeden z nejstarších rozsudků týkajících se autorských práv můžeme najít judikát amerického soudu z roku 1879, v kterém soud stanovil, že: „*díla, která mají být chráněna, jsou plody intelektuální práce, vtělené do podoby knihy, tisku, rytin apod.*“¹⁴ Když se posuneme od prvních autorskoprávních předpisů do současnosti, tak v roce 1995 byl v USA uveřejněn dokument nesoucí název Duševní vlastnictví a národní informační infrastruktura (označovaný také jako „White paper“), který v reakci na rozvoj internetu navrhoval řešení, jak obnovit rovnováhu mezi jednotlivými skupinami v otázkách duševního vlastnictví. Konkretizoval zejména práva, která mají být chráněna a tresty, které za porušení těchto práv hrozí. Věnoval se také otázce vzdělávání v oblasti duševního vlastnictví a nutnosti jeho ochrany. V roce 1998 se pak výše zmíněná doporučení částečně promítla do nejdůležitějšího amerického zákona chránícího autorská práva, do Digital Millennium Copyright Act (dále jen DMCA).¹⁵ Tento zákon se skládá z pěti částí, které jsou na sobě víceméně nezávislé. Velmi důležitá je druhá část DMCA, která je uvedena jako samostatný zákon (Online Copyright Infringement Liability Limitation Act of 1998), a která se zabývá zřejmě

¹² *Licensing of the press act 1662*. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-1-27]. Dostupné:

http://en.wikipedia.org/wiki/Licensing_of_the_Press_Act_1662

¹³ *The statute of Anne 1710*. Copyrighthistory.com [online]. [cit. 2014-1-27]. Dostupné z:

<http://www.copyrighthistory.com/anne6.html>

¹⁴ TORREMANS, Paul. *Copyright law: a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2009, s. 1-2.

¹⁵ LESSIG, Lawrence. *Code: version 2.0*. New York: Member of the Perseus Books Group, 2006. s. 173-174.

nejpalčivější otázkou, a to odpovědností internetových poskytovatelů služeb. Tato část tak novelizuje předcházející US Copyright Act z roku 1976 tím, že do něj doplňuje § 512, který se věnuje právě odpovědnosti těchto poskytovatelů.¹⁶ Jde o reakci na vzrůstající potřebu aktualizovat ochranu autorských práv v kontextu rozvíjejícího se internetu. DMCA byl podepsán prezidentem Clintonem 28. 10. 1998 a byl promítnutím mezinárodních smluv do americké autorskoprávní ochrany. Hlavními smlouvami, které byly do DMCA implementovány jsou Smlouvy světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) a to: smlouva o výkonech výkonných umělců a smlouva o právu autorském. Mezi nejzajímavější a zároveň nejdiskutovanější instituty DMCA patří zejména tzv. „Safe Harbour“ (neboli bezpečný přístav). DMCA stanovuje podmínky, za kterých není poskytovatel služeb odpovědný za porušení autorských práv. Jde o situace, které přesahují možnosti jeho kontroly. Nejčastěji půjde o případy, kdy poskytovatel pronajme třetí osobě určitý prostor a ona do něj nahraje soubor poškozující oprávněné zájmy autora (jeho film, knihu atd.). V případech větších poskytovatelů je nemožné, aby nepřetržitě kontrolovali všechn svůj obsah a odstraňovali cizí nelegálně nahrané soubory. Mají mít proto vytvořeny oznamovací formuláře, prostřednictvím kterých mohou oprávnění vlastníci autorských práv upozornit na výskyt nelegálního obsahu. S tím souvisí tzv. institut oznámení a odstranění ("Notice and Take Down"). Pokud je někomu zasahováno do autorských práv, tak je oprávněn to oznámit provozovateli a ten je povinen nelegální obsah bezodkladně odstranit.¹⁷ V souvislosti s poslední vývojem americké judikatury však lze říci, že povinnosti plynoucí z DMCA v oblasti bezpečného přístavu jsou modifikovány některými dalšími faktory. Své by o tomto mohli vyprávět například provozovatelé Megaupload či Hotfile, kde byla nejen zkoumána povinnost odstraňovat nahlášený obsah, ale i technické možnosti provozovatelů. U Megauploadu žalobci mimo jiné poukazovali na to, že provozovatelé disponovali technologií, která jim umožňovala automaticky identifikovat a mazat potenciálně nelegální soubory. Šlo například o soubory s dětskou pornografií, kde byla tato technologie úspěšně využívána. Stejnou funkci tak mohla odvádět při identifikaci a odstraňování obsahu porušujícího autorská práva, v těchto případech ji ale nevyužívali. Tvrdili, že jednájí v souladu

¹⁶ Matejka, J.; Čermák, J. *Odpovědnost poskytovatele volného prostoru na internetu za cizí obsah*, časopis Právník, 11/2001.

¹⁷ *Digital Millennium Copyright Act of 1998*, účinný od 28. 10. 1998. Dostupné z: <http://www.copyright.gov/legislation/dmca.pdf>

s americkým zákonem DMCA a autorsky chráněná díla z uložistiště okamžitě stahují, jakmile je na ně někdo upozorní prostřednictvím tzv. Abuse Tool, který k nahlášení sloužil. U serveru Hotfile, například soudkyně nařídila, že buď začnou provozovatelé používat filtrovací technologie, které dokáží odhalit nelegální obsah a tím zajistí, že nebude prostřednictvím serveru docházet k porušování autorských práv nebo budou muset provozování služby ukončit. V rámci ochrany autorských práv v USA nabývají na stále větší důležitosti také dobrovolné dohody mezi držiteli autorských oprávnění a poskytovateli služeb. Někdy jsou označovány jako Soft Law. Tento výraz se používá zejména u mezinárodních dohod, doporučení či stanovisek, která sice nejsou formálně závazná, tedy právně vymahatelná, ale mají důležitý informační charakter a slouží k předvídatelnosti budoucích rozhodnutí. Lze jej však použít i v rámci dohod soukromých subjektů, týkajících se jejich účasti v ochranných systémech, jejichž činnost je založena na dobrovolném členství. Příkladem může být americký Copyright Alert System (dále jen CAS). Za jeho iniciativou stojí hudební a filmové společnosti RIAA a MPAA. Jde o systém velmi podobný francouzskému Hadopi, který je však zákonnou normou a funguje na systému „třikrát a dost“. CAS je naproti tomu dobrovolná dohoda mezi nositeli autorských práv a velkými americkými poskytovateli internetového připojení (AT&T, Cablevision, Comcast, Time Warner Cable a Verizon). Účelem CAS by mělo být zamezení šíření nelegálního obsahu, který porušuje autorská práva.¹⁸ Systém lze po vzoru zmiňovaného Hadopi zjednodušeně označit jako „šestkrát a dost“ a funguje následujícím způsobem. Vlastníci obsahu MPAA či RIAA budou sledovat peer-to-peer síť a v případě, že narazí na nelegální obsah, ke kterému vlastní autorská práva, předají poskytovateli připojení IP adresy uživatelů, kteří tento obsah sdílí. Poskytovatel připojení pak zašle uživateli oznámení, že byl držitelem autorských práv nahlášen a upozorní ho, že pokud bude v porušování pokračovat, hrozí mu postupné zavedení sankcí. Ty mohou být různé, od prvotního upozornění, že je možné hudbu či filmy zakoupit i legálně, přes zpomalení internetu nebo v krajním případě až po konečné odpojení od internetu. Závažnost sankce bude vycházet z počtu zjištěných

¹⁸ DOČEKAL, Daniel. *Přichází další bič na piráty: Copyright Alert systém aneb „šestkrát a dost“*. Lupa.cz. [online]. Publikováno 18. 9. 2012. [cit. 2014-3-19]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/prichazi-dalsi-bic-na-piraty-copyright-alert-system-aneb-sestkrat-a-dost/>

prohřešků, odpojení od internetu je dle závažnosti otázkou pátého až šestého upozornění.¹⁹

V oblasti britského autorského práva je pak za nejdůležitější zákon považován Copyright, Designs and Patents Act z roku 1988 (dále CDPA). Jde o jeden z nejdéle aktivně používaných zákonů, upravujících problematiku práv duševního vlastnictví na světě. CDPA je rozdělen do sedmi částí, kdy každá část je věnována jiné oblasti práv duševního vlastnictví. Autorskému zákonu odpovídá první část, která na toto téma obsahuje 179 paragrafů. Následná závazná rozhodnutí soudu (soudní precedenty) vydávané na základě tohoto zákona mají závaznou povahu a jsou považovány za pramen práva stejně jako zákon.²⁰

2.5.2. Kontinentální autorskoprávní ochrana

V Evropě se autorskoprávní ochrana začala rozvíjet na konci 18. století. V roce 1791 schválilo Ústavodárné shromáždění ve Francii dekret, který zahrnoval ochranu autorských práv hudebních a dramatických, která se v té době nejvíce rozšiřovala prostřednictvím divadelních scén. V dekretu bylo například uvedeno, že více jak 5 let po smrti autora jsou jeho díla veřejným majetkem. Na tento předpis navázal v roce 1793 Konvent, když vydal dekret, který autorům dával exkluzivní práva na prodej jejich děl a chránil jejich práva až 10 let po smrti.²¹ V roce 1886 byla ve Švýcarském Bernu schválena Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl. Jedná se sice o mezinárodní smlouvu, ale snad žádná jiná smlouva, která vznikla na starém kontinentu, neměla pro vývoj autorských práv takový význam. Posloužila jako právní základ pro uznávání autorských práv cizích státních příslušníků a zavedla v signatářských státech jednotný základ pro ochranu těchto práv. Samotná úmluva vzešla z potřeby vzniku

¹⁹ Weaver, Caty. *Welcome to the U.S. Copyright Alert System, where companies can slow your Internet if you download illegally*. Gawker.com. [online]. Publikováno 26. 2. 2013. [cit. 2014-3-19]. Dostupné z: <http://gawker.com/5986813/welcome-to-the-us-copyright-alert-system-where-companies-can-slow-your-internet-if-you-download-illegally>

²⁰ *Copyright, Designs and Patents Act 1988*, účinný od 15. 11. 1988. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/contents>

²¹ *History of copyright law*. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-1-29]. Dostupné: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_copyright_law

mezinárodního standardu ochrany autorských práv a potřeby sblížení jednotlivých právních úprav. Během let byla mnohokrát novelizována. V současné době ke smlouvě přistoupilo již 164 signatářských států, které promítly základní principy do svých právních řádů a to včetně USA.²² Nyní je v rámci evropského autorskoprávního systému nejaktivnějším normotvůrcem hlavně EU, která se snaží za pomoci směrnic harmonizovat právní řady členských zemí. Mezi nejdůležitější směrnice patří zejména: směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých právních předpisů, které se týkají autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.

2.5.3. Rozdíly mezi angloamerickým a kontinentálním právním systémem

Typickým znakem pro angloamerický autorskoprávní systém je, na rozdíl od systému kontinentálního, formální přístup a převážně majetkové pojetí autorských práv. Nelze v žádném případě mluvit o dualistické koncepci, která se uplatňuje v systému

²² *List of Berne Convention Signatories*. Copyrighthouse.co.uk [online]. [cit. 2014-2-1]. Dostupné z: <http://www.copyrighthouse.co.uk/copyright/countries-berne-convention.htm>

kontinentálním, nicméně i v tomto systému se však částečně pojem osobnostních práv vyskytuje. Bernská úmluva, ke které USA přistoupily až v roce 1989²³, stanovuje povinnost zakotvit do legislativy určité minimum osobnostních práv. V roce 1990 pak byl v USA přijat ke copyrightovému zákonu dodatek nazvaný Visual Artist Rights Act (VARA), v kterém lze pod označením 17 U.S. Code § 106 A- Rights of certain authors to attribution and integrity, nalézt pasáž, která přiznává vizuálním umělcům, jako jsou autoři maleb, kreseb, soch, fotografií, osobnostní práva. Ta trvají po dobu jejich života a mohou se jich vzdát, nicméně jde o přiblížení ke kontinentálnímu systému autorského práva, který chápe autorská práva v obou rovinách, tedy jako práva majetková, i práva osobnostní, avšak s daleko větším důrazem na osobu autora.²⁴ Copyright systém naproti tomu chápe autora především z ekonomického hlediska, kdy je samo právo bráno jako majetková záležitost, s kterou lze na smluvním základě volně obchodovat. Jde o tzv. translativní (pravý) převod práva, kdy právo přechází na nabyvatele v plném rozsahu a převodce své právo beze zbytku ztrácí. Jde tedy o absolutní zánik práv a povinností týkajících se předmětu převodu, kdy jeden subjekt práva ztrácí a subjekt druhý je nabývá.²⁵ Tato úprava převodu se však uplatňuje jen v USA, ve Velké Británii došlo k jejímu omezení z důvodu vstupu do EU. V angloamerickém právním systému je možné jako autora chápat i právnickou osobu, jako vykonavatele autorskoprávních oprávnění, která vznikají na základě hmotné fixace díla²⁶ Dříve byla požadována registrace, která se však již v dnešní době neuplatňuje a je třeba splnit pouze požadavek, aby dílo bylo zachyceno na hmotném substrátu. Osobě, která tak učiní je pak přiznáno právo na autorství a tento subjekt se může posléze domáhat i případné ochrany svého subjektivního práva.²⁷ Rozdílnost obou systémů je patrná například v soudním sporu Dmitry Shostakovich vs Twentieth Century-Fox, který se odehrával na americké a

²³ PIERATT, Emmanuel. *Vývoj evropského vydavatelského práva (s přihlédnutím k vydavatelské praxi ve Francii)*. Knihovna plus [online]. 2006, č. 1 [cit. 2014-03-22]. Dostupný z [www: <http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/pierrat.htm>](http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/pierrat.htm).

²⁴ *Visual Artist Rights Act (VARA)*. 17 U. S. Code § 106 A- Rights of certain authors to attribution and integrity

²⁵ MARTÁKOVÁ, Mária; BUREŠOVÁ, Iva. *Autorskoprávní otázky otevřeného přístupu*. Digitální repozitář vysoké školy báňské- Technické univerzity Ostrava[online]. [cit. 2014-3-23]. Dostupné z: <http://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/84552/martakova-dsugcz-2011.pdf?sequence=1>

²⁶ ČERMÁK, Jiří; *Otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty internetu*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 9. 1. 2000. [cit. 2014-1-28]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>

²⁷ Autorské právo. IFPI.cz [online]. [cit. 2014-3-23]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/autorske-pravo/>

francouzské půdě. V roce 1948 Twentieth Century-Fox na počátku studené války uveřejnilo film s názvem *Železná opona*, Dmitry Shostakovich a několik dalších ruských hudebních skladatelů k filmu vytvořilo hudbu. Natočený film a výsledné zakomponování hudby však tyto umělce pobouřilo, cítili se poškozeni na svých osobnostních právech. Uváděli, že film byl zaměřen proti Rusku a že ve spojitosti s jejich hudbou vyvolával dojem jako by autoři sami byli neloajální ke své vlasti. Zažalovali proto Twentieth Century-Fox u newyorského soudu. Tento soud však autorům za pravdu nedal, když uvedl, že nedošlo k zásahu do jejich osobnostních práv, neboť poskytli souhlas k poskytnutí díla prostřednictvím podepsané licenční smlouvy. Twentieth Century-Fox pak jen využil svého práva a v souladu s touto smlouvou hudbu užil. Jak jsem již výše popsal, interpretace soudu je klasickým náhledem angloamerického systému na autorská práva, jako práva majetková. Je zde uplatněno ekonomické hledisko, že si producent filmu za hudbu zaplatil a osobnostní práva autora jsou upozadována.

V roce 1949 byl film uveden ve Francii, která je považována za kolébkou přirozenoprávních principů. Po jeho uvedení výše zmíněná skupina ruských autorů podala stejnou žalobu u pařížského soudu a ten k celému případu zaujal naprosto odlišné stanovisko než soud newyorský. Pařížský soudce, na rozdíl od svého předchůdce, vzal v potaz právě osobnostní práva autorů a morální škodu, která jim jako ruským vlastencům zakomponováním jejich hudby do protiruského filmového díla vznikla. Rozhodl tedy ve prospěch ruských skladatelů a film ve Francii zakázal. Na tomto případě je názorně vidět rozdílný přístup obou systémů v oblasti autorských práv.²⁸

Na rozdíl od systému angloamerického je kontinentální systém postaven na dualistické koncepci, která chápe autorská práva, jako práva majetková, která lze charakterizovat jako právo dílo užít či k jeho užití udělit jiné osobě prostřednictvím licence souhlas, a práva osobnostní, která jsou nepřevoditelná a dávají autorovi právo osobovat si autorství či si nárokovat, aby dílo nebylo užíváno způsobem, který by snižoval jeho hodnotu.²⁹ Jde o systém, který je založen na principu neformálnosti a

²⁸ HEATH, Christopher; SANDERS Anselm Kamperman. *Landmark Intellectual Property Cases and Their Legacy*. Alphen aan de Rijn. Kluwer law international, 2011. s. 1-11

²⁹ *Autorské právo*. IFPI.cz [online]. [cit. 2014-3-23]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/autorske-pravo/>

umožňuje pouze konstitutivní (nepravý) převod autorských práv. Ten spočívá v udělení licence, kdy mezi převodcem a nabyvatelem nedochází k převodu absolutního práva, ale pouze práva odvozeného. Původní autorova práva jsou tak zachována, je pouze nucen strpět užívání svého práva v mezích, ve kterých k němu udělil souhlas.³⁰ Základy kontinentálního systému vychází z přirozenoprávního myšlení.

Autorské právo náleží autorovi a vzniká jako výsledek tvůrčí činnosti. Evropská autorskoprávní tradice tak klade velký důraz právě na tvůrčí činnost autora jako fyzické osoby. Vylučuje proto, aby byla stejným způsobem přiznávána výsostná autorská práva i právnické osobě, která sama o sobě tvořit nemůže.³¹ Na rozdíl od hmotné fixace, která je v angloamerickém systému nezbytná pro vznik autorských práv, v kontinentálním systému postačí, když je dílo vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě. Pro správné pochopení je ideální příklad pouličního umělce: *„který na ulici improvizuje na svůj saxofon, je nesporné, že umělec v tento okamžik tvoří. Další osoba, s velmi dobrou akustickou pamětí, jdoucí okolo, se po vyslechnutí skladby odebere do nejbližší kavárny a zapíše umělcovu improvizaci do notového partu a podepíše jej svým jménem. Tento part následně vloží do obálky a nechá si jej poslat prostřednictvím poštovního doručovatele k sobě domů. Obálka samozřejmě obsahuje razítko s datem odeslání. Z hlediska ochrany autorského práva a a fortiori autora samotného, je velmi důležité, zda umělec improvizuje v ulicích Chicaga nebo na Karlově mostě v Praze. Pakliže by se jednalo o město americké, ležící ve státě Illinois (nebo kterémkoli jiném státě USA), byl by v nastíněném případě ve velké nevýhodě pouliční umělec, neboť podle angloamerického systému začíná autorské dílo požívat ochrany teprve okamžikem, kdy je hmotně fixováno. Relevantním okamžikem vzniku ochrany je tak zápis do not. Naproti tomu, pokud by bylo improvizováno na Karlově mostě, resp. v rámci kontinentálního systému, výhodnější pozici by zastával tentokrát umělec, neboť iusnaturalistická koncepce chrání dílo již v okamžiku, kdy je vyjádřeno v objektivně vnímatelné*

³⁰ MARTÁKOVÁ, Mária; BUREŠOVÁ, Iva. *Autorskoprávní otázky otevřeného přístupu*. Digitální repozitář vysoké školy báňské- Technické univerzity Ostrava[online]. [cit. 2014-3-23]. Dostupné z: <http://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/84552/martakova-dsugcz-2011.pdf?sequence=1>

³¹ ČERMÁK, Jiří. *Otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 9. 1. 2000. [cit. 2014-1-28]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>

podobě“.³² AutZ nevyžaduje, aby dílo bylo vnímáno každým, jeho vyjádření v objektivně vnímatelné podobě je však vždy jeho materializací (zhmotněním). Postačí, když taková materializace díla je pouze efemérní (pomíjivá), tedy například kdy dojde k přednesu básně. Takový přednes pak může být vnímán lidskými smysly, čímž dochází ke zhmotnění díla.³³

2.6. Autorská díla a jejich základní dělení

K pojmu autorské dílo se vztahuje § 2 autorského zákona, které tento pojem vymezuje jako předmět autorského práva. Odstavec 1 tohoto paragrafu ve své první větě obsahuje tzv. generální klauzuli, jejíž kogentnímu ustanovení musí vyhovět všechna díla, pokud mají být předmětem práva autorského.³⁴ Definice autorského díla vychází z čl. 2 odst. 1 Bernské úmluvy o ochranně literárních a uměleckých děl. Samotný pojem je v právní teorii definován pojmovými znaky, které musí být přítomny vždy, aby konkrétní výsledek duševní činnosti autora mohl být považován za autorské dílo. Ačkoliv vycházíme přímo z generální klauzule a mělo by tedy být jasné kolik pojmových znaků autorské dílo definuje, není tomu tak. Šebelová uvádí dva pojmové znaky, Kříž, Holcová, Kordač a Křesťanová tři a Telec s Tůmou čtyři. Nejde přitom o to, že by některý z autorů na nějaký pojmový znak zapomněl, nýbrž je například slučují dohromady nebo je naopak rozdělují. Těmito legálními pojmovými znaky dle AutZ tedy jsou:

1. Jedná se o dílo literární, jiné dílo umělecké nebo dílo vědecké

To znamená, že jde o povahovou, objektivně vnímanou skutečnost, že to či ono dílo má vlastnost duševního výtvaru být literaturou, jiným uměním nebo vědou.

2. Jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora

³² BELŠÁN, Eduard. *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického*. Epravo.cz. [online]. Publikováno 11. 7. 2013. [cit. 2014-1-28]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>

³³ HRABÁNEK, Jan. *Film z hlediska autorského práva*. Praha: Leges, 2011, s. 31

³⁴ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 25

- a) Jedinečnost: v tomto smyslu je ji třeba chápat jako podmínku, že neexistuje totožné nebo zaměnitelné dílo. Pokud by takové existovalo, bylo by buď plagiátem, nebo by tyto výtvořiny nesplňovaly kritéria pro přiznání autorskoprávní ochrany a nemohly by tedy být ani považovány za autorská díla. Sama jedinečnost však v současné době například u počítačových programů, fotografií nebo databází, nehraje stěžejní roli pro přiznání autorskoprávní ochrany. Tou je u těchto děl původnost, jak je níže uvedeno.³⁵
- b) Tvůrčí činnost: je základním předpokladem vzniku autorského díla, dle povahy ji lze vždy označit za činnost duševní, ta však může být doplněna činností mechanickou, automatickou či třeba samotnou psychickou nebo fyzickou zručností a dovedností autora. Kombinace duševní činnosti a ryzích osobnostních vlastností autora pak vede ke vzniku díla a to jak po stránce provozní, řemeslné či technické.³⁶ Sama tvůrčí činnost není v Autorském zákoně definována, ale lze vycházet z argumentace soudů. Zejména judikatury nejvyššího soudu.³⁷

3.) Poslední podmínkou je vyjádření v objektivně vnímatelné podobě. Tedy, aby bylo vnímatelné smysly a pro určitou skupinu subjektů seznatelné. Nemusí ho umět přečíst či poslechnout všichni, postačí i malý okruh osob, například nevidomí lidé. Dílo tak může být například vyjádřeno Braillovým slepeckým písmem, skladbou vnímatelnou sluchem či v podobě malby, kterou vnímáme zrakem. Zachycení díla může být jak trvalé, tak dočasné. AutZ pouze stanoví, že dílo musí být vyjádřeno,

³⁵ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 19 a násl.

³⁶ Tamtéž. s. 18.

³⁷ Rozsudek NS ze dne 10. 11. 2009. sp.zn. 30 Cdo 4924/2007. "tvůrčí činnost" lze charakterizovat jako činnost spočívající ve "vytvoření" něčeho nehmotného s tím, že dosažení tohoto cíleného i necíleného výsledku závisí v osobních vlastnostech tvůrce, bez nichž by tento výtvor (duševní plod tvůrčí povahy literární, jiné umělecké nebo vědecké) nebyl vůbec dosažen. (Srov. § 643 odst. 1 věta první o.z. Podobné ust. citelně chybí přímo v autorském zákoně). "Zvláštními osobními vlastnostmi" autora díla je zejména schopnost tvořit, což je schopnost jeho ducha, a to in concreto tvořit literárně, jinak umělecky nebo vědecky. S touto schopností bývá spojeno i nadání (talent), fantazie aj. prvky patřící mezi osobní vlastnosti, které si lidský duch přináší do běžného života a které rovněž nabývá například životní praxí, vzděláním, životní zkušeností apod. K výkonu tvůrčí činnosti je ovšem zapotřebí i bohatost fantazie, inspirace a často i intuice, tvůrčí prostředí, tvůrčí klid nebo naopak tvůrčí vzruch apod., někdy i potřeba tvůrčí svobody aj. prvky, jevy nebo vlivy. Právě z povahy "zvláštních osobních vlastností", řečeno slovy občanského zákoníku, vyplývá, že duševní plod tvorby, k níž byly tyto zvláštní osobní vlastnosti člověka využity, je povahově (a pojmově) neoddělitelným tvůrčím projevem individualizovaného lidského ducha, formujícího samu osobnost.

tudíž dílo nemusí mít trvalý hmotný substrát, nýbrž postačuje pouze pomíjivé zhmotnění. Například přečtení básně či zahrání skladby.³⁸

Tyto základní pojmové znaky autorského díla vyplývají, jak bylo již výše uvedeno, z generální klauzule a jsou tedy předpokladem vzniku díla a tak i autorskoprávní ochrany, kterou zákon poskytuje autorovi, coby fyzické osobě. Výsledkem tvůrčí duševní činnosti autora je pak vytvoření díla, v kterém se odráží autorova osobnost. Jedině fyzická osoba tak může být nadána touto schopností.

AutZ za dílo výslovně nepovažuje dle § 2 odst. 6 „*zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.*“

A to z důvodu, že u těchto jednotlivých položek nedochází k objektivnímu vyjádření, ale zůstávají pouze v mysli autora. Pokud by tedy tyto jednotlivé myšlenky měly být vyjádřeny výrazovými prostředky dle jednotlivých kategorií děl. Například pohybem, hudbou, slovem atd.³⁹

Ve své druhé větě uvádí AutZ demonstrativní výčet jednotlivých kategorií děl: § 2 odst. 1 AutZ je za dílo považováno zejména: „*dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.*“

V návaznosti na základní druhy děl lze tyto jednotlivé kategorie děl systematicky rozdělit tímto způsobem:

- a) *díla literární* (tj. literárně umělecká), pod která můžeme podřadit, pokud nejsou podle své povahy zahrnuta v kategorii děl vědeckých, díla slovesná.
- aa) *díla slovesná*

³⁸ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. s. 27

³⁹ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 43.

Jsou vyjádřena slovní formou a to buď řečí, nebo písmem. Podstatné je, že výrazový prostředek je pokaždé slovo. Mezi díla slovesná lze řadit jak díla literární, tak díla umělecká i vědecká. Dílo slovesné je z historických i logických důvodů uvedeno na prvním místě, ač přitom nejde o zvláštní samostatnou kategorii díla autorského, jakož spíše o kritérium způsobu vyjádření některých dále uvedených kategorií.⁴⁰

Telec a Tůma pod díla literární dále řadí dvě kategorie děl, která AutZ výslovně neuvádí. Jsou to:

ab) díla odborná

Tato díla mohou být někdy těžko odlišitelná od děl vědeckých. Jde zejména o uživatelské návody k počítačovým programům, příručky k různým zařízením, odborné rozborů, znalecké posudky, odborná literatura a další.

ac) ostatní jiná díla literární

Většinou je nejde podřadit pod jiný druh děl, jsou někdy nazývána též díla žurnalistická.⁴¹

b) díla umělecká (tj. jiná umělecká než literární)

ba) díla hudební

Jde o díla, u kterých je výrazovým prostředkem spojení a sled tónů. Ten je určován pravidly hudebního umění, zejména melodií, harmonií a rytmem, ale i dynamikou či barvou zvuku. Hudební díla jsou často spojována s pojmem plagiátorství. Kdy jde o napodobeninu, která kopíruje původní dílo či například využívá i jiného notového vyjádření, ale míří ke stejnému hudebnímu výsledku. Můžeme rozlišovat buď díla hudební s textem, nejčastěji písně a hudební díla bez textu, mezi ně budou nejvíce patřit symfonie a klasická hudba.

bc) dílo dramatické a dílo hudebně dramatické

Dle Telce a Tůmy patří díla dramatická a hudebně dramatická obecně pod díla divadelní, která byla uvedena v předchozí zákonné úpravě z roku 1965. Kříž, Holcová, Kordač a Křest'ánová tuto předchozí kategorii neuvádějí. U těchto děl jde většinou o díla slovesná, potažmo díla hudební, kterými se předvádí děj vnímatelný zrakem i

⁴⁰ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 44.

⁴¹ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 28

sluchem. Půjde zejména o operu, muzikál či operetu. Telec a Tůma pod díla divadelní dále řadí i tato díla:⁴²

bd) díla choreografická, díla pantomimická (pantomima)

U těchto děl není třeba sluchový vjem. Choreografickými díly budou např. společenské tance nebo balet. U děl pantomimických to pak bude divadelní pantomima.

be) díla fotografická a díla vyjádřená postupem podobným fotografiím

Jsou vytvořena pomocí technických prostředků, které staticky zachycují reálnou skutečnost. Díly fotografickými a díly vyjádřenými postupem podobným fotografiím jsou pouze taková díla, která splňují pojmové znaky podle autorského zákona. Důležitým pojmovým znakem bude zejména jedinečnost, která bude výsledkem zachycení skutečnosti pomocí technických prostředků. V jistých případech budou chráněny i díla, která nesplňují legální pojmové znaky jedinečnosti, nicméně budou autorovým původním vlastním duševním výtvorem.⁴³

bf) díla audiovizuální

Pojmové znaky díla jsou uvedeny v § 62 odst. 1.⁴⁴ Zákon uvádí demonstrativní výčet děl, která se řadí mezi díla audiovizuální, zejména audiovizuální díla kinematografická, audiovizuální díla televizní a jiná díla vyjádřená způsobem podobným kinematografii. To jsou například díla filmová či videografická.

bg) díla výtvarná

Jde o díla vyjadřující tvůrčí myšlenku prostřednictvím statického zachycení. Převážně je pro ně charakteristické spojení s hmotou, nejde však již dnes o podmínku. Lze sem řadit díla malířská, kdy jde o zachycení přímo na dvourozměrný podklad nebo díla sochařská, u nichž je prostředkem zachycení trojrozměrná hmota. Dále lze zmínit díla grafická, jako jsi rytiny či pohlednice. Mezi výtvarná díla řadíme i díla, která vznikají pomocí počítačové techniky a počítačových programů. Výrazovým prostředkem děl výtvarných je zejména tvar nebo barva.

bh) díla architektonická včetně díla urbanistického

⁴² KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 45.

⁴³ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 28

⁴⁴ Audiovizuálním dílem je dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, ať již zpracovaných, či nezpracovaných, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.

Jsou výsledkem výtvarně umělecké tvůrčí fantazie. Ta je individuálně esteticky vyjádřena v prostoru jako součást prostředí. Půjde například o konstrukce, ale i díla vyjádřená architektonickými projekty, jejich plány a náčrty. Za architektonické dílo však nelze považovat ryze technické výkresy a technická řešení, která postrádají již zmiňovaný umělecký projev, který je výsledkem tvůrčí výtvarné fantazie. Bude se tedy jednat pouze o výsledky řemeslné či neumělecké a netvůrčí technické dovednosti. S architektonickými díly se nejčastěji setkáváme v oblasti architektury stavební, interiérové, jevištní či zahradní.

bch) díla užitého umění

Jde o díla, která nepůsobí pouze esteticky, ale mají i užitný charakter a slouží k zabezpečování běžných životních potřeb. Je však důležité, aby šlo o umělecké ztvárnění, jako součást jejich užité hodnoty a spotřební funkce. Jde například o umělecké sklo, uměleckou bižuterii, uměleckou keramiku, umělecký textil a další. Obecně tato díla řadíme mezi díla výtvarná, mají však zdvojený režim právní ochrany. Díla mohou být chráněna podle předpisů o ochraně průmyslových vzorů (zák. č. 207/2000 Sb.) nebo dle autorského zákona.⁴⁵

c) díla vědecká, jsou díla, jejichž obsah je ztvárněn vědeckou tvůrčí metodou, řadíme sem zejména:

ca) díla kartografická

Jsou díla vyjádřená výrazovými prostředky kartografie. Z hlediska veřejnoprávního nalezneme jejich definici v § 2 odst. f) zák. č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.⁴⁶ Jde ale o poměrně nepoužitelné ustanovení ve vztahu k ochraně autorských práv, často tak dochází k problémům díky rozdílnosti terminologie autorskoprávní a veřejnoprávní. Zejména to, že dle AutZ je míněn nehmotný statek, kdežto z pohledu veřejnoprávního jde o hmotný substrát. Proto je nutné ustanovení zákona o zeměměřičství brát pouze orientačně a

⁴⁵ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 47.

⁴⁶ kartografickým dílem výsledek kartografického znázornění zemského povrchu, kosmu, kosmických těles nebo jejich částí, objektů, jevů a jejich prostorových vztahů v grafické nebo digitální formě spolu s textovými a jinými doplňky

chápat rozdíl z pohledu autorskoprávního a veřejnoprávního.⁴⁷ Mezi díla kartografická patří díla dvourozměrná, to jsou zeměpisné mapy, plány, náčrty nebo také díla trojrozměrná, plastické mapy, glóby a jiné. Není přitom směrodatné, zda kartografické je dílo vytvořeno nebo zpřístupněno veřejnosti v grafické formě vyjádřené v digitální formě. Jde pouze o různé formy vyjádření. Kartografickým dílem však není každá mapa, například velko-měřítková katastrální mapa, která svou povahou vykazuje znaky pouhého obecného faktu, aniž by došlo ke tvůrčímu ztvárnění. U tvorby katastrálních map je autor „omezen“ závaznými hledisky pro její obsah a v případě nerespektování těchto hledisek by se mohl dostat do rozporu s předpisy, které tuto tvorbu upravují. U kartografického díla podle AutZ je proto nezbytné, aby splňovalo jak legální pojmové znaky díla podle tohoto zákona, tak i zvláštní pojmové znaky kartografického díla. Dochází tak k tomu, že výraz „kartografické dílo“ bývá užíván i v předpisech popřípadě při činnosti státních orgánů, za chybného stavu, kdy nejsou splněny legální pojmové znaky dle autorského zákona. Tím pak dochází k znejasnění principů autorskoprávní ochrany vztahující se na kartografická díla, kterým tato ochrana náleží. Stalo se tak například v důsledku nepřesné výkladové činnosti Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, který subjektivně považoval určitý nehmotný statek z oboru kartografie za kartografické dílo ve smyslu autorského zákona. Proto je nutné při používání pojmu díla kartografického vždy přihlídnout k tomu, zda se jedná o dílo ve smyslu veřejnoprávním či autorskoprávním a na základě toho i rozlišovat jeho význam a způsob ochrany.

Telec a Tůma dále řadí pod díla vědecká i další dvě kategorie, které nejsou explicitně uvedeny v § 2 odst. 1 AutZ .

cb) díla vědecká slovesná

V případě, že svým charakterem nespádají do kategorie děl literárních. Půjde zejména o disertační nebo habilitační práce, vědecké monografie, přednášky na vědeckých konferencích apod. Dále pak mimo zákonný demonstrativní výčet obsažený v generální klauzuli uvádějí i

cc) jiná díla vědecká

⁴⁷ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související.* Praha: Linde, 2005. s. 47-49.

Zde půjde zejména o vědecká díla, která nejsou vyjádřena slovesnými nebo kartografickými prostředky, ale splňují legální pojmové znaky, které na ně AutZ klade. Jde například o anatomický atlas apod.⁴⁸

2.6.1. Počítačové programy

Za počítačový program se obecně považuje software, který lze definovat jako soubor instrukcí, které jsou vyjádřeny ve formě textů, kódů, schémat či jiným podobným způsobem, na jejichž základě počítač plní úkoly nebo dosahuje určitého výsledku.⁴⁹

Za prvního člověka, který vymyslel počítačový program je považována Augusta Ada King, která v roce 1842 rozpracovala myšlenku strojového programování. Detailně popsala fungování Babbageova mechanického počítače a navrhla způsob, jak tento počítač naprogramovat pomocí děrných štítků.⁵⁰

K dalšímu posunu pak v roce 1935 přispěl ve svém článku „*On Computable Numbers, with an Application to the Entscheidungsproblem*“ Alan Turing, který zavádí pojem tzv. Turingova stroje, kterým je teoretický model počítače, který se stal jedním ze základů informatiky. Samotný pojem software pak v textu jako první použil v roce 1958 John W. Tukey. K velkému rozmachu softwarového průmyslu dochází v 80. - 90. letech minulého století právě s rozvojem počítačového průmyslu. Za tím stáli především zakladatelé společností Apple a Microsoft, Steve Jobs a Bill Gates, jejichž konkurenční boj pomáhal rychlejší inovaci. K jednomu z klíčových momentů vývoje softwaru pak dochází publikací specifikací k IBM PC od zaměstnance IBM Philipa Dona Estridge. Došlo tak k velkému posunu, protože do té doby byl software svázan s hardwarem od tzv. OEM výrobců (Original Equipment Manufacturer). Navíc v roce 1985 americký soud vytvořil známý precedens proti jednomu z největších OEM výrobců, který do historie vzešel pod názvem Digidyne vs. Data General. Nejvyšší soud rozhodl tak, že Data General byla donucena licencovat software operačního systému a ne ho pouze omezovat pro DG hardware. Toto rozhodnutí pak umožnilo nakupování

⁴⁸ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 31 a násl.

⁴⁹ TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha: Linde, 1997, s. 95

⁵⁰ *Ada Lovelace*. Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation. [cit. 2014-2-6]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ada_Lovelace

softwarových patentů a nárůst ceny softwaru.⁵¹ Otázka ochrany počítačových programů se začala v praxi řešit v roce 1970, kdy Světová organizace duševního vlastnictví začala poprvé zvažovat vytvoření nového práva sui generis. Na začátku bylo však nesmírně obtížné vymyslet, jakým způsobem by ochrana sui generis pokryla všechny potřebné elementy počítačových programů, zejména zdrojový a objektový kód. Výsledkem těchto snah pak bylo v roce 1978 vypracování vzorového zákona na ochranu počítačových programů.⁵² V této době byla zejména diskutována ochranná doba, která měla být dle některých názorů výrazně kratší, než kterou poskytuje autorské právo a to hlavně z důvodu dynamiky tohoto průmyslu. V současnosti je univerzálním nástrojem právní ochrany autorské právo, které většina zemí považovala za vhodnější díky tomu, že již bylo částečně upraveno v mezinárodních smlouvách a jeho sjednocení tak bylo snazší. Jednotlivé země tak své autorské zákony začaly postupně doplňovat o další předmět ochrany. V 90. letech softwarový průmysl začal více usilovat o ochranu podle patentového práva. Šlo o reakci na americké soudy, které svými rozhodnutími zúžily rozsah poskytované autorskoprávní ochrany, která byla do té doby poskytována i na tzv. „look and feel“ programu. Ochrana počítačových programů podle patentového práva je vykonávána prostřednictvím softwarových patentů, jejichž výhody lze spatřovat především v tom, že vlastníkově patentu poskytují širší a účinnější formu ochrany, které se může, na rozdíl od ochrany autorským právem domáhat i vůči těm, kteří k totožnému vynálezu dospěli sice nezávisle, ale později. V porovnání s autorským právem, zejména v souvislosti s licencemi, jsou považovány za silnější zdroj ochrany, protože k tomu, aby mohl vynález požívat patentové ochrany, musí o ni požádat, musí být úředně přezkoumána a v případě oprávněnosti požadavku následně registrována. Kdežto ochrana autorským právem vzniká automaticky a je levnější a delší.⁵³

AutZ uvádí jako dílo počítačový program v § 2 odst. 1, § 2 odst. 2 a § 65. Na území České republiky počítačové programy požívají absolutní ochranu autorského práva, jsou

⁵¹ *Software*. Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Software>

⁵² WALTER, Michel; LEWINSKI, Silke. *European copyright law: a Commentary*. 1. vydání. Oxford: Oxford university press, 2010. s. 89-90

⁵³ HAVLÍK, Michal. *Patentovatelnost počítačových programů – část právní*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 4. 2. 2003. [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=117187>

chráněna jako díla literární. AutZ stejným způsobem jako výše zmiňovaná směrnice neuvádí počítačový program jako dílo literární a není ani tak řazen v odborné literatuře, ale v souvislosti s právem komunitárním a harmonizačními tendencemi, které se snaží o sbližování právních úprav, mu poskytuje stejnou ochranu jako dílu literárnímu. Samotné harmonizační snahy pak vyplývají ze závazků z dohody TRIPS (článek 10 odst. 1), Evropské dohody (článek 69) a Bernské úmluvy, resp. článku 4 WCT, které jsou výsledkem několikaletých snah o přidružení mezi Českou republikou, Evropským společenstvím a členskými státy.⁵⁴ K výslovnému zakotvení autorskopravní ochrany počítačových programů došlo zák. č. 80/1990 Sb. I přesto, že autorskopravní ochrana pro počítačové programy však před tím nebyla výslovně zakotvena, byla možnost autorskopravní ochrany dovozována naukou.⁵⁵ Vycházelo se přitom z premisy, že počítačovým programům, stejně jako kterýmukoli ideálním statkům, které byly vytvořeny tvůrčí činností fyzických osob a splňují legální pojmové znaky autorského díla, nemůže být tato ochrana odepřena. Z hlediska AutZ je možné rozlišovat:

1. Počítačové programy, které splňují pojmové znaky děl podle AutZ, tedy jsou jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a jsou vyjádřeny v objektivně vnímatelné podobě, objektivní vnímání zde však není důležité. U počítačových programů jde zejména o kritérium jedinečnosti, tedy, aby dílo stejné kvality, obsahu a formy v minulosti nevzniklo. Pokud počítačový program splňuje výše uvedené podmínky a nejsou v AutZ stanoveny nějaké zvláštnosti, poskytuje jim autorskopravní ochranu stejného rozsahu jako dílům literárním a to, aniž by se muselo o díla literární jednat. Může se jednat o díla vědecká nebo o jiná díla literární. Tato díla, která budou splňovat i požadavek jedinečnosti, však budou spíše výjimkou.
2. Další kategorií budou počítačové programy, které zcela nesplňují pojmové znaky děl podle AutZ a nejsou tedy autorskými díly. Je však možné tyto programy označit za původní ve smyslu původního duševního výtvoru autora a na základě fikce jim poskytovat autorskopravní ochranu.⁵⁶ Sama původnost tak

⁵⁴ KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy související*. Praha: Linde, 2005. s. 50 a násl.

⁵⁵ I když poměrně obtížně, bylo třeba prokázat kritérium tvůrčí individuality, což je u počítačových programů poměrně těžko splnitelné

⁵⁶ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 37 a násl.

představuje méně striktní podmínku než jedinečnost. Počítačový program tak sice nesplňuje znaky jedinečného autorského díla, ale postačí zde prvek původnosti, který zajistí počítačovému programu náležitou ochranu. Jde tak o úplnou transpozici předmětné směrnice ES. Do této kategorie tak budou spadat zejména počítačové programy ve formě databází, účetních programů, vyhledávacích programů, kdy výsledek není jedinečný, ale počítačový program je původní duševní výtvar autora.⁵⁷

3. Do poslední kategorie budou spadat běžné počítačové programy, u kterých není splněna podmínka původnosti (v praxi se původnost počítačového programu odvozuje ze struktury uspořádání programu a způsobu komunikace s uživatelem), ani jiné pojmové znaky autorských děl. Tudíž se na ně nebude vztahovat autorskoprávní ochrana, kterou AutZ těmto dílům poskytuje. To však nevylučuje možnost tyto programy chránit i jinými právy duševního vlastnictví. Zejména půjde o know-how, obchodní tajemství či nekalou soutěž.⁵⁸

Co se týká definice počítačového programu, tak ji v aktuálním ani ve starém zákoně či v judikatuře soudů nenalezneme. Není ani uvedena ve směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. 5. 1991 o právní ochraně počítačových programů a to včetně důvodové zprávy⁵⁹

V nauce i praxi se pak vychází z obecného vymezení pojmů pomocí doktrinálního výkladu, které se charakteristicky k počítačovým programům a jejich funkcím váží, a které sice neposkytují legální definici počítačového programu, avšak jsou jakýmsi obecným vodítkem. Logicky vzato je funkcí počítačové programu komunikace mezi ním, uživatelem a ostatními prvky počítačového systému. Definice ISO 2382 pod pojmem počítačový program rozumí „*posloupnost instrukcí, jejichž vykonávání realizuje algoritmus*“. Dle jiné definice je počítačový program považován za soubor instrukcí, které způsobují, že hardware pracuje. A to jak ve vztahu s k plnému fungování hardware s uživateli, ale i ve vztahu k dalšímu programovému vybavení počítače. Nebo je též definován jako soubor instrukcí vyjádřených formou textů, kódů

⁵⁷ SÝKORA, Martin. *Definice díla v prostředí internetu*. Právo IT [online]. Publikováno 30. 4. 2008. [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/definice-dila-v-prostredi-internetu-i>

⁵⁸ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 38.

⁵⁹ zde musím podotknout, že v knize: Autorský zákon s komentářem a předpisy související od Kříže, Holcové a Kordače z roku 2005, je na stránce 51 uvedeno, že důvodová zpráva definici tohoto pojmu obsahuje, ale po přečtení důvodové zprávy jsem žádnou definici nenašel a stejně tak o neexistenci definice v důvodové zprávě píše Teleč s Tůmou v Autorském zákoně s komentářem

schémat nebo jiným způsobem, které mají za účel dosahovat určitých výsledků nebo plnit úkoly požadované uživatelem.⁶⁰

2.7. Internet

Počátky internetu sahají do období studené války, kdy v rámci technologického soupeření dvou největších mocností byla americká společnost Rand postavena před nelehký úkol, a to vyřešit komunikaci amerických úřadů v případě, že by došlo na nejhorší a mezi USA a SSSR započala nukleární válka. Pokud by nastala tato nejhorší varianta, bylo nezbytné zajistit řídicí a velitelskou síť mezi jednotlivými vedoucími složkami v USA, které by v případě jaderné války byly schopny vést zemi. Tato síť měla splňovat požadavek nezranitelnosti vůči účinkům jaderných zbraní. Bylo dopředu jasné, že nelze síť obrnit tak, aby fyzicky přežila samotný útok, bylo nutné ji vytvořit tak, aby byla řízena i spravována bez centrálního síťového centra. Hlavními požadavky tak byly: 1. síť musí být decentralizovaná a nesmí tak mít žádné centrální uzly a za 2. Zpráva vypuštěná do této sítě bude rozdělena na balíčky (angl. packets), které budou mít naprogramovány cíl a budou tak moci putovat různými cestami.

Ze zadání tedy jasně vyplývalo, že bylo nezbytné v případě narušení nebo zničení jednoho uzlu, aby byl tok informací odkloněn na další uzel a bez problémů pokračoval. Celá myšlenka tedy spočívala ve vytvoření rozdrobeného systému, který by byl schopný fungovat i v případě zničení nebo narušení jednoho z komponentů. Firma RAND ve spolupráci s univerzitami MIT a Los Angeles (UCLA) rozpracovala spletitou, koncepčně decentralizovanou síť s technikou přepojování balíčků (angl. packet switching). Vývoj sítí pokračoval v roce 1968, kdy byla ve Velké Británii v Národní fyzikální laboratoři dle těchto principů spuštěna první taková síť, která však neopustila zdi objektu, fungovala pouze tam. Další zásadní krok vpřed udělal projekt Pentagonové agentury ARPA (Advanced Research Projects Agency), která se rozhodla vybudovat vojenskou síť, která nesla název ARPANET. Ten lze považovat za prvního

⁶⁰ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 38 a násl.

opravdového předchůdce internetu.⁶¹ Tato americká agentura ministerstva obrany pro výzkumné projekty požadovala vytvoření sítě, která by efektivněji a snadněji sdílela data pro řešení národních výzkumných a vývojových projektů. Samotný ARPANET nejdříve vznikl na Kalifornské univerzitě v Los Angeles, postupem času se však do něj zapojily kromě armádních složek i další univerzity. Původním protokolem, který sloužil pro komunikaci počítačů byl NCP (Network Control Protocol), který byl později nahrazen protokolem TCP/IP, který se stal základním pilířem masového rozšíření internetu. V roce 1983 došlo také k oddělení částí, které byly spojeny s armádou a vznikl tak MILNET. Ministerstvo i nadále financovalo ARPANET a během času docházelo ke stále většímu připojování vznikajících sítí. Nejvýznamnější z nich byl NSFNET (sít' fondu pro podporu vědy National Science Foundation), který vlastně převzal roli nosné páteřní sítě.⁶² Ve stejném roce vyžívá nejvýznamnější přenosová technologie pro síť LAN – Ethernet a dochází k čím dál většímu narůstání dalších sítí (LAN), které fungují na bázi protokolů TCP/IP, a jejich společnému připojování k ARPANETU. Dochází tak k propojování mnoha sítí a tím dochází k vytváření internetu, jak jej chápeme dnes. Během následujících let (1983-92) dochází k nárůstu počítačů z přibližně 1000 kusů na více než 1 milion. internet také expanduje z USA a dochází k prudkému technologickému rozvoji. Do České republiky pak internet přichází v roce 1991 a během několika následujících let se stane fenoménem naší doby.⁶³

Internet je vzhledem ke svému neustálému pokroku velmi těžké nějakým konkrétním způsobem definovat nebo kvantifikovat. A pokud se nám to již podaří, je téměř nemožné tento pojem vystihnout bez uvedení technických pojmů, které jsou pro běžného člověka, který o nich nikdy neslyšel úplně stejně obtížně definovatelné a uchopitelné, jako samo slovo internet. A to je přitom internet ve vyspělých zemích součástí každodenního života, dalo by se říci každodenní nutnosti. Na celém světě ho

⁶¹ STERLING, Bruce. "INTERNET" (aka "A Short History of the Internet".w2.eff.org[online]. Publikováno v: THE MAGAZINE OF FANTASY AND SCIENCE FICTION, únor 1993. [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: http://w2.eff.org/Net_culture/internet_sterling.history.txt

⁶² FALK, Bennett. *Internet roadmap: průvodce světem Internetu*. 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 1995. s. 8.

⁶³ MUSIL, Marek. *Vývoj internetu*. ihistory.webzdarma.cz [online]. [cit. 2014-2-10]. Dostupné z: <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>

používá přes dvě miliardy lidí.⁶⁴ Těžko hledat jiný fenomén, který každý zná, ale téměř nikdo ho nedokáže definovat. Jedna z možných definic popisuje síť internet: „*jako celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí („sítí sítí“), ve kterých mezi sebou počítače komunikují pomocí rodiny protokolů TCP/IP.*“⁶⁵ Anglická verze Wikipedie tento pojem interpretuje skoro stejně, avšak malinko obšírněji a to takto: „*Internet je celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí, které používají standardní řady internetových protokolů (často nazývané TCP / IP, ačkoliv ne všechny aplikace používají protokol TCP) sloužících miliardám uživatelů po celém světě.*“⁶⁶ Výše uvedené definice lze chápat jako obecný pohled na to, co je internet. Na tento pojem se však můžeme dívat z mnoha dalších pohledů, například technického, kdy internet definujeme jako: „*soustavu serverů, komunikací a k nim připojených počítačů, organizačně jsou to provozovatelé jednotlivých sítí a podsítí, směrovačů a páteřních propojek, zprostředkovatelé připojení, uživatelé apod.*“⁶⁷ Nebo dále z pohledu právního, kdy ho Smejkal definuje jako:

- souhrn věcí movitých. Jedná se o hmotné objekty, které realizují a zajišťují fungování sítí a internetu celkově. Lze je chápat jako souhrn technických objektů (jako jsou modemy, hardware, servery, optické kabely apod.), které vytvářejí spojení mezi uživatelem a datovou sítí.
- jiných majetkových hodnot. Do této kategorie lze řadit software (konkrétněji počítačové programy) a data. Půjde tedy, oproti předchozí kategorii, o objekty virtuální.
- subjektů práva, tedy účastníků právních vztahů, které prostřednictvím internetu vstupují do právních vztahů. Obecně půjde o fyzické osoby, právnické osoby a orgány veřejné moci, které vystupují v jednotlivých právních vztazích v různém

⁶⁴ *Over two billion people now connected to internet, but digital divide remains wide.* Un.org [online]. Publikováno 6. 11. 2012. [cit. 2014-2-10]. Dostupné z:

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=43424&Cr=digital+divide&Cr1=#.UJvtfodPgg4>

⁶⁵ SVOBODA, Pavel a kol. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde, 2001, s. 50

⁶⁶ *Internet*. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation. [cit. 2014-2-10]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet>

⁶⁷ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a ššš*. Praha: Grada Publishing, 2001. s. 16.

postavení, ať již jako běžní uživatelé, podnikatelské subjekty nebo orgány, které zabezpečují prostřednictvím internetu výkon veřejné správy.⁶⁸

Kříž pak k pojmu internet uvádí, že jde: „komunikační prostředek, jenž se v mnoha ohledech průběžně zdokonaluje a o jehož obsahu rozhodují a určují jej výhradně jeho účastníci, resp. uživatelé.“⁶⁹

Vyskytují se i takové názory, které působí velmi „provokativně“. Například již zmiňovaný Smejkal označuje internet za fikci, jelikož uvádí, že „Internet jako takový právně neexistuje. Přesně řečeno, nemůže nabývat práv ani se zavazovat. Pokud se na internet díváme očima práva, musí tedy být náš pohled krajně nedůvěřivý. Existuje TO (nepochybně), funguje TO (jak kdy, ale občas ano), točí se okolo TOHO obrovské peníze a přitom TO jako celek nikomu nepatří“.⁷⁰ internet je také někdy popisován jako svobodný kyberprostor, který formují určité druhy normativních systémů, jako jsou právní, etické, náboženské či obyčejové normy.⁷¹ Z výše uvedeného chápání internetu lze nepochybně konstatovat, že charakter internetu se v určitých bodech výrazně liší od reálného světa. Například objekty, které se nacházejí v prostředí internetu (s výjimkou hardware) jsou objekty, které nejsou věcmi v právním ani faktickém smyslu a lze je tedy charakterově označit jako nereálné. Jsou to nehmotné statky, jako jsou informace, data apod. Dalším problémem je samotný čas, který je ve vztahu k právu velmi důležitou veličinou, na internetu však působí jinak než v normálním světě. V rámci internetu totiž neexistují časová pásma, protože přenos elektronické informace se blíží rychlosti světla. A v neposlední řadě lze uvést rozdílnost v principu teritoriality, který je pro právní řády natolik běžným principem, avšak v prostředí internetu působí ne zcela jasně. Což je způsobeno tím, že se lze v jakémkoli okamžiku nacházet na jakémkoli

⁶⁸ SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 403 a násl.

⁶⁹ KŘÍŽ, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 1999. s. 74-75

⁷⁰ *Internet po odložení růžových brýlí*. Chip, 7, 1997, č. 2, s. 18-19 a č. 3, s. 28-31.

⁷¹ POLČÁK, Radim; ŠKOP, Martin; MACEK, Jakub. *Normativní systémy v kyberprostoru: (úvod do studia)*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005. s. 67

místě na planetě, přičemž uživatel nemusí vědět, kde je server, s nímž komunikuje umístěn.⁷²

2.7.1. Platnost a působnost práva na internetu

Abychom mohli přistoupit k rozboru působnosti práva na internetu, je nejprve třeba zodpovědět otázku samotné platnosti práva na internetu. V současnosti málokdo pochybuje, že by právo na internetu neplatilo. V minulosti se však objevily názory, které popíraly legitimitu práva na internetu a právo státu na jeho vymáhání. Prvním významným kritikem byl John Perry Barlow, který sepsal v roce 1996 Deklaraci nezávislosti kyberprostoru.⁷³ V tomto díle Barlow odmítá jakoukoli intervenci státu v kyberprostoru, který se dovede regulovat sám. Pojímá kyberprostor jako sídlo myslí, kde nikdo nemá zájem o státní či jakoukoli jinou regulaci. Dochází k tomuto názoru díky přesvědčení, že nikdy neposkytnou vládě souhlas a ta tak nemá moc jim cokoli nakazovat či regulovat. Chápe kyberprostor jako jiný svět, kde nejsou třeba zákony ani žádná jurisdikce, protože všechny problémy se dají vyřešit podle zlatého pravidla morálky. Jiný přístup k platnosti práva na internetu zastávají američtí profesori David Johnson a David Post v díle, které by se dalo předložit jako: „Právo a hranice - Vzestup práva v kyberprostoru“⁷⁴, kde autoři uvádí, na rozdíl od Barlowa potřebu vytvoření určitého právního rámce, který by v kyberprostoru fungoval. Došlo by tak k vymezení jasných pravidel a všichni, kteří by vstupovali do kyberprostoru, by tak věděli, že přechází z práva skutečného prostoru do kyberprostoru. Platnost práva na internetu lze již dnes brát jako fakt, který je podepřen zákony, judikaturou, ale i odbornou veřejností. V souvislosti s rozvojem internetu a obecně informačních sítí, které stále významněji promlouvají do společenských vztahů všeho druhu, je však stále diskutovanějším tématem působnost hmotněprávních a procesních norem ve vztahu ke kyberprostoru. S problematikou působnosti tak jsou spojeny zejména dva problémy, a

⁷² SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. s. 21.

⁷³ Viz. Barlow, J. P. *A Declaration of the Independence of Cyberspace* [cit. 2014-2-10]. Dostupné z: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

⁷⁴ POST, David; JOHNSON, David. *Law And Borders – The Rise of law in cyberspace*. Temple.edu [online]. [cit. 2014-2-10]. Dostupné z: <http://www.temple.edu/lawschool/dpost/Borders.html>

to: 1. určení soudní pravomoci a za 2. určení práva rozhodného. Je to především způsobeno celosvětovým charakterem informačních sítí, anonymitou, ale i těžší přičitatelností konkrétních činů jednotlivým subjektům. Problém s přičitatelností je velmi často vázán na nedostatečné zjištění skutkového stavu, které může být odůvodněno již zmíněnou vyšší anonymitou, ale někdy též pouze nedostatečným vyšetřovacím postupem.⁷⁵ V tomto rozsudku šlo o případ trestného činu pomluvy, který se uskutečnil na internetovém diskuzním fóru, a policií byl po prošetření odložen. Jak ale vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu, který o případu po stížnosti ministra spravedlnosti rozhodoval, šlo ze strany vyšetřovacích orgánů o nedostatečně provedenou práci. Nejvyšší soud uvádí, že „*vyšetřovatel nepostupoval v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. při zjišťování skutkového stavu věci, který musí být zjištěn tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí*“.⁷⁶ Tento případ se týkal nedostatečného zjištění skutkového vztahu. Jako podstatně problematičtější se ale jeví v celosvětovém měřítku, díky mezinárodnímu charakteru internetu:

1. určení rozhodného práva (podle práva kterého státu se bude soudní spor rozhodovat)
2. který státní orgán je o něm oprávněn vydat rozhodnutí (nejčastěji soud)
3. který orgán může takové rozhodnutí vymoci či přímo vykonat⁷⁷

Velmi zajímavý případ, který vešel do historie pod názvem L.I.C.R.A vs. Yahoo se udál v roce 2000 na francouzské půdě. V únoru tohoto roku francouzský žid Marc Knobel, který svůj život zasvětil boji s nacismem, navštívil aukční server www.yahoo.com, přičemž zjistil, že tento server nabízí na svých webových stránkách obsáhlou nabídku nacistických předmětů. Proto se se stížností obrátil na firmu Yahoo Inc. s požadavkem na blokaci těchto stránek. Nebylo mu však vyhověno a tak 11. dubna 2000 zažaloval jménem organizace L.I.C.R.A (Ligue Internationale Contre Le Racisme et l'Antisémitisme) Yahoo u francouzského soudu za porušování francouzských zákonů. Obrana Yahoo byla založena na tvrzení, že servery se

⁷⁵ POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007. s. 1.

⁷⁶ Rozsudek NS sp. zn. 4Tz 265/2000, ze dne 16. 1. 2001.

⁷⁷ POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007. s. 7.

závadnými stránkami jsou umístěny v USA a tak není možné, aby francouzské zákony platily pro web v Americe. Dále obhajoba zmiňovala, že obsah webů byl převážně určen pro americké rezidenty a že na základě prvního dodatku Ústavy USA se zaručuje svoboda projevu a jakékoli odstranění těchto stránek by bylo v rozporu s tímto dodatkem. Knobelovi právníci však poukazovali na to, že pokud firma Yahoo podniká ve Francii, kde je zakázán nacismus v televizi, v rozhlase i v psané podobě, tak neexistuje důvod, proč by měl být internet výjimkou. Yahoo však na svoji obranu argumentovalo informacemi, že nedokáže určit, odkud se jejich zákazníci přihlašují a pokud by tedy tyto stránky odstranili a byl by tedy na ně znemožněn přístup všem, staly by se francouzské zákony celosvětovými zákony. 22. května soudce Gomez rozhodnutí v kterém tyto námitky zamítl a prohlásil, že web porušuje francouzské zákony a že firma Yahoo je povinna podniknout veškerá opatření, která zabrání navštěvování zmiňovaného aukčního serveru francouzskými uživateli. Yahoo nejdříve trvalo na svém, že nejde lokalizovat polohu uživatele. Během dvouměsíční lhůty, kterou měl Yahoo na splnění povinnosti, se na žalobce obrátil Cyril Houri, který představil technologii, která dokáže identifikovat uživatele podle jeho zeměpisného umístění. Soud tak zjistil, že aukce Yahoo se ve skutečnosti nacházejí ve Stockholmu a že dle expertních posudků by mělo být Yahoo za využití dostupného technologického poznání schopno odfiltrovat až 90 % francouzských uživatelů. Na základě výše uvedených informací vyhlásil soudce konečné rozhodnutí, v kterém Yahoo přikazoval, aby vyvinulo přiměřené patřičné úsilí při blokaci francouzských uživatelů. I když se společnost nejprve bránila proti rozhodnutí podáním žalob v USA, pod hrozbou obstavení francouzského majetku nakonec rezignovala a zakázala prodej nacistických věcí na svých stránkách.⁷⁸ Z výše uvedeného tak jasně vyplývá, že je mnohdy velmi obtížné řešit tyto tzv. vztahy s mezinárodním prvkem, které se odehrávají v kyberprostoru. Názory na to, zda by měla existovat speciální právní úprava, tzv. internetová jurisdikce, která by se týkala on-line světa nebo si stále vystačíme s obecnou off-line úpravou i pro informační sítě se různí a dosud se o řešení těchto problémů

⁷⁸ GOLDSMITH, Jack; WU, Tim. *Kdo řídí internet: iluze o světě bez hranic*. Praha: Dokořán a Argo, 2008. s. 13 a násl.

vedou pouze debaty. Proto se musí i nadále americké i evropské soudy poměrně obtížně potýkat se stanovením vlastní jurisdikce a následného určení rozhodného práva.⁷⁹

2.8. Organizace zabývající se ochranou autorských práv a jejich význam

Předmět činnosti organizací zabývajících se ochranou autorských práv na území České republiky lze definovat pomocí § 2, odstavce 1 autorského zákona, který obecně stanovuje, jakým dílům tato ochrana náleží. Jednotlivé organizace se tak na lokální, národní či mezinárodní úrovni zabývají ochranou těchto autorských práv. V České autorskoprávní praxi pak jde zejména o kolektivní správu, která je vymezena v hlavě IV. AutZ. Její účel je popsán jako: *„kolektivní uplatňování a kolektivní ochrana majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a umožnění zpřístupňování předmětů těchto práv veřejnosti“*. Na našem území působí 6 občanských sdružení oprávněných k výkonu kolektivní správy práv, jsou to DILIA, která má na starosti správu práv divadelních, literárních a audiovizuálních, OSA, ta spravuje autorská práva k dílům hudebním, INTEGRAM, ten se zabývá ochrannou umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, OOA-S, jde o sdružení autorů výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, dále pak OAZA, ta zajišťuje ochranu práv zvukařů a v poslední řadě GESTOR, který se zabývá zajištěním odměn pro autory při opětovném prodeji originálu výtvarného díla uměleckého.⁸⁰ Dalšími subjekty působícími na našem území v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví jsou Mezinárodní federace fonografického průmyslu (IFPI ČR) či Česká protipirátská unie (ČPU). Dle § 97 AutZ: *„je kolektivním správcem ten, kdo získal oprávnění k výkonu kolektivní správy. Kolektivním správcem může být pouze bezúhonná právnická osoba, ve které se přímo nebo prostřednictvím třetí osoby sdružují nebo účastní nositelé práv, které při kolektivní správě zastupuje.“* V celosvětovém měřítku to jsou pak WIPO, IFPI, americké organizace MPAA, RIAA a další, které mívají po světě často rozmístěny lokální pobočky zastupující zájmy svých autorů. Boj

⁷⁹ POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007, s. 7 a násl.

⁸⁰ *Občanská sdružení oprávněná k výkonu kolektivní správy práv*. Mkr.cz [online]. [cit. 2014-2-13]. Dostupné z: <http://www.mkr.cz/scripts/detail.php?id=360>

s nelegálním užíváním autorských děl je u výše zmíněných organizací pouhou součástí širšího okruhu činností, do kterého například patří i lobování za zájmy zastoupeného odvětví či konkrétní návrhy příslušné legislativy upravující právní rámec užívání autorských děl.

„Kolektivní správa zůstává v době prudkého rozvoje techniky a informatiky, které přinášejí donedávna naprosto nečekaný rozsah a způsoby šíření předmětů ochrany zejména v oblasti tzv. sdělování, tedy jejich šíření v nehmotné podobě, nepostradatelným prostředníkem mezi nositeli práv na straně jedné a uživateli na straně druhé. Je tedy žádoucí, aby její právní úprava nad míru nezbytnou nesvazovala ochranné organizace a jasně stanovila jejich práva a povinnosti, ale zároveň zajistila nositelům práva i uživatelům ochranu proti případnému zneužití dominantního postavení ochrannou organizací.“⁸¹

2.8.1. WIPO

Celým názvem World intellectual property organization byla založena v roce 1967 ve Stockholmu, úmluvou o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví a do dnešního dne sdružuje 186 členských států. Jde o celosvětovou organizaci sídlící v Ženevě, která se zabývá službami, ochranou, informováním a spoluprací v oblasti duševního vlastnictví.⁸² Tato organizace patří mezi 17 specializovaných agentur OSN. Hlavní cíl této organizace lze spatřovat v dosahování celosvětové ochrany práv duševního vlastnictví, zejména cestou přibližování jednotlivých národních legislativních předpisů a normotvorbou mezinárodních smluv. WIPO spravuje více jak dvě desítky mezinárodních smluv u práv k duševnímu vlastnictví a stará se o světové systémy ochrany, jako jsou například Madridský či Haagský systém.⁸³ Tato organizace též vytvořila k řešení sporů v oblasti doménových jmen arbitrážní a mediační centrum, či vzdělávací centrum v oblasti práv k duševnímu vlastnictví WIPO Academy. Mezi jednu z nejvýznamnějších částí její činnosti pak patří správa nejdůležitějších smluv týkajících

⁸¹ Hartmanová Dagmar. *Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským*. Praha: Linde Praha a.s. 2000. s. 138

⁸² *Inside Wipo: What is Wipo?* Wipo [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/>

⁸³ HRABÁNEK, Jan. *Film z hlediska autorského práva*. Praha: Leges, 2011, s. 41

se autorských a průmyslových práv, mezi ně patří například Pařížská úmluva o ochraně průmyslového vlastnictví, Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, Římská úmluva o ochraně práv výkonných umělců, smlouva o patentové spolupráci a další.⁸⁴

2.8.2. MPAA

Americká filmová asociace, celým názvem The Motion Picture Association of America vznikla v roce 1922 k ochraně zájmů filmových studií v reakci na vládní cenzuru amerických filmů. Mezi členy této asociace patří 6 největších amerických filmových studií: Paramount Pictures Corporation, Sony Pictures Entertainment Inc., Twentieth Century Fox Film Corporation, Universal City Studios LLLP, Walt Disney Studios Motion Pictures a Warner Bros Entertainment Inc.⁸⁵ Tato asociace je také známa svým hodnocením přístupnosti filmů, děje se tak na základě komise, která hodnotí filmy z pohledu možného dopadu na mládež a děti. Vyvinula proto 5 hodnocení, která se značí od přístupno všem až po pouze pro dospělé.⁸⁶

MPAA zabývající se ochranou autorských práv výše zmíněných studií vedla, vede a jistě bude vést mnoho soudních sporů, v kterých je, nutno dodat, velmi úspěšná. Mezi nejznámější patří spory proti tvůrcům programů typu Gnutella (Morpheus, KazaA, Grokster), které MPAA společně s asociací RIAA vedla na americké půdě. Tyto soudní spory přinesly nový pohled na definování druhotné odpovědnosti, rozsudky nově stanovily odpovědnost tvůrců počítačových programů za činnost svých uživatelů. Nejvyšší soud Spojených států amerických došel k závěru, že: „*Ten, kdo distribuuje zařízení s cílem propagovat jeho užívání směřující k porušování autorských práv buď výslovným projevem, nebo jinými souhlasnými kroky podniknutými k podpoře porušování (autorských) práv, je odpovědný za výsledné porušení práva třetími*

⁸⁴ JURMAN, Miroslav. *Postavení a činnost světové organizace duševního vlastnictví*. Epravo.cz [online]. Publikováno 6. 8. 2001. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: http://www.epravo.cz/top/clanky/?pg=1&typ=clanky&s1=3&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=3&m=1&recid_cl=11621

⁸⁵ MPAA : *About Us* [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.mpa.org/about>

⁸⁶ *Motion picture association of America*. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation. [cit. 2014-1-10]. Dostupné: http://en.wikipedia.org/wiki/Motion_Picture_Association_of_America

stranami“. Tímto rozsudkem stanovil odpovědnost výrobců, kteří do té doby spoléhali na argument z Betamax Case. Ten uváděl, že výrobce zařízení, které je využíváno i k účelům neporušujícím autorská práva, nemůže být odpovědný za porušování těchto práv svými uživateli.⁸⁷ Dalším velkým úspěchem pro MPAA bylo, když americká vláda definitivně zavřela největší uložiště na světě Megaupload a obvinila jeho představitele z porušování autorských práv a dalších čtyř trestných činů. Nutno podotknout, že zde nešlo o přímý konflikt mezi MPAA a serverem Megaupload. Tento případ byl spíše vyústěním konfliktu mezi vlivnými zástupci filmových studií a tímto serverem, který byl znám pro masivní porušování autorských práv. Jedním z posledních velkých případů a také důkazem vývoje soudních sporů mezi zástupci zábavního průmyslu a internetovými uložišti je také konec velkého serveru pro sdílení obsahu Hotfile.com. Na ten již v roce 2011 MPAA podala u floridského soudu žalobu z důvodu porušování autorských práv. Žalobce tvrdil, že vlastníci serveru Hotfile na nelegálním obsahu šířeném prostřednictvím jeho serveru postavili svůj byznys. Své uživatele motivovali, aby autorsky chráněný obsah na uložiště nahrávali a sami pirátskému šíření obsahu nijak nebránili. V žalobě se uvádí, že více jak 90% souborů, které byly z uložiště staženy, obsahovalo autorsky chráněný obsah. Právníci protistrany naopak tvrdili, že se na provozovatele vztahuje tzv. Safe Harbour v rámci amerického zákona DMCA (Digital millennium Copyright act). Ten uvádí, že poskytovatelé služeb při splnění určitých podmínek (především licenčních) mohou podléhat tzv. bezpečnému přístavu. Tam pro ně platí „omezená odpovědnost“, která je vyvozována z toho, že nezodpovídají za obsah míst, které pronajali třetí straně. Základní ideou tak je, že nikdo nemůže být zodpovědný za to, co přesahuje možnosti jeho monitoringu a kontroly. Právníci Hotfile, tak argumentovali, že jejich provozovatelé nejsou zodpovědní za činnost svých uživatelů. Soudkyně floridského soudu však rozhodla, že se na server Hotfile nevztahuje tzv. Safe Harbour a jeho provozovatelé musí filmovým studiím zaplatit 80 milionů dolarů. V rozsudku pak nabídla provozovatelům dvě možnosti. Buď server začne používat filtrovací technologie, které dokáží odhalit pirátský obsah a tím zajistí, že nebude prostřednictvím serveru docházet k porušování autorských práv, nebo budou

⁸⁷ TOPKA, Pavel. *Napster, Kazaa, Grokster – významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 7. 11. 2006. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

muset provozování služby ukončit. Provozovatelé si zvolili druhou možnost, a tak ukončili činnost serveru, který měl 5.4 milionu registrovaných uživatelů.⁸⁸

2.8.3. IFPI

Mezinárodní federace hudebního průmyslu (International Federation of the Phonographic Industry) je organizace, která celosvětově hájí zájmy hudebního průmyslu. V současné době sdružuje více jak 1300 členů. Sama svoji činnost hodnotí jako boj proti pirátství, lobování za lepší legislativu, zastupování zájmů autorů v mezinárodních organizacích, vedení soudních sporů a další činnost vedoucí k ochraně a užívání autorských práv.⁸⁹ Na území České republiky působí ČS IFPI, která je národní sekcí uvedené nevládní neziskové mezinárodní organizace. Ta v současné době sdružuje 15 členských společností, jako jsou například Universal Music, Sony Music Entertainment, Warner Music Czech Republic, Supraphon a další.⁹⁰ Velmi zajímavým sporem v oblasti doménových práv vedla tato organizace s pirátským serverem The Pirate Bay (ten pro sdílení souborů využívá BitTorrentovou síť fungující na principu šifrování datového toku, které poskytuje anonymitu jednotlivým uživatelům. Tím dochází k znesnadnění či dokonce k zabránění identifikace uživatelů, kteří na server nahrávají autorsky závadný obsah. Takový obsah je pak v dešifrované podobě viděn jen mezi jeho odesílatelem a příjemcem.⁹¹) Tento server se dostal, nejspíše z nedbalosti ze strany IFPI, k doméně ifpi.com. Ta dříve používanou doménu nejspíše zapomněla prodloužit a piráti ji pak následně legální cestou získali a hodlali použít k prezentaci svých záměrů v podobě International Federation of Pirate Interests. IFPI se obrátila se stížností na WIPO, aby získala doménu zpět. Ta má pravomoc rozhodovat ve sporech ohledně doménových jmen. Zejména v případech, kdy byla daná doména „zabavena“ nebo

⁸⁸ VYLEŤAL, Martin. *Hotfile.com končí, filmovým studiím zaplatí 80 milionů dolarů*. Lupa.cz [online]. Publikováno 4. 12. 2013. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/hotfile-com-konci-filmovym-studiim-zaplati-80-milionu-dolaru-jako-odskodneni/>

⁸⁹ IFPI: *About* [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: http://www.ifpi.org/content/section_about/index.html

⁹⁰ IFPI: *Obecné informace* [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/cns-ifpi/obecne-informace/>

⁹¹ BERÁNEK, Ladislav. *Peer-to-peer sítě a jejich bezpečnost II., Data, Security, Management*, 2005, č. 1, roč. 9., s. 34-37

používána se zlými úmysly, může ji pak přiřknout a nařídít převod tomu, kdo podal žalobu. Jde o opatření zejména proti tzv. spekulantům s doménami či tzv. cybersquatterům. WIPO následně vyhodnotila nárok stěžovatele jako relevantní a nařídila navrácení domény. Ta již dnes funguje opět pod mezinárodní federací hudebního průmyslu.⁹² Dalším případem boje s internetovým pirátstvím bylo v roce 2008 zavření největšího italského torrentového trackeru Colombo-BT.org. Tuto službu využívalo více jak 400 000 uživatelů. Policie pak v souvislosti se zátahem obvinila několik osob z porušování autorských práv a zmrazila u několika dalších bankovní konta.⁹³ Ve Stockholmu pak padl v roce 2009 další významný rozsudek týkající se IFPI, v němž obvodní soud v případě švédského vyhledávače souborů BitTorrent Pirate Bay, shledal vinnými z porušování autorských práv provozovatele tohoto vyhledávače a odsoudil je k trestu odnětí svobody na jeden rok a náhradě škody poškozeným. Soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že šlo o vědomou nedbalost. Dle interpretace soudu obvinění věděli, že se velký počet uživatelů podílí na nelegálním sdílení materiálů chráněných autorským zákonem, ale nepřijal žádná efektivní opatření, která by porušování autorských práv na tomto serveru zabránila.⁹⁴ V roce 2012 pak švédský Nejvyšší soud definitivně zamítl odvolání správců Pirate Bay a potvrdil rozhodnutí soudu nižší instance, který v roce 2010 čtveřici obviněných snížil tresty odnětí svobody, ale zvýšil finanční pokutu.⁹⁵ Je však pravda, že provozovatel, či lépe řečeno následovníci Pirate Bay se nevzdávají a pokud jim je nějaká doména zrušena, okamžitě celý „přístav“ přesouvají na jinou, kterých prý mají desítky, a tam ve své činnosti i nadále pokračují. Navíc v souvislosti s možností platit na Pirate Bay novou virtuální měnou (Bitcoin a Litecoin) se i dle neoficiální zprávy, která unikla společnosti RIAA, nedaří server efektivně zastavit. Z Bitcoinových a Litecoinových příspěvků pak dochází

⁹² MENNECKE, Thomas. *The Pirate Bay Loses IFPI.com Domain*. Slyck.com [online]. Publikováno 30. 12. 2007. [cit. 2014-1-14]. Dostupné z:

http://www.slyck.com/story1623_The_Pirate_Bay_Loses_IFPIcom_Domain

⁹³ ERNESTO. *Police Bust Admins of Italy's Largest Torrent Site*. Torrentfreak [online]. Publikováno 25. 3. 2010. [cit. 2014-1-14]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/police-bust-admins-of-italys-largest-torrent-site-100325/>

⁹⁴ Rozsudek obvodního soudu ve Stockholmu ze dne 17. dubna 2009, sp. zn. B 13301-06

⁹⁵ ČÍŽEK, Jakub. *Nejvyšší soud definitivně zamítl odvolání správců The Pirate Bay*. Zive.cz [online]. Publikováno 2. 2. 2012. [cit. 2014-1-14]. Dostupné z: <http://www.zive.cz/bleskovky/nejvyssi-soud-definitivne-zamitl-odvolani-spravcu-the-pirate-bay/sc-4-a-162205/default.aspx>

k financování těchto stránek a zejména z důvodu, že se transakcí s těmito virtuálními měnami neúčastní žádná banka, není možné finance vystopovat nebo zabavit.⁹⁶

2.8.4. RIAA

Americká asociace nahrávacího průmyslu (The Recording Industry Association of America) zastupuje a podporuje umělce a hudební nakladatelství. Chrání jejich nahrávky před neoprávněným užíváním a podporuje technologický a legislativní vývoj. Členové této asociace představují přibližně 85% všech produkováných a prodáváných nahrávek v USA.⁹⁷ Tato asociace byla založena v roce 1952 z důvodu spravování a ochrany autorských práv k nahrávkám a vybírání autorskoprávních poplatků. Jak bylo výše zmíněno, velmi zajímavým soudním sporem byla žaloba spoluiniciovaná společnostmi RIAA a MPAA proti tvůrcům programů typu Gnutella (Morpheus, KazaA, Grokster). Dalším dlouhodobě mediálně sledovaným případem pak byly tzv. „*John Doe*“ žaloby, kterými RIAA od roku 2003 zaplavila americké soudy. RIAA je v letech 2003-2008 podala na více než 35 000 uživatelů.⁹⁸ Těmto žalobám nejdříve předcházela soudní spor RIAA vs Verizon, v kterém se RIAA soudila s tímto internet service providerem o to, zda má ISP povinnost poskytnout na žádost americké asociace totožnost klienta, pod jehož IP adresou došlo k porušení autorských práv. RIAA tyto IP adresy získávala prostřednictvím P2P sítí, kde její vyšetřovatelé po nahrávkách patřících jejich členům pátrali. Sama však nebyla schopna identifikovat osoby, které se za IP adresou skrývaly a tak s tímto požadavkem kontaktovala ISP, odvolávající se na §512 Digital Millennium Copyright Act, který ji dával právo dotázat se ISP na identitu uživatele. Společnost Verizon se však domnívala, že nemá jako ISP povinnost reagovat na obeslání související s poskytnutím identity svých klientů. Vycházela z toho, že by to bylo pouze v případě, že jsou nelegální data ukládána přímo na jeho vlastních serverech a to nebyla. Soud prvního stupně rozhodl, že RIAA je oprávněna chtít po ISP identitu

⁹⁶ ERNESTO. *RIAA: Bitcoin makes it hard to track or seize Pirate Bay donations*. Torrentfreak [online]. Publikováno 30. 10. 2013. [cit. 2014-2-7]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/riaa-bitcoin-makes-it-hard-to-track-or-seize-pirate-bay-donations-131030/>

⁹⁷ RIAA: *Who we are* [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: http://www.riaa.com/aboutus.php?content_selector=about-who-we-are-riaa

⁹⁸ PATRY, William. *Moral panics and the copyright wars*. Oxford: Oxford University Press, 2009, s. 4

pirátů a Verizon je povinen na takové obeslání odpovědět. Odvolací soud však zaujal odlišné stanovisko, v kterém mimo jiné uvedl, že § 512 neopravňuje společnost RIAA, aby požadovala odpověď na obeslání vztahující se k identifikaci klientů Verizonu. Vycházel při tom z toho, že výše uvedené požadavky mohou být splněny pouze tehdy, když vlastníci autorských práv mají podezření, že poskytovatelé internetových služeb sami ukládají na svých serverech data porušující autorská práva a ne, když jsou tyto data uložena ve vlastních počítačích uživatelů.⁹⁹

Po tomto soudním sporu změnila RIAA strategii boje a od konce roku 2003 začala podávat žaloby na neznámé osoby, které identifikovala pouze jejich IP adresou. Nechávala tak na orgánech činných v trestním řízení, aby si identitu uživatele od ISP zjistily samy. Soudce pak mohl vést řízení proti konkrétní osobě.¹⁰⁰ Je nutno podotknout, že si tímto postupem znepráčetila mnoho nezúčastněných lidí, ale i médií, které velmi bedlivě sledovali každý jejich přehmat. Těch bylo hned několik a byly podrobeny silnému opovržení, když byl například žalován člověk, který nikdy nevlastnil počítač nebo žena, která byla již několik let mrtvá. Žaloba o odškodné ve výši sto tisíc dolarů mířila také na třináctiletou dívku i na samozivitelku s dětmi, která si někde do svého počítače stáhla pár písniček. V průběhu roku 2008 pak došlo k rapidnímu snížení počtu žalob a na konci roku RIAA oznámila, že s žalobami přestává a že se chce soustředit na jinou strategii. Pravdou však nejspíše je, že tato válka proti pirátům prostě stála příliš peněz a ty postupem času ubývaly. RIAA si totiž na oněch 35 000 žalob musela platit armádu právníků a vymožené částky byly často jen několik tisíc dolarů, či soudce úplně odmítl potrestat někoho, kdo měl v počítači jednu nelegální skladbu.¹⁰¹

⁹⁹ United States Court of Appeals, District of Columbia Circuit ze dne 19. 12. 2003, sp. zn. 351 F. 3d 1229, dostupné z: http://scholar.google.com/scholar_case?case=15815830240179540527&q=351+F.3d+1229&hl=en&as_sdt=2002

¹⁰⁰ ROBERTS, Paul. *RIAA sues 532 'John Doe' file swappers*. Infoworld.com [online]. Publikováno 21. 1. 2004. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: <http://www.infoworld.com/t/business/riaa-sues-532-john-doe-file-swappers-970>

¹⁰¹ HLAVENKA, Jiří. *Končí žaloby na hudební „piráty“ – konec copyrightu se možná blíží*. Lupa.cz [online]. Publikováno 6. 1. 2009. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/konci-zaloby-na-hudebni-piraty/?do=articleText-pollInText3858-viewResult>

Podle dostupných údajů je však vidět, že značné medializování ohledně stíhání pirátů přineslo hned v krátké době výsledky v podobě nižšího počtu stahování americkým obyvatelstvem. Dokázal to například průzkum společnosti Pew Internet & American Life Project, která uvedla, že se v předvánočním období roku 2004 z internetu stahovalo méně hudebních souborů než v jiných částech roku, konkrétně pak v období čtyř týdnů do 14. prosince, hudební soubory stahovalo 14 procent Američanů. To je významný pokles oproti jaru loňského roku, kdy to bylo 29 procent. Důvodem tak mohou být obavy z žalob, které začala RIAA hromadně podávat. Dá se tak říci, že celá pětiletá snaha o potrestání pirátů, přinesla určité výsledky v podobě nižšího počtu stahování a větších obav amerického obyvatelstva z potrestání za porušování autorských práv. Logicky tak lze dojít k závěru, že pokud musela RIAA platit obrovské částky za své právníky a mediální zájem o kauzy a s tím i spojená pozornost a opatrnost veřejnosti opadala, tak začal být celý postup zbytečně nákladný.¹⁰²

2.8.5. OSA

OSA neboli Ochranný svaz autorský byl založen samotnými autory v roce 1919 jako občanské sdružení a v dnešní době zastupuje více jak 7.500 českých a 1.000.000 zahraničních nositelů práv, zejména pak textařů, skladatelů a nakladatelů. OSA se zabývá správou majetkových autorských práv, hlavní činností je zejména vybírání poplatků a následné rozúčtování autorských odměn mezi své členy a zastupované.¹⁰³ Autorské poplatky se vybírají u všech, kdo veřejně užívají chráněné skladby, které má OSA v repertoáru. V roce 2006 tak například OSA vybrala 509,4 mil. Kč. Poplatky jsou nejčastěji vybírány od radiových a televizních stanic, mobilních operátorů, restaurátorů apod. Poplatky jsou účtovány dle aktuálního OSA sazebníku, který je například u koncertů sestavován na poměru počtu osob, kteří koncert navštíví, ceny lístku a počtu autorsky chráněných skladeb v repertoáru. U televizních a radiových vysílatelů je

¹⁰² *Američané v obavách ze žalob omezili stahování hudby*. Tech.ihned.cz [online]. Publikováno 5. 1. 2004. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: <http://tech.ihned.cz/c1-13810250-ameriane-v-obavach-ze-zalob-omezili-stahovani-hudby>

¹⁰³ *Kdo jsme*. OSA.cz [online]. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: <http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/o-n%C3%A1s.aspx>

stanoven určitým základem, který je definován jako minimální výše měsíční autorské odměny a procentuální výše hrubých příjmů vysílatele. U restaurátérů je to pak například 340 Kč za jeden televizor a rádio. Málokdo možná ví, že každý člověk, který si například koupí CD či DVD, platí již v ceně autorskoprávní poplatek v řádu několika korun. Jde o jakousi paušální náhradu za případné škody vzniklé kopírováním hudby či filmů na tyto nosiče. Evropský soudní dvůr se právě zmíněným vybíráním poplatků zahrnutých v ceně CD, DVD, Hardisců apod. zabýval. Jednalo se o spor mezi španělským výběrčím poplatků SGAE a společností Padawan, která vyrábí CD, DVD a Mp3 přehrávače. SGAE žádala po Padawanu uhrazení poplatků za období 2002-2004, výrobce to však odmítal s tím, že vybírání poplatků bez zohlednění účelu, pro který byly zavedeny (soukromé užití a jiné pracovní nebo obchodní aktivity), odporuje evropské směrnici 2001/29 (směrnice Evropského parlamentu a Rady o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti, která byla přijata za účelem dodržování závazků v oblasti ochrany práv autorů a výkonných umělců na internetu, vyplývajících z mezinárodních dohod mezi Evropskou unií a Světovou organizací duševního vlastnictví)¹⁰⁴. Soud první instance se však s tímto právním názorem neztotožnil a nařídil Padawanu zaplatit 17 000 euro. Odvolací soud však položil Evropskému soudu předběžnou otázku. Ta se týkala toho, zda se při výběru poplatků za média, označeného jako „spravedlivá odměna“ musí brát v úvahu i účel, ke kterému se média používají. Soud došel k závěru, že vybírání takových poplatků za přístroje a nosiče pro digitální kopírování, které nebyly poskytnuty k soukromým uživatelům a jsou zjevně vyhrazeny k jiným účelům, než pro pořizování rozmnoženin k soukromému užití, je v rozporu se směrnicí 2001/29. Půjde pak zejména o nosiče, které jsou určeny například k firemním účelům.¹⁰⁵ Na české poměry významnou a sledovanou kauzou, která se dostala až k Nejvyššímu soudu, byl případ žaloby na firmu Bertiny lázně Třeboň s. r. o., za nesplnění povinnosti hradit autorské odměny. OSA podala žalobu na tohoto provozovatele lázeňského zařízení o licencování provozování autorských děl prostřednictvím televizorů, které byly umístěny v pokojích sloužících k ubytování hostů. Provozovatel tvrdil, že v těchto pokojích je poskytována zdravotní

¹⁰⁴ HARTMANOVÁ, Dagmar. *Komentář ke Směrnici 2001/29/ES*. Národní knihovna: knihovnická revue. 2001, č. 4, s. 283-286. Dostupné z: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0104/0104283.html>>

¹⁰⁵ Rozsudek ES sp. zn. C-467/08, ze dne 21. 10. 2010

péče a tedy že lázeňská zařízení nemají povinnost hradit autorské odměny, odvolávaly se při tom na výjimku podle § 23 autorského zákona, který uvádí, že: „*Za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle § 18 odst. 3 nepovažuje zpřístupňování díla pacientům při poskytování zdravotních služeb ve zdravotnických zařízeních*“. OSA naopak argumentovala tím, že na pokojích nedochází k poskytování zdravotní péče a výjimka, na kterou se provozovatel odvolává, odporuje právu EU, i mezinárodním smlouvám. Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl rozsudkem ze dne 8. prosince 2010 a uložil provozovateli lázní zaplatit 158 000 Kč za bezdůvodné obohacení vzniklé neoprávněným užíváním chráněných autorských děl prostřednictvím televizních přijímačů umístěných v lázeňských pokojích. Vrchní soud tento rozsudek potvrdil. Došlo však ze strany žalované k dovolání a celá věc skončila u Nejvyššího soudu. Ten se v posuzované věci zabýval řešením výkladu § 23 AutZ, konkrétně pak tím, zda je ubytování v lázeňských zařízeních poskytováním zdravotní péče či nikoliv. Došel přitom ve svém rozsudku z 31. 12. 2013 k závěru, že na pokojích je poskytována zdravotní péče a rozsudky Krajského i Vrchního soudu zrušil. Tím dal za pravdu argumentaci žalované lázeňské společnosti.¹⁰⁶

2.8.6. INTEGRAM

Je nezávislou společností výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů. INTEGRAM jako kolektivní orgán vykonává kolektivní správu a ochranu majetkových práv jejich nositelů a umožňuje za předem stanovených podmínek zpřístupnění těchto práv veřejnosti. Za toto zpřístupnění jsou od uživatelů, kteří při provozování své činnosti uveřejňují výkony a záznamy, vybírány poplatky.¹⁰⁷ V roce 2011 rozhodl Ústavní soud o ústavní stížnosti provozovatele hospůdky pod Vítkovkou, který se tímto postupem domáhal zrušení rozhodnutí městského soudu v Praze. Toto rozhodnutí se týkalo zaplacení zhruba 9000 Kč společnosti INTEGRAM za neoprávněné užití autorských děl. Provozovatel ve stížnosti namítal, že byla porušena jeho základní práva tím, že vyzval městský soud k položení předběžné otázky ESD, ten mu však

¹⁰⁶ Rozsudek NS sp. zn. 30 Cdo 3056/2012, ze dne 31. 12. 2013

¹⁰⁷ O nás. INTEGRAM.cz [online]. [cit. 2014-1-25]. Dostupné z: <http://www.intergram.cz/cs/kdo-jsme/>

nevyhověl a rozhodl ve prospěch žalobce. Předběžná otázka se týkala § 97 odst. 2 AutZ (který byl nahrazen novelou zákona č. 168/2008 Sb.) a jeho možného rozporu s právem EU. Stěžovatel tvrdil, že česká právní úprava je v rozporu s právem EU, když ho jako provozovatele restauračního zařízení nutí platit poplatky osobě s monopolním postavením a brání tomu, aby si stěžovatel zvolil ekonomicky výhodnějšího kolektivního správce, například z jiného členského státu EU. Ústavní soud nejprve zjišťoval, zda měl městský soud povinnost položit předběžnou otázku, která se týkala rozporu s článkem 56 a násl. SFEU a to především z důvodu, že proti jeho rozhodnutí nebylo možné podat opravný prostředek.¹⁰⁸ A také zda nedošlo k porušení hospodářské soutěže tím, že si provozovatel nemohl vybrat jiného ekonomicky výhodnějšího kolektivního správce, například z jiného členského státu EU. Ve svém závěru nakonec Ústavní soud napadené rozhodnutí městského soudu zrušil, a to z důvodu, že: „porušil stěžovatelovo právo na zákonného soudce, které mu garantuje čl. 38 odst. 1 Listiny, když se svévolně (tj. v rozporu s čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny) neobrátil na ESD s předběžnou otázkou“. K porušení hospodářské soutěže pak uvedl: „Na všechny aspekty projednávané věci uvedené výše sub IV. A), B), C) Ústavní soud toliko upozorňuje, neboť k jejich interpretaci není povolán. Byť jsou Ústavnímu soudu dotčená ustanovení unijního práva známa, není ovšem příslušný k tomu, aby je vykládal (bod 17), neboť k jejich interpretaci je oprávněn toliko ESD, který zajišťuje jednotný výklad a aplikaci práva EU. Postupem městského soudu v projednávané věci byl ovšem ESD svévolně ponechán stranou “.¹⁰⁹

2.9. Úvaha nad posledním vývojem v oblasti kolektivní správy

Pokud se máme zabývat úvahou budoucí úpravy kolektivní správy, je nutné ji vnímat v širším kontextu než pouze na národní úrovni. Česká republika patří do systému kontinentálního práva a je přímo spjata s komunitárním právem EU. Proto se ve své úvaze zaměřím právě na nedostatky právní úpravy kolektivní správy v Evropské unii a na jednotný postup harmonizace právních řádů členských zemí.

¹⁰⁸ Srovnej s rozhodnutím ESD ve věci 6/64 Costa v. ENEL [1964] ECR 585

¹⁰⁹ Rozsudek Ústavního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. II. ÚS 1658/11

Kolektivní správa byla již od svého vzniku zamýšlena jako nezisková činnost, která by měla hájit zájmy všech svých členů a, jak je i v některých státech uzákoněno, měla by finančně podporovat kulturní a společenské účely. Naproti tomu jsou dnes kolektivní správci stále více vnímáni jako ekonomické subjekty bez uzákoněné odpovědnosti, které neprůhledně fungují jako stát ve státě. V EU působí více než 250 kolektivních správců, kteří každoročně na autorských poplatcích vyberou více jak 6 miliard €. Na úrovni EU jsou ve vnitrostátních pravidlech, která upravují organizace kolektivní správy velké rozdíly. Tyto rozdíly a s tím související problémy pramení zejména z nedostatečné transparentnosti vybraných příjmů, a odpovědností s tím spojenou, vůči členům kolektivní správy, nositelům práv a uživatelům. Tyto příjmy z autorských práv bývají často neefektivně využívány právě na úkor členů organizací kolektivní správy, nositelů práv a jiných uživatelů. Proto sílí poptávka po harmonizaci vnitrostátních právních řádů prostřednictvím směrnic EU, zejména, aby došlo k lepší efektivitě a řízení správy, zvýšení transparentnosti v oblasti sazeb, rozdělování příjmů a účetních postupů. Zejména pak s rozvojem internetu, který není omezen státními hranicemi, je nutné reformovat fungování kolektivní správy a i redefinovat udělování licencí, které fungují na územní bázi. S tím vším by se měla popasovat nová směrnice Evropského parlamentu a Rady o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům užití hudebních děl online na vnitřním trhu. Evropská komise připravovala tento návrh směrnice několik let, první výzvy zazněly v Evropském parlamentu již v roce 2004, kvůli komplikovanosti připravované úpravy ji však zveřejnila až v červenci 2013. Směrnice by měla začít platit snad již od roku 2015. Na tom se shodli zástupci Evropského parlamentu a Rady 4. 11. 2013. Návrh směrnice prošel prvním čtením v Evropském parlamentu, kde byly uvedeny pozměňovací návrhy. Finální podoba pak byla schválena Evropským parlamentem 4. 2. 2014, to samé by měla učinit i Rada. Nová směrnice by pak měla být jednotlivými členskými státy implementována nejpozději do 24 měsíců. Schválení směrnice by pak mělo vést k zamýšlené harmonizaci právních řádů, které by po implementaci měly usnadnit udělování hudebních licencí, což by v rámci Evropské Unie mělo pomoci ke zvýšení počtu hudebních děl, jež budou dostupné online. V dnešní době kolektivní správci udělují licence k užití hudebních děl sami, za to vybírají poplatky a výnosy z nich pak přerozdělují mezi skladatele a textaře. Tato činnost je však omezena územím

konkrétního členského státu a velmi omezuje potenciál společného trhu a to zejména v dnešní době internetu.¹¹⁰ Právní úprava by tak měla směřovat k tomu, aby nositelé práv získali lepší postavení při vyjednávání s kolektivními správci, aby se mohli podílet na chodu těchto organizací, jichž jsou členy a především si mohli vybrat v rámci EU dle vlastního uvážení kolektivního správce, který jim bude schopný nabídnout nejlepší podmínky. Nemělo by tak být pro výběr správce rozhodné bydliště nebo státní příslušnost. Je však na škodu, že se nová směrnice věnuje zejména vztahu kolektivní správce / nositel práv a opomíjí již vztah kolektivního správce a uživatele práv. V dnešní době systém v České republice prozatím funguje tak, že si uživatel nemůže zvolit kolektivního správce z jiného státu, byť i třeba ekonomicky výhodnějšího a nová směrnice na tomto stavu nebude plošným způsobem nic měnit. Tento problém byl řešen již i v České republice, jak je vidět z předběžné otázky týkající se volného výběru kolektivního správce, položené Krajským soudem v Plzni ve věci OSA vs. Léčebné lázně Mariánské lázně, ke které zaujal generální advokát toto stanovisko: „*Článek 102 SFEU a článek 16 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. Prosince 2006 o službách na vnitřním trhu nebrání aplikaci vnitrostátní právní úpravy, která vyhrazuje výkon kolektivní správy autorských práv na území členského státu pouze jednomu (monopolnímu) kolektivnímu správci autorských práv, a tím neumožňuje příjemci služby volný výběr kolektivního správce z jiného členského státu. Článek 56 a následující SFEU takové právní úpravě brání, pouze pokud je prokázáno, že tato úprava nesleduje legitimní cíl slučitelný se smlouvami, že není odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu, že není s to zaručit dosažení uvedeného cíle nebože překračuje meze toho, co je k jeho dosažení nezbytné.*“¹¹¹ Otevření volného trhu s poskytováním přeshraničních licencí je jistě z hlediska konkurence a zlepšení kvality služeb vítaným prvkem, je však třeba dbát i na to, aby taková změna neměla nepříznivý vliv na místní a úzce zaměřené repertoáry, které by mohly vzhledem k riziku koncentrace práv u velkých organizací kolektivní správy jednoduše vymizet. Nositelé práv by měli mít větší flexibilitu v rámci možnosti poskytovat svá díla na základě volných licencí, aniž by nutně museli opustit systém kolektivní správy práv. Samotné organizace by pak měly

¹¹⁰ *Vnitřní trh v listopadu 2013*. Euroskop.cz [online]. Publikováno 6. 12. 2013. [cit. 2014-2-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8449/23320/clanek/vnitri-trh-v-listopadu-2013/>

¹¹¹ Stanovisko Generálního advokáta Sharpstona ze dne 14. 11. 2013, sp. zn. C-351/12. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CC0351:CS:NOT>

transparentně a otevřeně poskytovat informace o počtu a charakteru volných děl a tyto informace průběžně aktualizovat, aby nedocházelo k tomu, že budou organizace vymáhat pohledávky za díla, která jsou již v režimu děl volných. Mezi nejdůležitější body nové směrnice o kolektivní správě autorských práv a práv s ním souvisejících patří zejména svoboda nositelů práv ve výběru organizace kolektivní správy, která bude jejich díla spravovat. Tato služba by měla fungovat přes hranice členských států tak, aby nositelé práv měli možnost svá práva či jednotlivé kategorie práv snadno odejmout jedné organizaci a svěřit je zcela či jen částečně v podobě jedné kategorie práv jinému správci a to bez ohledu na státní příslušnost či své bydliště. Organizacím spravujícím práva by však měla připadnout možnost stanovit limity pro počet odnětí a opětovných svěření práv v určité lhůtě, aby nedocházelo k nadměrnému administrativnímu zatěžování správců a zároveň byla stanovena pro nositele práv svoboda výběru. Nositelé práv by měli mít také možnost vykonávat svá členská práva prostřednictvím účasti v rozhodovacích procesech orgánů, aby se tak mohli fakticky podílet na správě svých práv. Každý rok by se tak měla scházet valná hromada členů, která by měla přijímat nejvýznamnější rozhodnutí organizace kolektivní správy, v případě přeshraničních vztahů by mělo být členům umožněno hlasovat i prostřednictvím zmocněnce či elektronicky. Na činnost organizace by pak měla dohlížet dozorcí rada, v jejíž řadách by měli mít členové také možnost vystupovat. Pokud by nějaké nositele práv nešlo po pečlivém pátrání vyhledat, je povinností členských států, aby příjmy z těchto práv samostatně a odděleně spravovaly, zřídily tak například zvláštní fond, kde by byly peníze uloženy a který by soužil k financování kulturních, vzdělávacích a jiných veřejně prospěšných projektů. Aby byla zajištěna transparentnost vykonávání správy autorských práv, měly by organizace zveřejňovat každý rok výroční zprávu obsahující finanční informace po provedeném auditu. Stejně tak zvláštní zprávu o tom, jak byly použity částky na kulturní a vzdělávací projekty. Členské státy mají dohlížet na to, aby organizace kolektivní správy dodržovaly povinnost alespoň jednou ročně informovat nositele práv o výši nákladů na správu práv v daném období, jakož i o výši srážek za úhradu nákladů na správu práv a příjmy z investic, které byly k úhradě nákladů použity či rozděleny mezi členy organizace. Mělo by dojít k rychlejšímu vyplácení peněžních prostředků za užívání děl nositelů práv a to co nejkratší době, nejpozději však do devíti měsíců od konce účetního období, v němž byly příjmy kolektivním správcem vybrány.

Autoři by také měli mít možnost nabízet svá díla v rámci otevřených licencí, aniž by to mělo za následek opuštění systému kolektivní správy práv. Co se týče online poskytovatelů hudebních služeb, kteří prostřednictvím internetu poskytují služby přeshraničně, tak ti budou snadněji získávat licence od organizací kolektivní správy zastupujících autory. Licence získané poskytovateli služeb totiž budou moci pokrývat více než jeden členský stát a budou tak moc být šířeny v celé Evropské unii. Bude také možné, aby organizace, které nejsou schopny zajistit poskytování licencí pro více zemí, požádaly jiné organizace o spravování jejich repertoáru. Mělo by tak dojít k zachování kulturní rozmanitosti tím, že hudební tvůrci budou mít prostřednictvím kolektivních správců přístup k licencím pokrývajícím více trhů v rámci EU.¹¹² To jsou zhruba nejdůležitější body nové směrnice, shodlo se na ni 640 z 680 poslanců EP, což je významná shoda. Směrnice má však i své kritiky z řad kolektivních správců, nositelů práv či uživatelů. Například německá asociace pro ochranu duševního vlastnictví (German association for the protection of intellectual property, dále jen GRUR) velmi dobře shrnula kritické poznámky návrhu směrnice do sedmi témat, která si zaslouží zvýšenou pozornost. Za prvé jde dle GRUR o nedostatečné uznání přínosu kolektivní správy, která se stará o rozdělení sociální odpovědnosti a zachování kulturní rozmanitosti na vnitřním trhu. Dle kritiky návrh nezohledňuje skutečnost, že někteří nositelé práv jsou finančně slabší a ve vyjednáváních se silnými partnery mohou být jednoduše znevýhodněni a nebudou si tak schopni vyjednat spravedlivou odměnu, jako jejich větší a silnější kolegové. Směrnice by také měla zaujmout konkrétní stanovisko týkající se klíčových prvků, jako jsou jednotné sazby, plošné licence apod. Druhý bod kritiky poukazoval na nedostatečně jasný přístup mezi kontrolou monopolů a ponecháním principů volné soutěže. Návrh směrnice by měl usnadnit rozvoj hospodářské soutěže na vnitřním trhu, čímž však opouští tradiční pojetí výsadních postavení některých organizací kolektivní správy v členských státech, což může vést až k nechtěné roztržistosti trhu, který pak bude velmi nepřehledný. Ve třetím bodu je návrhu vytýkán nedostatečný rozsah úpravy, která má regulovat pouze část vztahující se k organizacím kolektivní správy, které fungují neziskově v rámci výhradních práv, která

¹¹² Zpráva o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o kolektivní správě autorského práva ze dne 4. 10. 2013, sp. zn. C7-0183/2012. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0281+0+DOC+XML+V0//CS>

jím jsou poskytnuta dobrovolně, v návrhu tak není například upravena správa zákonných nároků na odměnu. Do jaké míry se návrh vztahuje na komerční organizace kolektivní správy, není zcela jasné. Bylo by však nesmyslné, pokud by byla regulace komerčně orientovaných správců méně přísná, než regulace neziskových organizací. Bod číslo čtyři uvádí nedostatečnou hloubku návrhu směrnice, což ve výsledku znamená nerovné podmínky pro všechny adresáty. Nastavení rovných podmínek evropského systému kolektivní správy je nezbytný předpoklad pro kvalitní fungování tohoto systému, v členských zemích je však problematická různorodost národních úprav a pouze omezená harmonizace dle nové směrnice. V Německu jsou například ustanovení týkající se založení a odpovědnosti organizací kolektivní správy mnohem přísnější než je tomu v návrhu směrnice, která stanovuje pouze minimální základ. Lze se tak obávat toho, že bude docházet k tomu, že německé či jiné organizace budou díky propracovanějším a přísnějším úpravám v nevýhodném postavení oproti konkurentům z jiných zemí. Pátý bod se zaměřuje na nejasné vymezení platného práva upravujícího dohled na přeshraničním fungování kolektivní správy. V bodě šestém je zmíněna hrozba narušení hospodářské soutěže v důsledku pouze částečné regulace jednotného trhu. Tato částečná regulace trhu může uvrhnout organizace kolektivní správy do nevýhodného postavení vůči ostatním působícím subjektům na jednotném trhu. Je to podobné, jako když by byla regulována činnost pouze družstevních bank a banky soukromé by byly zcela opomenuty. V posledním sedmém bodě je zmíněn nedostatek rámcových podmínek pro tzv. jednozastávkové obchody (one stop shop), které vlivem špatné regulace trhu skoro vymizely. Je problematické, že angloamerický repertoár velkých vydavatelů lze získat pouze online namísto prostřednictvím klasických organizací kolektivní správy. Směrnice by měla vytvořit jakési pobídky pro hlavní vydavatele, aby nabízeli společně s organizacemi kolektivní správy jejich repertoár prostřednictvím multi-územních licencí v celé Evropě.¹¹³ K návrhu se také vyjádřil německý, The Max Planck Institute, ten ve svém komentáři upozorňuje na několik dalších nedostatků návrhu. Návrh nebere v úvahu celý rámec kolektivní správy tím, že zamýšlí zlikvidovat přirozené monopoly na vnitřních trzích. Zaměřuje se na organizace kolektivní správy a nositele práv, ale opomíjí uživatele a jejich možnost výběru. Je přitom zřejmé, že

¹¹³ *Opinion issued by GRUR*. Authorsocieties.eu [online]. Publikováno 17. 12. 2012. [cit. 2014-2-20]. Dostupné z: http://www.authorsocieties.eu/uploads/Modules/Library/grur_opinion_en.pdf

rozdílnost autorských zákonů jednotlivých členských států bude vytvářet překážky v tvorbě vnitřního trhu, proto dle názoru Planckova institutu bude udělování přeshraničních licencí bez hlubší harmonizace přinejmenším problematické. Návrh také chybuje v tom, že nerozlišuje mezi různými kategoriemi nositelů práv, či, že ohrožuje přirozenou rovnováhu mezi nimi navzájem a mezi uživateli, které se evropské státy tak dlouho dobu snaží dosáhnout.¹¹⁴

V České republice došlo k drobné změně v oblasti kolektivní správy 1. července 2013, kdy nabyla účinnosti zákonem č. 156/2013 Sb. novela AutZ, která nově přináší dvě změny v oblasti kolektivní správy. Výslovně stanovuje, že sazby odměn kolektivních správců jsou vždy uváděny bez daně z přidané hodnoty. A dále uděluje žadateli o užití autorsky chráněných děl možnost, aby v případě, kdy je chráněný obsah licencován více než dvěma kolektivními správci, aby se tito kolektivní správci vzájemně dohodli a smlouvu s žadatelem uzavíral pouze jeden kolektivní správce zmocněný za všechny ostatní. V této souvislosti pak rozšiřují i liberační důvody, kdy kolektivní správce nemůže zakázat užití autorských děl ani se domáhat nároku na náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení v případě, kdy uživatel doručil alespoň jednomu z kolektivních správců písemnou žádost o pověření společného zástupce.

¹¹⁴ DREXL, Josef a kol. *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper No. 13-04* [online], [cit. 2014-2-20]. Dostupné z: http://www.ip.mpg.de/files/pdf2/Max_Planck_Comments_Collective_Rights_Management.pdf

Zvláštní část

3. Vymezení neoprávněného užívání autorských děl

Neoprávněné užívání autorských děl není v našem právním řádu nikterak kodifikováno, je tedy nutné si jej logicky odvodit. AutZ vymezuje možnosti oprávněného užití díla, což budou nejčastěji případy užití se souhlasem autora či jiného nositele práva, na základě zákonné licence či na základě volného užití díla. Způsoby užití, které nejsou v AutZ uvedeny pak lze argumentum a contrario považovat za užití neoprávněná. Veškerá jednání, která se budou vymykat oprávněnému užití lze považovat za exces, tedy vybočení z tohoto institutu. Lze si argumentum a simili propůjčit z trestního práva dva druhy případů, které se budou k excesu vztahovat. A to exces intenzivní, pod ten by šlo podřadit jakékoli porušení autorského práva, které svou silou neoprávněně zasahuje do zákonem garantovaných práv nositele práva. Může jít o případ, kdy uživatel nemá naprosto žádné oprávnění s dílem nakládat (stánkař prodává vypálené kopie filmů) a exces extenzivní, kdy uživatel jistá oprávnění má, ale ta do délky či míry překročí (reklamní agentura si koupí časově ohraničenou licenci na užití fotografií známého autora a užívá je i po jejím vypršení, či má licenci koupenou jen pro užití na území Prahy a fotografie používá na billboardech i v Ostravě).

Důvody neustálého rozšiřování pirátství uvádí profesor Kříž dva. Za prvé zejména bezprecedentní technologický rozvoj v posledních letech, který umožňuje snáze a rychleji porušovat autorská práva a zvýšenou úlohu práv k duševnímu vlastnictví v ekonomice vyspělých států. Já osobně bych ještě doplnil ekonomické problémy středních a nižších vrstev, pro které jsou lístky do kina, nové CD či DVD drahé a když mají možnost „legálně“ stahovat pro osobní potřebu, rádi toho využívají, čímž podporují pirátství. A zejména nedostatečná legislativní opatření, která nejsou schopna účinně bránit autorská práva ve vztahu k již zmiňovanému technologickému rozvoji.¹¹⁵

¹¹⁵ KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Prah: Univerzita Karlova v Praze, 2009. s. 10.

Výše uvedené důvody narůstajícího pirátství nejsou problémy pouze lokální, ale celosvětové. Proto je třeba hledat řešení na nadnárodní a mezinárodní úrovni. Zejména:

- vytvářením multilaterálních mezinárodních smluv, které by danou problematiku regulovaly a následně byly implementovány do právních řádů jednotlivých zemí
- „vědomou“ harmonizací právních řádů
- „náhodným“ přibližováním právních řádů¹¹⁶

3.1. Tříkrokový test

Tříkrokový neboli třístupňový test (three step test) byl poprvé vyjádřen ve stockholmské revizi Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl v roce 1967. Jeho formulace je uvedena v čl. 9 odst. 2: „*Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje možnost dovolit rozmnožování těchto děl v určitých zvláštních případech, pokud takové rozmnožení nenarušuje normální využívání díla a nezpůsobuje neospravedlnitelnou újmu oprávněným zájmům autora.*“ Jde o právní úpravu, kterou se v jednotlivých členských zemích unie stanovil obecný limit pro možnosti úpravy výjimek z autorského práva týkajících se rozmnožování děl. V současnosti je tento test obsažen také v § 29 odst. 1 AutZ, v čl. 10 Smlouvy SODV o právu autorském a dále i v čl. 5 odst. 5 směrnice o některých službách informační společnosti. Česká republika zavedla do AutZ formulaci tříkrokového testu v roce 2000 na základě zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským, do té doby český AutZ výslovné znění neobsahoval.¹¹⁷ Samotný institut třístupňového testu byl však již delší dobu používán a respektován, protože byl obsažen v mezinárodních smlouvách, ke kterým Česká republika již dříve přistoupila (viz Bernská úmluva a jiné). Původní znění § 29 odst. 1 AutZ, účinné v době od 1. 12. 2000 do 22. 5. 2006, bylo vyjádřeno takto: „*Omezení práva autorského jsou dovolena jen ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně; nesmějí být vykládána způsobem, který by narušoval běžný*

¹¹⁶ REED, Chris. *Internet Law – Texts and Material*. Second Edition. Cambridge: University Press, 2004. s. 311

¹¹⁷ Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.

výkon práv autorských a který by byl neospravedlnitelně na újmu oprávněným zájmům autora.“

V roce 2006 došlo k novelizaci AutZ a i k úpravě § 29 odst. 1, který platí dodnes: „*Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.*“¹¹⁸

Tříkrokový test lze chápat jako výkladové pravidlo, které se vztahuje ke všem případům volného užití a také na zákonné licence. Testem jsou kladeny podmínky za jakých může být dílo užito volně nebo prostřednictvím zákonné licence. Kumulativně musí být splněny tyto tři podmínky:

- zvláštní případy stanovené AutZ
- užití díla nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití
- nesmí být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora

Při splnění výše uvedených podmínek je možné dílo ve zvláštním režimu užít. Při výkladu je ale třeba postupovat restriktivně a s ohledem na omezené možnosti legálního užití, které tříkrokový test definuje. Česká právní doktrína třístupňový test tradičně chápe inkuzivně, tedy jako „*materiální podmínky bezesmluvního užití díla*“.¹¹⁹

První podmínka uvádí, že dílo lze užít ve zvláštních případech stanovených AutZ. Obecně lze tuto podmínku chápat ve formě zákonného zakotvení výše uvedených pravidel do právního řádu. Druhá podmínka, uvádějící, že užití díla nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla, je v podstatě chápána jako ekonomické kritérium. Třetí podmínka pak stanovuje, že užití díla nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy autora. U posledních dvou podmínek však panují diskuze o užití děl v soukromých případech. Obvykle se o nic podstatného nejedná, ale společenský problém vzniká v souvislosti s masovým domácím nahráváním hudby a papírovým kopírováním v důsledku

¹¹⁸ MYŠKA, Matěj. *Limity rozmnožování pro osobní potřebu*. Dvp.sehnalek.cz [online]. [cit. 2014-1-17]. Dostupné z: [http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_\(4799\).pdf](http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_(4799).pdf)

¹¹⁹ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 340

nebyvalého technického rozvoje posledních let. V důsledku tohoto technologického pokroku dochází k tak hromadnému celosvětovému užívání volných děl v soukromí, že oprávněné majetkové zájmy vlastníků práv mohou být nepřiměřeně dotčeny.¹²⁰ Je třeba zkoumat účinky výjimky ve vztahu k relevantnímu trhu, na kterém autor díla působí. Je totiž možné, že rozmnoženiny, které jsou vytvořeny pro osobní potřebu (viz. níže: volné užití děl), narušují soutěžní prostředí s rozmnoženinami schválenými autorem. Při značném narušení tak může docházet ke značné ztrátě výnosů na straně autora a tím i k ohrožení jeho vlastnických práv.¹²¹ V souvislosti s třístupňovým testem lze uvést institut náhradních odměn, který byl vytvořen podle § 25 AutZ a vyhlášky Ministerstva kultury č. 488 /2006 Sb. Systém pro vybírání náhradních autorských odměn lze chápat jako reakci na zavedení práva na vytvoření rozmnoženiny autorského díla pro osobní potřebu, kterou došlo k určitému omezení práva autorů a bylo nutné nastavit systém, který by část potenciálně ztracených příjmů nositelům autorských práv nahrazoval. Náhradní odměnu platí osoby uvedené v § 25 odst. 2, jde o přístroje sloužící k zhotovení tiskových rozmnoženin, rozmnoženin záznamů či nenahrané nosiče záznamů. Jde tedy o tiskárny, kopírky, CD, DVD apod. Samotné řešení však je velmi často kritizováno z důvodu paušálnosti poplatků, kdy zákonodárce nebere na vědomí, zda jsou výše uvedené přístroje opravdu užívány k rozmnožování autorsky chráněných děl pro osobní potřebu. Jde tak o vybírání poplatků, které nereflektují složitou problematiku, ale spíše ji velmi slepě zjednodušují, což je v rozporu s Evropskou legislativou, což stanovil i Soudní dvůr Evropské unie ve výše uvedeném rozsudku Padawan (C 467/08).¹²² Velmi důležitým interpretačním vodítkem třístupňového testu je rozhodnutí panelu WTO ve sporu mezi EU a USA, kdy se tento mezinárodní arbitrážní orgán pokusil o interpretaci a aplikaci tohoto testu na konkrétní příklad. Zpráva panelu WT/DS160/R je proto brána jako výkladový precedent zajišťující legalitu výjimek z autorských práv.¹²³

¹²⁰ TELEČ, Ivo. *ACTA nejsou akta ani akty*. CpuFilm.cz [online]. [cit. 2014-1-19]. Dostupné z: http://www.cpuFilm.cz/txt/judr_ivo_telec-acta_nejsou_akta_an_i_akty.pdf

¹²¹ DOBEŠ, Petr: Rozmnožování autorských děl pro soukromou potřebu I. In *Právní rádce*, roč. 15, č. 4, s. 4-14, 2001

¹²² PELIKÁN, Martin. *Právo (se) rozmnožovat pro osobní potřebu*. Achourhajak.cz. [online]. [cit. 2014-3-21]. Dostupné z: http://www.achourhajak.com/resources/files/clanek_primalex.pdf

¹²³ KRÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009. s. 55

Třístupňový test lze považovat za flexibilní a vyvážený nástroj, který je sice velmi vágně formulován, ale to samo o sobě nelze, vzhledem k podmínkám jeho vzniku, považovat za handicap. Jeho účelem bylo zavést určitý mezinárodní standard, který by přijmulo co možná nejvíce států a od začátku tedy nebylo záměrem řešit konkrétní problematiku každé signatářské země. Jde tak o flexibilní rámec, který dává jednotlivým státům možnost přijmout další vnitrostátní opatření, která by tento test úspěšně doplňovala a regulovala tak sociální, kulturní, ale i ekonomické potřeby daného státu. Tato opatření je nutná přijímat především ve vztahu k neustále se rozvíjejícímu digitálnímu prostředí. Je však třeba brát na zřetel nejenom na zájmy držitelů autorských práv, ale i svobodu projevu a přístupu k informacím tak, aby byla vytvořena rovnováha mezi těmito základními právy.¹²⁴

3.2. Volné užití díla

Volné užití bylo již okrajově zmíněno o několik řádek výše. Jde o institut bezprostředně navazující na tříkrokový test. Tento právní institut je obsažen v § 30 AutZ, kde je mimo jiné stanoveno: „*Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.*“ Jak uvádí Telec s Tůmou: „*přímým nebo nepřímým hospodářským nebo obchodním prospěchem se rozumí jakýkoli prospěch jdoucí nad rámec osobní potřeby fyzické osoby, tzn. potřeby této osoby samotné a jejích blízkých.*“¹²⁵ Osoba blízká je v NObčZ uvedena v § 22 jako: „*příbuzní v řadě přímé, sourozenci, manžel, partner a jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.*“

¹²⁴ GEIGER, Christophe; GERVAIS, Daniel; SENFTLEBEN, Martin. *The Three-Step Test Revisited: How to Use the Test's Flexibility in National Copyright Law*. American University Washington College of Law [online]. Publikováno 12. 1. 2013. [cit. 2014-3-21]. Dostupné z:

<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1041&context=research>

¹²⁵ TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel: *Autorský zákon: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 202

V případě pozitivního ověření takzvaným three step testem, doplněným o podmínku užití v rámci osobní potřeby, dochází k volnému užití díla, které není považováno za užití ve smyslu § 12 AutZ. Nejčastěji pak půjde o stahování hudebních a filmových děl z internetu. V § 30 odst. 3 AutZ je upraveno zákonné omezení představující výčet předmětů, které jsou z volného užití vyjmuty. Jde zejména o počítačový program, elektronickou databázi a audiovizuální záznam pořízený při jeho provozování či přenosu. Zákonodárce stanovil tyto výjimky z důvodu, že by volné užití výše popsanych děl představovalo neúměrnou újmu oprávněných zájmů jejich autorů. Pojem elektronická databáze¹²⁶ je velice široký a je tak otázkou, zda by pod tento pojem šlo vztáhnout například i hudební CD, které by tak nešlo kopírovat ani pro osobní potřebu.¹²⁷ V Českém právním řádu není v rámci volného užití díla pro osobní potřebu dána uživateli jakákoli povinnost zajímat se o původ rozmnoženiny, která je předmětem užití. V případech volného užití jde pak v drtivé většině případů právě o užití rozmnoženin. Samotné sousloví „původ neoprávněně zhotovené rozmnoženiny“ nalezneme v AutZ několikrát v §40 odst. 1, jde však pouze o řešení situací ex post, tedy kdy již bylo do autorova práva neoprávněně zasaženo. Autor se poté může domáhat sdělení údajů o původu rozmnoženiny, jejího stažení, zničení, přiměřeného zadostiučinění či jiných postupů, které by měly snížit celkovou újmu. Není zde však uživatelům dána jakákoli prevenční povinnost. Naproti tomu například v Německu lze legálně rozmnoženinu díla použít pouze v případech, kdy k jejímu zhotovení nebyla použita zjevně protiprávně zhotovená či veřejně sdělená předloha.¹²⁸ Zákon tam tak dává již uživateli povinnost aktivně se zajímat o původ rozmnoženiny, kterou má v úmyslu užít, tím dochází k přenášení kontrolní povinnosti i na tuto osobu, což lze považovat za správné. Přísnější režim v rámci volného užití platí například ve Velké Británii, kde je možné pro osobní potřebu užít pouze nahrávky televizního či rozhlasového vysílání.¹²⁹

¹²⁶ Databáze je vnitřně organizovaný soubor informací, údajů, dat, tedy soubor poznatků o jakýchkoli skutečnostech“. LESČINSKÝ, Jan. *Právní ochrana databází*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 3

¹²⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena; HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s.

56

¹²⁸ MYŠKA, Matěj. *Limity rozmnoženiny pro osobní potřebu*. Dvp.sehnalek.cz [online]. [cit. 2014-3-21]. Dostupné z: [http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_\(4799\).pdf](http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_(4799).pdf)

¹²⁹ VAN EECHOU, Mireille, et al. *HARMONIZING EUROPEAN COPYRIGHT LAW: The Challenges of Better Lawmaking*. Great Britain: Wolters Kluwer, 2009, s. 118.

Jak je vidět na výše zmíněném německém příkladu, v problematice autorskoprávní ochrany je třeba hledat komplexní řešení, která nestanovují povinnosti pouze některým subjektům, ale plošně je dle principů proporcionality rozprostírají mezi všechny uživatele sítě internet.

3.3. Užití na základě bezúplatné zákonné licence

AutZ se o možnosti užití díla na základě zákonné licence zmiňuje v § 29 odst. 2 vedle výše popsané možnosti volného užití díla. K oběma institutům se vztahuje již zmíněný tříkrokový test. Užití díla na základě zákonné licence je tak možné za předpokladu, že uživatel splní podmínky three step testu a současně naplní skutkovou podstatu některého z § 30-39 AutZ, S výjimkami uvedenými v § 29. Odst. 2 AutZ, která se nevztahují pouze na díla zveřejněná. Zákon v § 39 explicitně uvádí ještě další podmínku, kterou si je uživatel nucen před užitím na základě bezúplatné zákonné licence ověřit, a to, zda vlastník takové jednání nezapověděl. Taková záповeď pak musí být uvedena v rejstříku výstavních záповeďí vedeném kolektivním správcem. Účinky takové záповeďi se vztahují pouze na nové vlastníky, kteří dílo nabyli až po zapsání záповeďi do příslušného rejstříku.

3.4. Volná díla

Majetková práva autorů trvají po dobu jejich života a dále 70 let po jejich smrti, po uplynutí této doby se stávají volnými díly, která může každý bez dalšího volně užít. Doba trvání majetkových práv se počítá od prvního dne roku následujícího po roce, v kterém došlo k události rozhodné pro její počítání. Pokud má kdokoliv zájem o použití díla a myslí si, že spadá do kategorie děl volných, musí si nejprve ověřit, zda na dílo nemá nikdo jiný výlučná majetková oprávnění. Je nutné si nejprve zkontrolovat dobu úmrtí autora, popřípadě spoluautorů. Pokud existuje například i několik spoluautorů, tak se počítá obecná sedmdesátiletá doba trvání ochrany od smrti posledního přeživšího spoluautora. Uplynula-li doba trvání ochrany majetkových práv, považuje se dílo od následujícího kalendářního roku za volné. V případě, že autor ani spoluautoři nejsou

vůbec známi, počítá se doba trvání majetkových práv od oprávněného zveřejnění díla (prvního vydání). Je třeba brát také zřetel na ostatní osoby, které se na vývoji díla mohly podílet, například u díla audiovizuálního, zákon uvádí režiséra, autora scénáře, dialogů či skladatele hudby.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU o době ochrany autorského díla zavedla zvláštní úpravu v případech tzv. spojených děl. Tedy, když vznikne text a hudba za účelem společného užití. Do této doby se totiž počítala doba trvání majetkových práv u každého z autorů zvlášť a mohlo se tak stát, že jedna složka byla stále chráněna, ale druhá již byla volná. Nově se však zavádí společná ochrana obou složek, která trvá po dobu 70 let od smrti déle přeživšího autora. I když tedy jednomu z autorů vypršela majetková práva, bude ho v případech společného užití obou složek dále chránit ochrana autora druhé složky za předpokladu, že u něj taková ochrana stále trvá. Zvláštní pozornost je také věnována neuceleným dílům, která jsou zveřejňována po svazcích, dílech apod. U těchto děl se počítá doba trvání od zveřejnění pro každou jednotlivou část samostatně. Pokud žádné z výše uvedených omezení stále netrvá, je možné považovat dílo za volné a využít pro další činnosti. Majetkových autorských práv se autor nemůže vzdát, tato práva jsou nepřevoditelná, mohou však být předmětem dědictví. Pokud však žádní dědicové nejsou známi či dědictví odmítnou, případnou tato práva státu jako odúmrtí a stát s nimi může po dobu trvání ochrany majetkových práv nakládat.

3.5. Osiřelá díla

Pojem osiřelých děl (Orphan works) se měl dostat do českého právního řádu novelou AutZ v roce 2013, která měla reflektovat povinnost implementace několika směrnic EU v oblasti autorských práv. Návrh prošel prvním čtením ve sněmovně a dostal se na jednání kulturního výboru, ale po pádu vlády v létě 2013 se práce na jeho začlenění zastavily. Až v prosinci 2013 ho schválila přechodná úřednická vláda a v tuto chvíli se čeká, jak se k němu postaví vláda nová. Je přitom pravděpodobné, že se s novelizací počká do doby, než bude Česká republika implementovat také novou směrnici o

kolektivní správě, kterou začátkem února 2014 schválil EP.¹³⁰ Ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl je definováno jako: „*Dílo nebo zvukový záznam jsou považovány za osiřelé dílo, není-li určen žádný nositel práv k tomuto dílu či zvukovému záznamu, nebo i když jsou jeden či více nositelů práv určeni, žádný není nalezen navzdory důslednému vyhledávání nositelů práv provedenému a zaznamenanému v souladu s článkem 3.*“ Definice osiřelých děl se v různých právních řádech jen kosmeticky odlišují, víceméně však vyjadřují vždy nejdůležitější deskripční znaky a to, že jde o díla chráněná autorským zákonem, u kterých je nemožné dohledat či kontaktovat nositele práv. Osířelá díla se tak tradičně podle vzniku dělí na dva druhy, a to díla, u kterých nelze nositele práv určit a díla, u kterých nelze nositele práv nalézt. V prvním případě půjde o situace, kdy nositel práva není znám, či si ani není sám vědom, že je nositel autorských práv. V druhém případě půjde o situaci, kdy je nositel práva znám, ale nelze jej konkrétně určit, má neznámé bydliště nebo ho jednoduše nelze kontaktovat.¹³¹ Po náležitém pokusu o dohledání či určení nositele práv nastupuje do doby, než by byl prokázán opak, právní domněnka, že taková díla lze řadit mezi díla osířelá. Režim užití těchto děl je kvůli nemožnosti dohledat nositele práv a získat od něj svolení velmi komplikovaný. Přesto v různých právních systémech existují legislativní možnosti, které takové postupy dovolují, netýkají se však komerčního využití a jsou stanoveny pouze pro určitý okruh veřejně přístupných osob jednajících ve veřejném zájmu, jako jsou například knihovny, muzea apod. V jejich případě je dle výše uvedené směrnice možné za určitých podmínek osířelá díla bez svolení nedohledatelného nositele práva použít. Směrnice umožňuje užít pouze díla, která byla poprvé vydána nebo odvyšlaná v členském státě EU a pokud lze předpokládat, že by se nositelé práva nepostavili proti takovému způsobu užití. Dle směrnice lze užít díla a zvukové záznamy obsažené ve sbírkách oprávněných osob a jiné předměty ochrany, která byly vloženy či začleněny do díla nebo zvukového záznamu nebo jsou jejich nedílnou součástí. Dále stanovuje, co to osířelá díla jsou, jaký je postup v případě pouze částečně osiřelých děl a jakým způsobem je nezbytné vést důsledné hledání nositele práva před možným užitím

¹³⁰ Vláda schválila novelu autorského zákona. Aktualne.cz[online]. Publikováno 11. 12. 2013. [cit. 2014-2-21]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=797557>

¹³¹ PRCHAL, Petr: *Osiřelá díla*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2013, s. 38-39

díla. Bude-li tak například chtít veřejně přístupná instituce provést digitalizaci celého svého fondu, bude muset provést dohledávání u každého jednotlivého díla, u kterého nemá jistotu, zda jde o dílo osiřelé či nikoliv. To představuje technicky i finančně velmi náročný proces, který je v některých případech dokonce zcela nemožný. V případě, že takový proces některá veřejně přístupná instituce však podstoupí a dílo je uznáno jako osiřelé v jednom členském státě, platí tento status ve všech členských státech EU. Ve směrnici je však i nastaven postup v případě, kdy se nositel práva přihlásí či nalezne a dílo je již uznáno jako osiřelé. Takový status se pak po zjištění pravdivosti tvrzení ruší a dílo se vrací do standardního režimu užití.

V americké právní úpravě nejsou explicitně vyjádřeny podmínky užití tzv. osiřelých děl, americký autorský zákon však nabízí možnost ve formě institutu „fair use“, který stanovuje výjimky, kdy je takové užití možné i bez souhlasu nositele práv. Jde zejména o kritiku, komentáře, zpravodajství, vědu, výzkum a jiné způsoby. Při posouzení, zda lze užití označit za „fair use“ se zvažuje:

1. účel a povaha díla

Mělo by jít o nekomerční využití díla, které má pozitivní veřejný dopad, například vzdělávací účely.

2. druh chráněného díla

Může se jednat o díla jak věčná tak kreativní.

3. míra použité části k dílu jako celku

Zda je zveřejňováno dílo jako celek či jen útržky nebo jeho části.

4. vliv užití na trh či hodnotu díla.¹³²

Tedy zda užití nějakým způsob působí na hodnotu díla či ho jinak pozitivně či negativně v rámci trhu ovlivňuje. Tento bod byl velmi diskutován v rámci projektu Google books, který zpřístupňuje právě části knih. Lze se však domnívat, že jejich uvedení nemá negativní vliv na prodeje zveřejněných částí, spíše lze vycházet z logické konstrukce, že přečtením části knihy může být uživatel motivován k jejímu zakoupení.¹³³

¹³² *Fair use*. Copyright.gov [online]. Stránka byla naposledy editována v červnu 2012 [cit. 2014-2-22]. Dostupné z: <http://www.copyright.gov/fls/fl102.html>

¹³³ KRÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Prah: Univerzita Karlova v Praze, 2010. s. 63-64.

3.6. Systém opt-in/ opt-out

Systém opt-in a opt-out je velmi klíčovým pojmem právě ve vztahu k výše nastíněné problematice osířelých děl, uplatňuje se ale i v případech nevyžádaných obchodních sdělení či reklamy. Z čistě lingvistického hlediska lze slovní spojení opt-in/out rozebrat na opt, což je možnost vybrat si, zvolit si, rozhodnout se a slovo in, které má v kontextu význam být uvnitř něčeho, účastnit se nebo slova out, které v sousloví vyjadřuje být vně něčeho, tedy mimo, neúčastnit se. Oxfordský slovník tato dvě slovní spojení vysvětluje jako rozhodnutí se na něčem podílet nebo v opačném případě rozhodnutí se na něčem nepodílet.¹³⁴ Nejznámějším případem uplatnění tohoto institutu v rámci autorských práv je kauza Google books. Google se prostřednictvím dohody Google books settlement snaží o digitalizaci všech knih světa. Záměrem této dohody je vyřešení problematiky transakčních nákladů a osířelých děl prostřednictvím licence dané Googlu ke knihám, které se již nově netisknou nebo u nichž není autor znám či nemůže být určen, ale které jsou stále chráněny autorským právem.¹³⁵ Ve svém projektu přistoupil Google k velmi kontroverznímu řešení, tzv. opt-out systému. Byl si totiž vědom, že pokud by zavedl opačný systém, tedy opt-in, nikdy by takové množství knih naskenovat nedokázal. Musel by se potýkat s každým nositelem práv individuálně a žádat jeho souhlas s uveřejněním úryvku z naskenovaného díla. Místo toho Google celý systém na americké půdě nastavil způsobem, že uveřejní veškerá dohledatelná díla a pokud si to nositel práva nebude přát, musí se ze systému odhlásit. Google tak stanovil nositelům práva pozitivní povinnost požádat o vynětí, čímž v podstatě přenáší odpovědnost s užitím děl na tyto držitele práv. Právní zástupci Google si jsou vědomi rozdílnosti úprav angloamerického a kontinentálního systému a tak zvolili v Evropě rozdílný postup, kdy prozatím používají k naskenování pouze volná díla a díla vydaná před rokem 1900, u zveřejnění náhledu k jiným dílům, která nejsou volná a jejich nositelé práv jsou dohledatelní, si vyžadují souhlas s uveřejněním od těchto držitelů

¹³⁴ Opt. Oxforddictionaries.com [online]. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/opt>

¹³⁵ MAGGS, Peter. *The Balance of Copyright in the United States of America*. The American Journal of Comparative Law, díl. 58.

práv.¹³⁶ I tak tu má však Google s uveřejňováním děl problémy, zejména pak ve Francii, která je kolébkou přirozenoprávního smýšlení. Již v roce 2009 rozhodl francouzský Tribunal de Grande Instance de Paris, že Google skenováním knih a zveřejňováním jejich digitálních částí porušil autorský zákon. K soudu došlo na základě žaloby nakladatelské skupiny La Martinière, která si u soudu stěžovala, že Google svým projektem doslova vykořisťuje trh s knihami. Google soud prohrál a dostal jednorázovou pokutu 300 000 euro a dalších 10 000 euro za každý den, kdy francouzské knihy nebudou z databáze odstraněny.¹³⁷ Jistou právní paralelu ve vztahu k povinnosti se odhlásit z katalogu Google books či jiného podobného systému, lze spatřovat v právní úpravě spamování, neboli nevyžádaných obchodních sdělení. Nevyžádaná obchodní sdělení jsou taková sdělení, ke kterým subjekt nedal souhlas, a přesto je na svůj email dostává. Složitější situace nastává v případě, kdy je na emailovou adresu zasláno obchodní sdělení, v kterém je uvedeno, že pokud si je adresát nepřeje v budoucnu i nadále dostávat, musí se ze systému odhlásit. Zde máme stejný princip přenášení povinnosti, kdy místo, aby se adresát o zasílání obchodních sdělení sám přihlásil (opt-in), tak je mu sdělení vnuceno a pokud ho nechce nadále dostávat, je nucen se odhlásit (opt-out). Dle zákona č.480/2004 Sb., O některých službách informační společnosti, kterým byla implementována směrnice EU, lze takové jednání označit jako nezákonné, tento zákon totiž explicitně stanovuje možnost šířit obchodní sdělení pouze s výslovným předchozím souhlasem (tedy opt-in). V roce 2006 došlo k novelizaci tohoto zákona, kdy je nově uvedena možnost zasílat obchodní sdělení zákazníkům odesílatele bez předchozího souhlasu, pokud jde o nabídku obdobných výrobků nebo služeb. Týká se to tedy již vytvořeného obchodního vztahu. Je zde však možnost zákazníka se i z takového zasílání odhlásit a jeho žádosti musí být vyhověno.¹³⁸ V příkladu s nevyžádanými obchodními sděleními jsem chtěl přiblížit

¹³⁶ SCHENKOVÁ, Kateřina. *Projekt Google books a dohoda o narovnání*. Právnícké fórum [online]. publikováno 16. 9. 2010. [cit. 2014-2-23]. Dostupné z: <http://www.pravnickeforum.cz/archiv/dokument/doc-d26343v34709-projekt-google-books-a-dohoda-o-narovnani/>

¹³⁷ *Google Loses in French Copyright Case*. NYtimes.com [online]. publikováno 18. 12. 2009. [cit. 2014-2-23]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2009/12/19/technology/companies/19google.html?_r=1,%20z%2018.prosine%20009

¹³⁸ MAREŠ, David. *Internetová reklama a nevyžádaná obchodní sdělení šířená elektronickými prostředky*. Epravo.cz. [online]. Publikováno 29. 6. 2010. [cit. 2014-2-23]. Dostupné z:

možnou podobnost právního náhledu na případy, kdy je na nějaký subjekt přenášena povinnost se z určitého systému odhlásit, aniž by byl původcem jednání, které tuto situaci vyvolalo. Dle mého názoru by tak měl být podobný postoj aplikován soudy i v jiných případech, a to i v rámci užití části knih v projektu Google books, aby přenesení povinnosti opt-out na subjekt, který situaci nezpůsobil, nebylo možné.

4. Odpovědnost jednotlivých účastníků sítě internet za neoprávněné užití autorských děl

Před určením konkrétní odpovědnosti za neoprávněné užití autorských děl a tedy i před podáním žaloby připadá v úvahu jako první krok nárok zápůrčí a odstraňovací. Jde v praxi o velmi časté neformální řešení, kdy nositel práva poskytovatele služby upozorní na nelegální obsah („notice“) a nařídí mu jejich odstranění ze serveru. („takedown“). V případě, že tak dobrovolně neučiní, může se domáhat stanovení této povinnosti soudem. Ten poté bude zkoumat odpovědnost jednotlivých osob zodpovědných za porušení práva.¹³⁹

4.1. Občanskoprávní odpovědnost

AutZ v § 40 odst. 4 uvádí možnost domáhat se ochrany svých práv a především reparaace dle ustanovení NObčZ. Ten upravuje odpovědnost za majetkovou a nemajetkovou újmu (škodu) v § 2894-2971 a bezdůvodné obohacení v § 2991-3005. Odpovědnost za škodu můžeme rozlišovat na subjektivní odpovědnost (§ 2910) a odpovědnost objektivní (§ 2895). Za základní předpoklady subjektivní odpovědnosti jsou považována porušení právní povinnosti, způsobení škody, příčinná souvislost mezi způsobením škody a porušením právní povinnosti a jako poslední a odlišující kritérium od objektivní odpovědnosti, zavinění. Objektivní odpovědnost zákonodárce vystavěl na přísnějším základě, tato odpovědnost vzniká bez ohledu na zavinění. Věcně příslušné k projednávání autorskoprávních sporů jsou dle Občanského soudního řádu, § 9. Odst. 2 písm. b, Krajské soudy. Řešení sporu před soudem je však až poslední možnost, a to v případě, že k porušení autorských práv již došlo. NObčZ totiž stanovuje prevenci, aby ke škodám vůbec nedocházelo. § 2900 NObčZ uvádí, že „*Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného*“. Spoluodpovědnost: pojem společné odpovědnosti je uveden v § 2915 NObčZ.

¹³⁹ POLČÁK, Radim. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti*. Právní rozhledy. 2009, č. 23, s. 6-9.

Toto ustanovení se snaží postihovat vztahy, kdy jeden subjekt primárně poruší AutZ a druhý subjekt k tomuto primárnímu porušení přispěje takovou mírou, že je třeba uvažovat o jeho spoluodpovědnosti. Tato spoluodpovědnost bude solidární, poškozený bude tedy moci požadovat škodu po kterémkoli ze škůdců. Zástupná odpovědnost: jde například o vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, kdy odpovědnost jedné osoby za činy druhé osoby vychází výlučně ze vztahu mezi těmito osobami. V tomto případě za škodu odpovídá poškozenému pouze jeden subjekt. Ten pak má vůči druhému subjektu, který škodu způsobil, regresní nárok. To, jak se poté mezi sebou dohodnou, už poškozeného nemusí zajímat.¹⁴⁰

4.2. Obchodněprávní odpovědnost

Před zavedením NObčZ byla odpovědnost za škodu upravena v § 373-378 ObchZ, po 1. 1. 2014, kdy byl ObchZ zrušen a nahrazen NObčZ a zákonem o obchodních korporacích, byla přesunuta do NObčZ, ten navazuje na dva roky starou novelu ObchZ, která umožnila podnikatelům dohodnout omezení či dokonce úplné vyloučení odpovědnosti za škodu. I nadále tak bude možné sjednat maximální výši škody pro případ porušení povinností vyplývajících podnikatelům z jejich obchodněprávního vztahu.

4.3. Autorskoprávní odpovědnost

Z porušení autorského zákona vyplývají tyto nároky:

a) Zvláštní nároky podle § 40 odst. 1 a 2, kterými se autor může například domáhat určení svého autorství, zákazu ohrožení svého práva, sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, odstranění následků zásahu do práva, zejména stažení, zničení či může požadovat přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména omluvou, zadostiučiněním v penězích či nařízením zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování anebo ohrožování autorových práv. Odpovědnost za

¹⁴⁰ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s 106-112

porušení autorského práva je objektivní. Není tedy podstatné, zda k porušení došlo na základě úmyslného či nedbalostního zavinění, či vůbec bez jakéhokoli zavinění. Ke vzniku odpovědnosti tedy postačí následek, kvalifikovaná událost, kterou AutZ popisuje jako neoprávněný zásah, nebo hrozba neoprávněného zásahu do autorových práv.

b) Nároky dle § 40 odst. 3 AutZ, které stanovují právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení. Konkrétně, že toto právo na náhradu škody podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčeno. Zvláštním právním předpisem je NObčZ, na který v tomto ustanovení AutZ odkazuje a již se dále otázkou odpovědnosti za škodu a její náhrady nezabývá.¹⁴¹

4.4. Správněprávní odpovědnost

AutZ v hlavě VI., upravuje odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty v oblasti autorského práva. Dle § 105a AutZ, fyzická osoba spáchá přestupek, pokud neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi. Přestupek je uveden v § 2 odst. 1 Přestupkového zákona jako: „*zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo trestný čin*“. Při naplnění obecných znaků (jednání, protiprávnost, trestnost, deliktní způsobilost) může být za toto jednání uložena pokuta až do výše 150 000 Kč. Přestupků se může dopustit pouze fyzická osoba. Právnícké a podnikající fyzické osoby se mohou dopustit správních deliktů v souvislosti s porušováním autorských práv, za které lze opět uložit pokutu až do výše 150 000 Kč.¹⁴²

4.5. Trestněprávní odpovědnost

Jde o postih ultima ratio. Tato odpovědnost je založena na principu subsidiarity trestní represe. Tyto činy mohou být spáchány jedním pachatelem, spolupachateli či

¹⁴¹ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s 103-106

¹⁴² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 448-455

formou účastenství. TZ upravuje v § 268 – 271 trestné činy související s porušením autorských či průmyslových práv. Ve vztahu k této práci pak půjde pouze o trestné činy, které lze spáchat prostřednictvím internetu. Stěžejním bude § 270, který se vztahuje na porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Právní úprava obsahuje blanketní právní normu, přičemž zákon odkazuje na normu z práva autorského.¹⁴³

V prvním odstavci je stanoveno, že „*Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty*“.

Dalšími trestnými činy, které internet usnadňuje, je například neoprávněné nakládání s osobními údaji, poškození a zneužití záznamu na nosiči informací anebo porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu či porušování průmyslových práv. Ve fázi trestního řízení pak bude velmi důležitá otázka dokazování, kde platí zásada materiální pravdy a princip in dubio pro reo, které kladou na orgány činné v trestním řízení povinnost zjistit vinu pachatele bez důvodných pochybností, což vzhledem k anonymitě internetu bývá mnohdy velmi složité.¹⁴⁴

V rámci odpovědnosti je třeba zmínit také dispoziční zásadu, která je typickou zásadou pro civilní soudní proces. Umožňuje žalující straně dispozici s řízením a předmětem řízení. Plně tedy závisí na uvážení oprávněného subjektu (strany, jejíž autorská práva byla porušena), zda vůbec zahájí soudní řízení a bude svá práva vymáhat. V případě trestního řízení je však tento postup ovládan principem oficiality. Ten ukládá orgánům činným v trestním řízení postupovat v řízení z úřední povinnosti.

¹⁴³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. §140 až 421: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 2496

¹⁴⁴ MATĚJKA, Jan; ČERMÁK, Jiří. *Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 3. 12. 2001. [cit. 2014-2-6]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

5. Účastníci sítě internet a jejich konkrétní odpovědnost dle charakteru osoby a činnosti

5.1. Dle charakteru osoby

Odpovědnost, která vzniká při porušení norem autorského práva s sebou nese i vznik nových práv a povinností subjektu, kterému škoda vznikla (poškozený), tak i subjektu, který autorská práva porušil (škůdce). Tato odpovědnost je pak upravena buď přímo autorským zákonem, nebo odkazem na ustanovení nového občanského zákoníku. Porušení autorského práva však může být i důvodem trestní nebo správní odpovědnosti. Jednotlivé účastníky lze obecně rozřadit na jednotlivé poskytovatele služeb informační společnosti: „*slovy evropského zákonodárce je poskytovatelem služby informační společnosti každá fyzická osoba nebo právnická osoba, která poskytuje určitou službu informační společnosti (ustanovení článku 2 písm. b) směrnice o elektronickém obchodu); přitom službou informační společnosti se rozumí jakákoli služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplatu (ve smyslu definice dle ustanovení čl. 2 písm. a) směrnice o elektronickém obchodu ve spojení s čl. 1 odst. 2 směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů).*“¹⁴⁵ a na koncové uživatele.

5.1.1. Fyzická osoba

Pro posouzení odpovědnosti fyzické osoby za protiprávní jednání je nezbytné zkoumat její deliktní způsobilost. U fyzických osob se zkoumá rozumová vyspělost (je obecně dána zejména dosažením 18. roku věku, tedy zletilostí, výjimečně uzavřením manželství osobou starší 16 let s přivolením soudu), duševní stav jedince v době jednání (jeho přičetnost, tedy schopnost posoudit protiprávnost či škodlivost svého jednání a ovládnout jej). U nezletilých či osob s duševní poruchou se musí vždy zkoumat, zda

¹⁴⁵ KRÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. s. 71-72.

byli v daném okamžiku schopni rozpoznat následky svého chování a ovládnout jej. Tyto případy jsou upraveny § 2920 a 2921 NObčZ. Ten uvádí, že pokud nezletilý či osoba stížená duševní poruchou byla schopna rozpoznat následky svého chování a ovládnout jej, je za škodu odpovědná. Má povinnost nahradit škody i tomu, kdo se nebránil pouze z šetrnosti k této osobě. Pokud nezletilá osoba či postižený duševní poruchou nebyl schopen rozpoznat následky a ovládnout se, odpovídá za škodu pouze v případech, kdy je to spravedlivé v ohledu k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného. V situacích, kdy došlo k zanedbání povinného dohledu nad nezletilým či duševně nemocným, nahradí škodu ten, kdo povinný dohled zanedbal nebo se o náhradu škody podělí společně a nerozdílně. Prostředí internetu je z hlediska dohledávání osob zodpovědných za protiprávní jednání velmi komplikované. Je sice možné, že soudce získá prostřednictvím poskytovatele připojení číslo přípojky domnělého porušovatele, může se ale stát, že onu jednu konkrétní přípojku budou využívat tisíce lidí (například v internetové kavárně či veřejné wifi) a dohledat konkrétní osobu pak bude zcela nemožné. V lepším případě bude přípojka vedena na osobu, která žije s dalšími osobami blízkými ve společné domácnosti. Soud by musel zkoumat, která z těchto osob porušení zapříčinila (což už samo při možnosti odmítnout vypovídat proti osobě blízké činí celé vyšetřování nemožným) a i kdyby se k osobě nakonec dopátral, musel by zkoumat, zda má deliktní způsobilost, pokud ne, tak kdo zanedbal povinný dohled, jaké byly vůbec náležitosti právního úkonu, kterým došlo k protiprávnímu jednání a zda tedy šlo o zaviněné či nedbalostní jednání, nebo zda například nešlo o podvod a počítač domnělého porušovatele nebyl nějakou třetí osobou zneužit. Jak je vidět, jde v případech, kdy jednu přípojku reálně využívá více lidí, o velmi komplikované, spíše skoro nemožné dohledávání a dokazování. Policejní praxe v dokazování je taková, že: „*IP adresa, odkud byly prováděny úkony na internetu, dokazuje pouze místo připojení, tedy počítač nebo síť počítačů. Samotná IP adresa z principu nemůže dokazovat činnost konkrétní osoby, protože není zjevné, kdo v daném okamžiku u počítače seděl. Pro jsou tak třeba kromě záznamů síťového provozu i další důkazy, ze kterých vyplývá, že dotyčná osoba v předmětném čase pracovala s počítačem majícím tuto IP adresu.*“¹⁴⁶ Jiná pravidla fungují například ve Francii, kde díky systému Hadopi (který nahradil

¹⁴⁶ KOVÁRNÍK. Stanislav. *IP adresa identifikuje místo připojení, nikoli osobu*. Revue pro právo a technologie, roč. 2., č. 3, 2011.

dřívější ARMT „l'Autorité de Regulation des Mesures Techniques“, vytvořenou na základě zákona DADVSI „Loi sur le Droit d'Auteur et les Droits Voisins dans la Société de l'Information“¹⁴⁷ je majitel přípojky ze zákona odpovědný za porušení autorských práv, ke kterým došlo prostřednictvím jeho přípojky a to, jak si to lidově řečeno „doma vyřeší“, je již na něm. I tam ale systém funguje na pravidlech třikrát a dost. Tedy tak, že je majitel připojení vyrozuměn emailem, v kterém je uvedena IP adresa, čas a způsob porušení autorských práv. V případě, že se prohřešek ještě dvakrát opakuje, může mu být soudem uložen peněžitý trest až 1500 Eur nebo i dočasné odpojení od internetu.¹⁴⁸ Žádná taková platná úprava v České republice zatím není zavedena a jak je vidět i dle judikatury českých soudů, tak případů, kdy uploaděři autorsky chráněných děl skončí před soudem je jako šafránu. A pokud se to nakonec podaří a jsou obžalováni, tak jim soud maximálně udělí podmíněný trest a propadnutí věci.¹⁴⁹ O náhradě škody si tak vlastníci autorských práv mohou v drtivé většině případů nechat jen zdát.

5.1.2. Právnícká osoba

Pojem právnické osoby je zakotven v § 20 odst. 1 NObčZ, kde je uvedeno, že: „Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.“ Právnícká osoba nabývá způsobilost k právním úkonům dnem svého vzniku, nejčastěji tedy zápisem do Obchodního či jiného rejstříku. Se vznikem způsobilosti k právním úkonům nabývá i delikt ní způsobilost za případná protiprávní jednání. Dokazování je tak v případech PO značně jednodušší než u osob fyzických. Odpovědnost může PO nést v rovině soukromoprávní i veřejnoprávní. V občanskoprávní rovině je PO odpovědná za případnou škodu či bezdůvodné obohacení. Úkony osob oprávněných za

¹⁴⁷ WINN, J.; JONDET, N. A New Deal For End Users? Lessons From A French Innovation In The Regulation Of Interoperability. *William and Mary Law Review*, 2009, č. 51, s. 547-576

¹⁴⁸ *Třikrát a dost*. Česká protipirátská unie [online]. Publikováno 13. 5. 2009. [cit. 2014-2-4]. Dostupné z: http://www.cpubilm.cz/new/www/aktuality/dost_130509.html

¹⁴⁹ Srovnej PUK, Jaromír. *Filmový pirát Nerez dostal podmínku. Za mříže nepůjde*. AVmania.cz.[online]. Publikováno 23. 5. 2012.[cit. 2014-2-5]. Dostupné z: <http://avmania.e15.cz/filmovy-pirat-nerez-dostalpodminku-za-mrize-nepujde>

PO jednat, lze za podmínek stanovených zákonem považovat za vlastní úkony PO. Půjde o jednání způsobené při činnosti PO těmi osobami, které byly k takovému jednání pověřeny. Buď přímo na základě zápisu v Obchodním rejstříku, tedy například jednatele či osoby s oprávněními v rámci vnitřních předpisů společnosti, což budou nejčastěji zaměstnanci. Aby PO byla za škodu odpovědná, musí k ní dojít v rámci výkonu její činnosti. V takových případech poškozenému odpovídá přímo PO, jednající osoba však může být vůči svému zaměstnavateli odpovědná na základě pracovněprávních předpisů formou regresního nároku či určité spoluúčasti. V situacích, kdy by jednání osob pověřených v rámci činnosti PO zcela vybočovalo ze standardních mezí, půjde o exces a odpovědná bude přímo jednající osoba. V rovině trestněprávní je od roku 2011 možné díky zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob postihovat i PO. Zákon v § 7 uvádí trestné činy, za které lze právnické osoby stíhat. Mezi nimi je explicitně uveden i § 260 Trestního zákoníku, který umožňuje stíhat PO za „*porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi*.“

5.1.3. Stát

Pro případné stanovení odpovědnosti státu je nutné vycházet z § 21 NObčZ, který stanovuje: „*Stát se v oblasti soukromého práva považuje za právnickou osobu. Jiný právní předpis stanoví, jak stát právně jedná*“. Zákon tedy jasně říká, že stát v soukromoprávních vztazích vystupuje jako právnická osoba a je tedy možné ho za neoprávněné užití autorského díla žalovat o náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení stejně jako jakoukoli jinou právnickou osobu. Žaloba by v tomto případě mířila na konkrétní organizační složku státu, která by byla za neoprávněné užití díla zodpovědná.

5.2. Dle činnosti subjektu

5.2.1. Poskytovatel připojení

- Odpovědnost poskytovatelů připojení a jiných služeb (angl. access provider, connection provider)

Tuto kategorii lze rozdělit na:

1. Internet service provider- firma zprostředkovávající připojení (zpravidla na komerčním základě) do sítě internet¹⁵⁰ (AOL, Mindspring)
2. Network service provider – jsou subjekty poskytující internetový přístup ISPs, (Qwest, UUNet)
3. Application service provider – poskytují pronájem software a výpočetních kapacit, (Digex, GTE)
4. Full service provider – nabízejí větší množství služeb, jako je vývoj internetových stránek, e-mailů, newsletter, e-commerce řešení atd. (EDS, Exodus)
5. Portals – stránky, které přinášejí informace z více zdrojů a poskytují je svým uživatelům, (Yahoo, AOL, iGoogle)¹⁵¹

Za typické poskytovatele internetového připojení Smith¹⁵² označuje obchodní společnosti či organizace, které jsou známy jako poskytovatelé internetových služeb (zkratka ISP z anglického internet service provider, nebo IAP z internet access provider). Z hlediska ISPs půjde zejména o velké nadnárodní společnosti a jejich dceřiné společnosti v jednotlivých státech, které disponují vlastní sítí. Tyto společnosti zprostředkovávají přístup k internetu nebo obecněji vzato poskytují telekomunikační a jiné služby. V České republice je to například Vodafone, Telefónica, T-mobile. Může se ale jednat i o menší společnosti, které poskytují pouze jeden druh připojení do sítě někoho jiného¹⁵³. Tyto subjekty pak poskytují připojení k internetu firmám či soukromým osobám a to jak pro komerční, tak i pro domácí účely. Většinou si nechávají za poskytované služby platit jedenkrát v měsíci částku, která se skládá z více položek, nejčastěji je to účet za telefon a internet. Poskytovatele internetového připojení lze rozdělit na základní, kteří poskytují svým zákazníkům pouze určité elementární

¹⁵⁰ PALOVSKÝ, Radomír; SKLENÁK, Vilém. *Informace a internet (včetně úvodu do protokolů internetu)*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola Ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky, 1998. s. 364

¹⁵¹ HECKMANN, Oliver. *The Competitive internet service provider*. 1st edition. Chichester. Wiley-Interscience. 2006. s. 12

¹⁵² SMITH, Graham J. H.. *Internet law and regulation*. 4th edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 12

¹⁵³ jako příklad lze uvést prvního virtuálního operátora v České republice, Blesk mobil, který využívá přístupu do sítě operátora Telefoniky O2

služby a na ty, kteří poskytují výrazně větší množství služeb. Z místního hlediska se pak jedná o lokální, regionální či národní společnosti. Ty největší společnosti pak zprostředkovávají přístup k internetu mnoha milionům uživatelů.¹⁵⁴ U odpovědnosti poskytovatelů internetového připojení je diskutováno, zda tento poskytovatel nese odpovědnost za to, že umožnil přístup k cizímu obsahu tím, že zajišťuje internetové připojení. Jak vyplývá z evropské judikatury, není pro poskytovatele internetového připojení technicky možné, aby kontroloval obsah materiálů, ke kterým pouze zprostředkovává přístup. Není totiž objektivně možné, aby byla například přijata vnitrostátní opatření pro ISP, která by ukládala povinnost aktivního dohledu nad všemi údaji každého z jeho zákazníků. Tato povinnost by byla totiž velmi rozsáhlého charakteru a přímo by odporovala článku 3 směrnice 2004/48 o dodržování práv duševního vlastnictví, který je zaměřen na princip proporcionality ukládaných opatření. Test proporcionality je mechanismus velmi často užívaný i Ústavním soudem, který slouží jako nástroj při posuzování přípustnosti a přiměřenosti ukládaných sankcí, povinností, stanovování práv apod. Je to složitý proces, sloužící k poměřování dvou nebo více v kolizi stojících právních principů.¹⁵⁵ Zejména chrání před nestrannými, nepřiměřenými a nesmírně nákladnými opatřeními. Dále by taková povinnost vedla k porušení ochrany důvěrnosti komunikace mezi osobou a jejími adresáty, u kterých by například došlo k podezření z porušování autorských práv. Poskytovatel internetového připojení by totiž musel tuto komunikaci kontrolovat či preventivně blokovat a toto chování by bylo v rozporu se směrnicí o elektronickém obchodu, konkrétně pak článkem 15.¹⁵⁶

5.2.2. Poskytovatel volného prostoru

- odpovědnost poskytovatelů volného prostoru (angl. hosting provider)

¹⁵⁴ MILLER, Deborah J. *Careers with internet service providers*. 1st ed. New York: The Rosen Publishing Group, 2001. s. 7

¹⁵⁵ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 158 a násl.

¹⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. C-70/10 Scarlet Extended. Dostupné z: www.curia.europa.eu

Problematika postihu poskytovatelů volného prostoru za cizí obsah je zřejmě nejfrekventovanějším tématem odpovědnosti jednotlivých účastníků sítě internet. V nedávné minulosti se totiž vyskytlo mnoho kauz (Megaupload, Rapidshare), které znovu rozvířily diskuze nad možným postihem těchto serverů za porušování autorských práv. Poskytovatelem volného prostoru je subjekt, který umožňuje konkrétní osobě nebo organizaci umístit na jeho server (počítač s obrovskou pamětí) například webové stránky, dokumenty či data a dovoluje návštěvníkům přístup na tyto stránky prostřednictvím jeho serveru. Tato data a dokumenty se označují jako cizí obsah. Právní úprava je obsažena v zákoně č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, který Česká republika transponovala do svého právního řádu na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. 6. 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronickém obchodu na vnitřním trhu. Tento zákon stanovuje v §5 odst. 1, že: „*Poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen*

a) mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.“

Poskytovatel volného prostoru tedy bude za nelegální obsah odpovídat v případě, že:

1. mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah nebo jednání uživatele je protiprávní
2. prokazatelně se dozvěděl o protiprávním jednání uživatele či povaze ukládaných informací, které byly v rozporu s právním řádem, a neučinil veškeré kroky k odstranění, které učinit mohl

Nebo také dle §5 odst. 2 zákona o některých službách informační společnosti, který uvádí, že poskytovatel je odpovědný, pokud vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele. Půjde nejspíše o případy, kdy má poskytovatel možnost se s daty před jejich uložením seznámit v rámci například schvalovacího či pozměňovacího procesu, ale nepřijme opatření, aby jejich zveřejnění zabránil, i když ví, že jsou protiprávní. V § 6 je pak explicitně stanoveno, že poskytovatelé služeb nejsou povinni

dohlížet na obsah či aktivně vyhledávat skutečnosti poukazující na protiprávní obsah informace.¹⁵⁷ Z výše uvedeného lze též dovodit, že obecná odpovědnost za škodu způsobenou poskytovatelem volného prostoru dle § 2910 NObčZ je možná v případě, že půjde o subjektivní odpovědnost, tedy odpovědnost na základě zavinění. V tomto případě bude postačovat i vědomá nedbalost. Tedy, že poskytovatel o možnosti, že škodu způsobí věděl, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí. Nejčastěji půjde o případy, kdy se poskytovatel na základě podnětu dozví, že se může v poskytovaném prostoru nacházet cizí obsah, který poškozuje právem chráněný zájem, ale neprověří jeho závadnost, anebo prověří, ale nic s tím neudělá. V případě nevědomé nedbalosti je pak nezbytné, aby poskytovatel volného prostoru vynaložil takovou míru opatrnosti, kterou lze od něj požadovat. Je zřejmě technicky nemožné, aby poskytovatel neustále prověřoval všechny cizí obsah, a proto ho nelze činit za nevědomou nedbalost odpovědným. Je však nezbytné, aby poskytovatel přijal mechanismy, které například budou sloužit k nahlášení závadného obsahu, což ale vychází z již zmiňované míry opatrnosti.

Co se týká objektivní odpovědnosti, lze dovodit, že poskytování volného prostoru je natolik specifickou činností, kterou nelze podřadit pod § 2924. Vzhledem k množství dat a neustálým technickým inovacím by nebylo rozumně možné hnát poskytovatele prostoru k odpovědnosti z důvodu, že by odpovídal za výsledek. Tedy, že uživatel nahraje závadný obsah a poskytovatel za to automaticky ponese odpovědnost. Tato odpovědnost by poté mohla nahrávat nekalému jednání, kdy by se mohl kdokoliv pokusit nahrát závadný obsah, za který by poskytovatel byl odpovědný a tím ho poškodit.¹⁵⁸ Dále je třeba zmínit možnou odpovědnost dle Autorského zákona. Samotné sdělování díla veřejnosti je upraveno v § 18 AutZ ve spojitosti s § 12 AutZ. Přímou v § 18 odst. 2 AutZ uvádí, že: „*sdělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování*“. Z výše uvedeného pak lze dovodit, že poskytovatel volného prostoru nenese přímou odpovědnost za závadný obsah.

¹⁵⁷ MAREŠ, David. *K limitaci odpovědnosti providera v prostředí Internetu – 1. část*. Epravo.cz. [online]. Publikováno 16. 3. 2012. [cit. 2014-2-6]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-limitaci-odpovednosti-providera-v-prostredi-internetu-1-cast-81280.html>

¹⁵⁸ MATĚJKA, Jan; ČERMÁK, Jiří. *Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na internetu za cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 3. 12. 2001. [cit. 2014-2-6]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

Nepřímá odpovědnost je však možná jako výsledek sekundární odpovědnosti, kdy dojde k primárnímu porušení poskytovatelem obsahu, ale poskytovatel volného prostoru toho nebude dbát, i když o tom věděl.¹⁵⁹ V případě naplnění znaků skutkové podstaty může poskytovateli volného prostoru vzniknout i trestněprávní či přestupková odpovědnost. Při posuzování, zda bude uplatněna odpovědnost za přestupek nebo odpovědnost trestněprávní, je rozhodující míra společenské nebezpečnosti daného činu.

5.2.3. Poskytovatel obsahu

- odpovědnost poskytovatelů obsahu (angl. content provider)

Abychom našli legální definici poskytovatele obsahu, je třeba se podívat do federálních zákonů USA, kde je v 47 U.S.C § 230 poskytovatele obsahu definován: „jako jakákoli osoba či subjekt, který je zodpovědný plně či částečně za vytvoření nebo vývoj informací poskytovaných prostřednictvím internetu či jakékoli interaktivní počítačové služby“.¹⁶⁰

V České republice padlo do konce roku 2011 přibližně 75 pravomocných rozsudků, které potrestaly osoby porušující autorská práva a zhruba dalších 150 obviněných, kteří přistoupili na mimosoudní urovnání sporu s tím, že zaplatili náhradu škody.¹⁶¹ V případě, že dojde poskytovatelem obsahu ke sdělení díla veřejnosti v rozporu s § 18 AutZ, vzniká mu za toto jednání odpovědnost. Půjde o odpovědnost objektivní, tedy odpovědnost za výsledek. Těžko by se totiž mohl vymlouvat na to, že na server nahrál data nějakým omylem. Oprávněné osobě pak vznikají jednotlivé zvláštní nároky dle autorského zákona. Podle § 40 odst. 1 a 2 se může domáhat zejména odstranění díla chráněného AutZ z dané webové stránky či její uzavření. Může také požadovat přiměřené zadostiučinění a především má hlavně nárok na sdělení údajů o poskytovateli obsahu od provozovatele serveru. Kdyby neznal konkrétního pachatele, mohl by se totiž jen těžko po někom domáhat svých právních nároků. Dále v souvislosti s porušením

¹⁵⁹ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s. 128-129

¹⁶⁰ SCOTT, Michael D. *Scott on Multimedia Law*. [online]. Third edition. Aspen publishers. 2008. svazek 1, s. 10-17.

¹⁶¹ ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Producent: 20 Kč za stažení filmu je málo*. Ekonom [online]. Publikováno 5. 9. 2011. [cit. 2014-2-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52718620-producent-20-kc-za-stazeni-filmu-je-malo>

autorských práv vzniká poskytovateli obsahu odpovědnost za škodu způsobenou nelegálním šířením autorského díla. Není přitom důležité, zda budeme tuto odpovědnost kvalifikovat jako subjektivní či objektivní. V obou případech nemá pachatel téměř žádnou šanci přesvědčit soud, že odpovědnost nenese. V prvním případě bylo zmíněno, že by jen těžko mohl argumentovat, že umístil soubor na internet omylem a v druhém případě poukaz na neodvratitelnou událost zní stejně absurdně. Mohl by se ještě pokusit tvrdit, že nevěděl, že jedná protiprávně, to by ale bylo s odkazem na zásadu: „*neznalost zákona neomlouvá*“ stejně bezvýznamné. Požadovanou výši náhrady škody musí autor prokázat jako skutečnou škodu, která mu protiprávním jednáním vznikla. Škodou se rozumí újma v majetkové sféře poškozeného, která je stanovitelná v penězích. Dále se může autor či jiná oprávněná osoba domáhat ušlého zisku, při jeho stanovení může dojít ke komplikacím s jeho vyčíslením, a tak nám zákonodárce poskytuje vodítko ve výši dvojnásobku odměny, která by byla za získání licence obvyklá v době neoprávněného užití díla (§ 40 odst. 4 AutZ). Je velmi pravděpodobné, že tento institut bude hlavně využíván v těch případech, kde se žalobci nepodaří prokázat skutečnou výši vzniklé škody. V poslední řadě se bude autor nebo jiná oprávněná osoba moci domáhat vydání bezdůvodného obohacení.¹⁶² Jedním z nejznámějších případů v České republice, který se dostal před soud, je kauza uploadera, který vystupoval pod přezdívkou Nerez a soustavnou činností, která trvala několik let, rozmnožil nejméně 2066 filmů a způsobil škodu 80 milionů Kč. O samotné škodě by se dalo diskutovat a osobně nepředpokládám, že by tuto navrhovanou částku v občanském soudním řízení poškozeným soudce přiznal. Nelze totiž vycházet z jednoduché matematiky, že každý člověk, který si film stáhl, by také navštívil kino a lístek si koupil. Ze soudní praxe vyplývá, že náhrada škody za stažený film se pohybuje kolem 20 Kč za jedno stažení. Filmový pirát byl v trestním řízení odsouzen pravomocným rozsudkem na 1,5 roku podmíněně s odkladem na 3 roky, vedle trestu byl navíc odsouzen i k propadnutí počítače s příslušenstvím.¹⁶³ Z počtu odsouzených poskytovatelů volného prostoru a poskytovatelů obsahu v České republice je zřejmé, v jakém případě je pro autora či oprávněného snadnější domoci se rozhodnutí v jejich prospěch. To samo o sobě ale není zárukou, že podobný odsuzující

¹⁶² ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s. 122-124

¹⁶³ PUK, Jaromír. *Filmový pirát Nerez dostal podmínku. Za mříže nepůjde*. AVmania.cz.[online]. Publikováno 23. 5. 2012. [cit. 2014-2-5]. Dostupné z: <http://avmania.e15.cz/filmovy-pirat-nerez-dostalpodminku-za-mrize-nepujde>

rozsudek, jako v případě uploadera Nereze, má pro vlastníka autorských práv nějaký význam. Poškozeným osobám jde zpravidla hlavně o finanční kompenzaci za způsobenou škodu, kterou nelegálním užitím autorova díla poskytovatel obsahu způsobil. Vymáhat ale škodu po poskytovateli obsahu, kterými jsou často i nezletilé osoby, je velmi komplikované a vymoci tak částku, která by pokryla reálnou škodu je skoro nemožné. Odškodnění poskytovateli volného prostoru, kteří ze stahování nejvíce profitují a často disponují dostatečnými finančními prostředky k odškodnění, je však vzhledem k aktuální právní úpravě velmi obtížné. Jak z výše uvedeného vyplývá, může za určitých podmínek být poskytovatel obsahu také správně či trestně odpovědný. Rozlišení mezi těmito druhy odpovědnosti pak bude záležet v míře společenské nebezpečnosti protiprávního jednání.

5.2.4. Poskytovatel odkazu

- odpovědnost poskytovatelů odkazu (angl. hyperlink supplier)

Poskytovatele odkazu, což je jednoduše řečeno ukazatel na cizí stránku, lze označit za zvláštní kategorii poskytovatele obsahu. Sám cizí obsah přímo neuploaduje, ale poskytuje na něj na svých internetových stránkách odkaz (links, hyperlinks). To samo o sobě není protiprávní a již se tím judikatura mnohokrát zabývala. Možná odpovědnost nastává v případě, že je dílo chráněné AutZ zpřístupněno neoprávněně. Ale i v tomto případě se stejně jako u poskytovatelů volného prostoru musí postupovat individuálně a nelze u nich shledat okamžité porušení z důvodu objektivní odpovědnosti. Především bude záležet, k jak velké škodě prostřednictvím odkazu dojde, jakou mírou se na poskytnutí odkazu na neoprávněně zpřístupněné dílo webová stránka podílí, jaké procento koncových uživatelů prostřednictvím odkazu „zneužije“ odkaz a například nelegální film si stáhne apod. Dle své velikosti můžeme poskytovatele odkazů rozlišovat na malé, u kterých není poskytování odkazů hlavní činností, půjde zejména o obvyčejné webové stránky, blogy, které byly zřízeny za jiným účelem a ty stránky, které byly zřízeny za účelem poskytování odkazů. V tomto případě půjde zejména o internetové katalogy, které shromažďují obrovská množství odkazů. Oprávněný či autor má možnost postupu proti jakémukoli účastníkovi sítě internet, u kterého se domnívá, že

porušil jeho zákonem zaručená práva. Přesto bude za určitých podmínek pro tuto osobu nejsnadnější bránit své zájmy proti poskytovateli odkazu. Půjde zejména o případy, kdy je závadný obsah uložen na serveru v cizí zemi a vymáhání práva by bylo z důvodu orientace v tomto prostředí, odlišného právního řádu či jazykové vybavenosti velmi obtížné. Oprávněný však aspoň může zamezit poskytování odkazu z České republiky. Jako příklad by šlo uvést, když někdo na čínský server nahraje počítačový program českého softwarového vývojáře, který má převážnou část zákazníků z ČR a nějaký navštěvovaný český web bude na tento čínský server odkazovat a tím bude způsobovat vývojáři škodu. V takovém případě bude jistě pro oprávněného snadnější podniknout právní kroky vůči poskytovateli odkazu.¹⁶⁴

Jak již bylo zmíněno, poskytovateli odkazu nevyplývá z poskytnutí odkazu na nelegální obsah přímá odpovědnost, můžeme ale mluvit o odpovědnosti nepřímé. Na základě dispozičního práva však autor či jiná oprávněná osoba musí podniknout právní kroky, kterými donutí poskytovatele odkazu k ukončení činnosti neoprávněně zasahující do jejich autorských práv. Těmito kroky bude postup podle § 40 odst. 1 a 2 AutZ. I když to není dáno explicitně, z § 40 odst. 1 písm. a) AutZ, lze dovodit, že se autor či jiná oprávněná osoba, může domáhat odstranění odkazu na dílo chráněné AutZ z dané webové stránky. Jelikož tato povinnost není pro poskytovatele odkazu daná přímo zákonem, je možné, že odkaz dobrovolně neodstraní, v tom případě je třeba se obrátit s nárokem na soud. Toto neodstranění pak může pro poškozeného zakládat nárok na náhradu škody dle § 2910 NObčZ za porušení obecné povinnosti stanovené v § 2900. Odpovědnost za škodu se bude nejbližší podobat odpovědnosti poskytovatele volného prostoru, její dokazování bude ale nejspíš komplikovanější. Abychom mohli mluvit o povinnosti nahradit škodu, musí dojít k naplnění znaků skutkové podstaty.

1. Porušení právní povinnosti
2. Vznik škody
3. Příčinná souvislost
4. Zavinění

¹⁶⁴ ČERMÁK, Jiří. *Právní aspekty odkazů (hyperlinks) – část 2.: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 5. 6. 2002. [cit. 2014-2-5]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?tisk=1&x=92888>

1. Porušení právní povinnosti stanovené zákonem.

2. Prokázání vzniku škody, vedle skutečné škody půjde zejména o ušlý zisk, který poškozený legitimně očekával, ale který neobdržel. Stanovení jeho skutečné výše bývá často obtížné. Jako vodítko nám může pomoci již zmiňovaný § 40, odst. 4 AutZ, v rámci odměny za získání potřebné licence. Bude však velmi obtížné rozdělit odpovědnost mezi poskytovatele odkazu, obsahu či volného prostoru, bude záležet na konkrétním posouzení a chování vyjmenovaných subjektů.

3. Zavinění může být úmyslné či nedbalostní. Nejčastěji půjde o posuzování z hlediska nedbalosti vědomé. Tedy, že poskytovatel odkazu ví, že odkazovaný materiál je zpřístupněn v rozporu s autorským právem (například ho na to upozorní autor či jiná oprávněná osoba).

4. Jako poslední bude nezbytné prokázání příčinné souvislosti mezi zaviněním a vznikem škody. Opět půjde o obtížné dokazování, které bude záviset na individuálním posouzení případu. Při zjišťování, zda je naplněn znak příčinné souvislosti bude soud vycházet ze zásad umělé izolace jevů a z gradace příčinné souvislosti.

Porovnání odpovědnosti mezi specializovanými stránkami, které působí buď jako internetové katalogy, anebo fulltextové vyhledávače spočívá především v poměru lidské práce, kterou je nutné vynaložit k poskytnutí odkazu. Internetové katalogy mají větší poměr lidské práce. Při zařazování odkazu do katalogu dochází totiž ve většině případů ke kontrole třetími osobami. Samotná kontrola je však vzhledem k počtu odkazů spíše symbolická, proto se nelze domnívat, že by byl poskytovatel odkazu odpovědný na základě nevědomé nedbalosti. Zde je třeba, aby si provozovatel byl vědom toho, že odkazovaný obsah je závadný. Může se tak dozvědět například na základě upozornění třetí osobou. Pokud bude tedy provozovatel informován o tom, že odkazovaný materiál je zpřístupněn v rozporu s autorským právem, může být při splnění podmínek odpovědný za vzniklou škodu.¹⁶⁵

Fulltextové vyhledávače jsou od katalogů odlišné tím, že to jsou plně automatizovaní roboti, kteří mají předem nastavený příkaz k vyhledání určitých slov. Zařazení vyhledávačů mezi jednotlivé účastníky sítě internet není úplně jednoduché. Jsou totiž na pomezí mezi poskytovateli služeb, tedy ISP a poskytovateli odkazu. Jde spíše o

¹⁶⁵ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. s. 165-170

takového hybrida a záleží, jakým typem vyhledávače konkrétně je. Pokud se totiž bude pouze zaměřovat na vyhledávání klíčových slov, budeme ho řadit k poskytovatelům odkazu. Pokud však bude mimo vytváření databáze internetových odkazů poskytovat emailové, informační a jiné služby, lze ho spíš řadit mezi ISP. Jeden z nejznámějších soudních sporů s internetovým vyhledávačem, je případ švédského vyhledávače souborů BitTorrent Pirate Bay, který byl obviněn z porušování autorských práv. Provozovatelé tohoto vyhledávače byli shledáni vinnými z porušování autorských práv a odsouzeni k trestu odnětí svobody na jeden rok a náhradě škody poškozeným. V odůvodnění rozsudku soud stanovil, že šlo o vědomou nedbalost. Obvinění totiž věděli, že se velký počet uživatelů podílí na nelegálním sdílení materiálů chráněných autorským zákonem, ale nedbali na to a nepodnikli žádné kroky k tomu, aby porušování autorských práv zabránili.¹⁶⁶

5.2.5. Koncový uživatel

- odpovědnost koncových uživatelů (end user, klient)

Je osoba, která prostřednictvím počítače, který je připojen do sítě internet, surfuje, stahuje či hledá informace. Může to být z prostředí domova, školy, zaměstnání nebo internetové kavárny. Koncový uživatel je početně nejrozšířenější skupina osob, které lze považovat za účastníky sítě internet, je to valná většina z normálních lidí, kteří na internetu konzumují obsah. Odpovědnost koncových uživatelů se nejčastěji diskutuje ve dvou úrovních.

1. Možná odpovědnost koncových uživatelů za „běžné“ stahování (rozmnožování) děl AutZ stanovuje v § 30 odst. 1, že: „za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu“ a dále uvádí § 30 odst. 2, že: „do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.“

Přesto k porušení AutZ může dojít. Například v případě neoprávněného stahování (rozmnožování softwaru), protože takové jednání není nikdy kryto výše zmíněnou

¹⁶⁶ Rozsudek obvodního soudu ve Stockholmu ze dne 17. dubna 2009, sp.zn. B 13301-06

výjimkou. Jak judikatura¹⁶⁷, tak i odborná veřejnost se shoduje na tom, že odpovědnost za porušení autorských práv dle výše uvedených podmínek koncovým uživatelům nevzniká. I z hlediska autorů a jiných oprávněných osob lze chápat, že s ohledem na malou škodlivost jednání koncových uživatelů při stahování dat, je třeba především postihovat jiné účastníky sítě internet. Je však třeba, aby užití pro osobní potřebu splnilo podmínky dle § 29 AutZ, který v prvním odstavci uvádí že: „ *výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jim nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.* “

2. Možná odpovědnost koncových uživatelů za stahování (rozmnožování) díla v rámci tzv. peer to peer sítí (P2P). Těm předcházely dnes již upozaďované technologické protokoly pro sdílení obsahu, jako byly FTP či Telnet. V dnešní době jsou tak nejmasivněji využívány právě zejména P2P sítě, které jsou založené na vzájemné komunikaci jednotlivých uživatelů, kteří tyto sítě navštěvují a tím se fakticky podílí na jejich chodu.¹⁶⁸

„Pojem peer to peer (rovný s rovným) je užíván jak v terminologii lokální, tak i ve veřejných počítačových sítích. V podstatě znamená, že centrální uzlové počítače ztrácejí v takové síti na významu a libovolná stanice (např. počítač koncového uživatele) není pouze pasivním příjemcem dat a služeb (jak je tomu v případě klasického modelu internetu, kdy koncový uživatel plní úlohu klienta), ale vystupuje zároveň aktivně v roli serveru, a tedy poskytuje dalším uživatelům sítě (byť třeba jen v určitou dobu) svá data.“¹⁶⁹

Tyto sítě tak fungují na základě výměny všech informací přímo mezi uživateli, kteří se k sobě připojují navzájem. Čím více lidí se připojí, tím větší je rychlost. Zatímco klasický model spočívá v tom, že se uživatelé většinou připojují k nějakému serveru, kde platí, že čím více lidí, tím je nižší rychlost. Nejznámější sítě jsou tzv. torrenty, které se staly synonymem pro P2P sítě. Většinou je koncoví uživatelé používají ke stahování hudby a filmů, často však nelegálně. P2P sítě jsou totiž postaveny na modelu nabídky a

¹⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp.zn. 5 Tdo 234/2009

¹⁶⁸ STEINMETZ, Ralf; WEHRLE, Klaus. *Peer-to-Peer Systems and Applications*. First Edition. Springer Publishing, 2005, s. 18.

¹⁶⁹ ČERMÁK, Jiří. *Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirate Bay*. Praha: Právní rozhledy. roč. 18, č. 8, 2010. s. 272-280

poptávky, na výměně mezi jednotlivými klienty. V těchto sítích se totiž koncový uživatel stává účastníkem za podmínek, že nabídne i svoje data ke sdílení poskytovatelem obsahu. Za určitých podmínek dokonce i poskytovatelem volného prostoru, který nabízí svůj počítač jako server a data v něm uložená, které zpřístupnil, jako obsah. V těchto případech se pak stává za toto své jednání odpovědným.¹⁷⁰

Pokud koncový uživatel zpřístupní ostatním uživatelům P2P systému určitá data prostřednictvím svého počítače, platí, že naplňuje podstatu ustanovení o sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 2 AutZ. Jde tedy o užití díla dle § 12 AutZ a kromě několika výjimek, jako je například volné dílo, musí mít ke svému jednání souhlas autora nebo jiné oprávněné osoby, pokud takový souhlas nemá, jedná protiprávně a autorovi nebo jiné oprávněné osobě, tak vzniká nárok dle § 40 AutZ. Jednotlivé možnosti obrany jsem již dříve uvedl. V § 40, odst. 4 AutZ je pak stanoveno právo na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení dle NObčZ.

Nezbytným prvkem vzniku takové odpovědnosti bude zavinění porušitele. Zákon zde presumuje zavinění ve formě nevědomé nedbalosti a je na porušiteli, aby prokázal, že škodu svým jednáním nezavinil.¹⁷¹ Lze vycházet z premisy, že je běžný uživatel přinejmenším srozuměn s tím, že data v P2P sítích nejsou z větší části poskytovány v souladu s autorskými právy. Ke stanovení náhrady škody musí autor, či jiná oprávněná osoba, prokázat výši skutečné škody. Což, jak jsem již zmiňoval, může být v určitých situacích obtížné a poškozeným se snáze bude prokazovat ušlý zisk. Ten bývá někdy definován jako majetková újma spočívající v tom, že se majetek poškozeného očekávaným způsobem nezvýšil.¹⁷² Při jeho stanovení pomáhá § 40 odst. 4 AutZ. Odpovědnost za bezdůvodné obohacení pak bude koncipována jako získání prospěchu z nepoctivých zdrojů. Ten, kdo takové obohacení získal, má povinnost jej vydat. V rámci P2P sítí připadá v úvahu i odpovědnost správní či trestní, v případě, že bude tento uživatel sdílet obsah chráněný autorským právem. Využívání těchto sítí koncovými uživateli rozhodně není zanedbatelné a například Nejvyšší soud již o porušování

¹⁷⁰ *Peer-to-peer sítě: jak fungují a kde je problém?* Bezpečně-online. [online]. [cit. 2014-2-15]. Dostupné z: [http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/co-uz-neni-legalni/241-3/peerto-](http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/co-uz-neni-legalni/241-3/peerto-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem)

[peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem](http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/co-uz-neni-legalni/241-3/peerto-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem)

¹⁷¹ FIALA, Josef a kol. *Občanské právo hmotné*. 3. Opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk. 2002. s.

¹⁷² HOLUB, Milan a kol. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde. 2004. s. 17

autorských práv koncovými uživateli dvakrát rozhodoval.¹⁷³ P2P sítě jsou koncovými uživateli oblíbeny z několika důvodů, jedním z nich je bezesporu skoro ideální anonymita. Ta je však na druhou stranu pro autory či jiné oprávněné osoby jedním z hlavních problémů při vymahatelnosti nároků plynoucích z porušení příslušných autorskoprávních norem užitím P2P sítí pro nelegální sdílení autorských děl. V těchto sítích tedy není hlavní problém právní posouzení jednotlivých způsobů užití díla, ale prokazování následné odpovědnosti za porušení práv chráněných AutZ. Odpovědnost koncových uživatelů P2P sítí tak mnohdy závisí na prolomení zmíněné anonymity, druhým faktorem pak ale je, zda má proti malým uživatelům smysl zasahovat. V určitých případech je totiž rozdrobenost poskytovaného obsahu taková, že je pro autory či jiné oprávněné osoby takřka zbytečné a vzhledem k nákladům a času, který bude nutné vynaložit na ochranu svých práv, i nevýhodné odpovědné osoby postihovat. Postih teoreticky hrozí i tvůrcům protokolu a provozovatelům P2P sítí (viz. zahraniční judikatura, Napster, tvůrci programů jako Gnutella apod.), ne za nelegální užití, ale za to, že uživatelům systému umožňují nelegální užití a tím se tak určitou formou účastní na porušování autorských práv. Konkrétní odpovědnost bude snazší dovodit v případě P2P sítí s centrálním vyhledáváním, než u sítí decentralizovaných, kde je odpovědnost tvůrců protokolu zřejmě zcela vyloučena.¹⁷⁴

Mezi stěžejní soudní spory patří spor A&M Records v. Napster. P2P systém Napster vytvořil v roce 1999 spolu s Johnem Fanningem a Seanem Parkerem, Shawn Fanning, devatenáctiletý student bostonské Northeastern university. Šlo o první masově využívaný systém založený na systému P2P, který se specializoval na segment hudebního průmyslu. Systém byl postaven na algoritmu pro jednoduchou výměnu nahrávek mezi přáteli.¹⁷⁵ V dobách své největší slávy tuto síť využívalo několik desítek milionů uživatelů. Na konci roku 1999 však již čelil závažné žalobě od sdružení nahrávacích společností RIAA (Recording Industry Association of America). V únoru

¹⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp.zn. 5 Tdo 164/2011. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2010, sp.zn. 5 Tdo 1312/2010

¹⁷⁴ JĚŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví - učební texty*. 1. vydání.

Dusevnivlastnictvi.cz [online]. [cit. 2014-2-15]. s. 38-40. Dostupné z:

<http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukovematerialy/prosazovanipravdusevnivlastnictvi.pdf>

¹⁷⁵ HONIGSBERG, Peter Jan. *The Evolution and Revolution of Napster*. University of San Francisco Law Review. 2002, roč. 36, s. 485 a násl. Dostupné z:

<http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=830884>

2001 odvolací soud rozhodl, že Napster musí zamezit výměně chráněných děl prostřednictvím jeho služby.¹⁷⁶ V reakci na toto rozhodnutí nabídl Napster nahrávacím společnostem jednu miliardu dolarů, kterou měl získat zavedením placených služeb pro uživatele, výměnou za pětiletou licenci jejich děl a mimosoudní ukončení sporu.¹⁷⁷ Hudební společnosti tuto nabídku odmítly. Napster s definitivní platností ukončil svoji činnost na podzim roku 2002.

Dalším důležitým sporem bylo řízení Buma/Stemra vs KaZaA. Ta byla žalována nizozemským kolektivním správcem autorských práv za porušování těchto práv v souvislosti s jejím komunikačním programem sdílení souborů v P2P síti, založeným na technologii FastTrack, která je vlastně vylepšenou verzí technologie Gnutella. V prvním rozsudku bylo společnosti KazaA přikázáno, aby zastavila užívání svého programu v souvislosti s porušováním autorských práv. To bylo ale vzhledem k charakteru technologie, kterou uživatelé KazaA používali, absolutně nemožné. V té době totiž byly mezi uživatele rozšířeny miliony kopií tohoto softwaru a samotný systém byl na rozdíl od Napsteru postaven na sdílení bez potřeby centrálního místa. Na jaře roku 2002 pak došlo k velmi nečekanému rozhodnutí, které je považováno za velký úspěch provozovatelů P2P sítí. Odvolací soud totiž původní rozhodnutí ve věci KazaA zrušil. A jako třetí důležitý spor je třeba zmínit žalobu RIAA vs tvůrci programů. V této žalobě se RIAA domáhá, aby síť pracující na protokolu typu Gnutella (Morpheus, KazaA, Grokster) přestaly s šířením těchto programů, prostřednictvím kterých jejich uživatelé porušují autorská práva. První rozhodnutí bylo vyneseno ve prospěch tvůrců těchto programů, kdy soud rozhodnutí odůvodnil tím, že provozování P2P sítí samo o sobě neporušuje autorská práva, neboť se tyto provozovatelé neliší například od výrobců kopírek, které se také dají zneužít pro porušování autorských práv.¹⁷⁸

¹⁷⁶ NAPSTER; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation. [cit. 2014-2-15]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Napster

¹⁷⁷ SALKEVER, Alex. *Napster's Pound-Foolish Billion-Dollar Offer*. Business Week .[online]. Publikováno 22. 2. 2001. [cit. 2014-2-15]. Dostupné z: http://www.businessweek.com/bwdaily/dnflash/feb2001/nf20010222_477.htm

¹⁷⁸ JĚŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví - učební texty*. 1. vydání. Dusevnivlastnictvi.cz [online]. [cit. 2014-2-15]. s. 38-40. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/prosazovanipravdusevnivlastnictvi.pdf>

Společnosti RIAA a MPAA podaly odvolání, o kterém v srpnu 2004 rozhodoval odvolací soud, jenž rozhodnutí soudu prvního stupě potvrdil. Ještě na konci tohoto roku se případ dostal před Nejvyšší soud Spojených států amerických, který v červnu 2005 vynesl převratný rozsudek, v němž rozhodl o odpovědnosti Groksteru za porušování autorských práv jeho uživateli. Toto rozhodnutí je zásadním zvratem v druhotné odpovědnosti tvůrců počítačových programů za jednání svých uživatelů, kteří se do té doby mohli spoléhat na argument z Betamax Case, jenž stanovoval, že výrobce zařízení, které má i využití neporušující autorská práva, nemůže být odpovědný za porušování práv svými uživateli. Nejvyšší soud však definoval nový typ druhotné odpovědnosti těmito slovy: „*Ten, kdo distribuuje zařízení s cílem propagovat jeho užívání směřující k porušování autorských práv buď výslovným projevem, nebo jinými souhlasnými kroky podniknutými k podpoře porušování (autorských) práv, je odpovědný za výsledné porušení práva třetími stranami*“.

Tímto rozhodnutím tak nejenomže odmítl interpretovat do té doby dva tradiční modely spoluodpovědnosti, ale vytvořil de facto model nový.¹⁷⁹

Výše uvedené spory proti provozovatelům či výrobcům zařízení byly vedeny ve Spojených státech, kde soudy zkoumaly odpovědnost na základě principu „fair use“. V Evropě je však na odpovědnost těchto subjektů nahlíženo optikou třístupňového testu. Je zde zajímavé porovnat výsledky soudních sporů v Evropě a USA, které oba skončily u Nejvyšších soudů a které se týkaly technologicky stejných programů KaZaA a Grokster. Architektura těchto programů byla totiž totožně založená na naprosté decentralizaci, která tvůrcům nedovoľovala jakkoli dohlížet na činnost jejich uživatelů, tedy to, zda si vyměňují obsah porušující autorská práva či nikoliv.

Nejvyšší Nizozemský soud potvrdil rozhodnutí odvolacího soudu, který stanovil, že není po výrobcí KaZaA možné požadovat, aby zavedl opatření, která by redukovala šíření autorsky chráněných děl prostřednictvím jejich programu. Je však třeba podotknout, že soud neodpověděl na možná nejdůležitější otázku kolektivního správce Buma/Stemra, a to, zda je KaZaA zodpovědná za napomáhání při porušování autorských práv, když svým uživatelům poskytuje program schopný kopírovat a šířit

¹⁷⁹ TOPKA, Pavel. *Napster, Kazaa, Grokster – významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 7. 11. 2006. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

autorsky chráněná díla na internetu. Naproti tomu Nejvyšší Americký soud na tuto otázku (viz. výše) odpověděl a odpovědnost za činnost uživatelů Groksteru dovodil.

Závěrem lze říci, že z rozhodnutí týkajících se P2P sítí vyplývá, že je preferována ochrana autorských práv před komunikací uživatelů a jejich svobodou šířit prostřednictvím těchto sítí soubory, které mohou autorská práva porušovat. Bylo by tak žádoucí hledat lepší právní úpravy, které by reflektovaly tyto potřeby, ale zároveň velmi obezřetně střežily právo na svobodu projevu a komunikace na internetu.¹⁸⁰

¹⁸⁰ MAZZIOTTI, Giuseppe. *EU Digital Copyright Law and the End-User*. 1. vydání. Berlin: Springer- Verlag Berlin Heidelberg. 2008. s. 163 a násl.

6. Poslední vývoj boje proti internetovému pirátství v ČR a v zahraničí

6.1. Constantin Film Verleih a Wega Filmproduktionsgesellschaft vs UPC Telekabel

V roce 2012 projednával Nejvyšší rakouský soud žalobu dvou rakouských producentů (Constantin Film Verleih a Wega Filmproduktionsgesellschaft) proti ISP (UPC Telekabel Wien GmbH). Příklad se odehrál v návaznosti na provoz internetové stránky sídlící na doméně Kino.to, která svým uživatelům bez souhlasu vlastníků autorských práv, nabízela ve velkém rozsahu filmy chráněné autorským právem, které bylo možné vyhledávat a stahovat či je online přehrávat (streamovat). Stránka nabízela více jak 130 000 autorsky chráněných děl a navštěvovalo ji přibližně 4 000 000 uživatelů denně. Mezi zpřístupněnými filmy se nacházeli i díla, ke kterým vlastnili autorská práva výše uvedení producenti a provozovatelé Kino.to je zpřístupnili bez jejich souhlasu. Žalovaná společnost UPC Telekabel Wien GmbH je jedním z největších rakouských poskytovatelů internetového připojení, k samotné internetové stránce sice neměla žádný právní vztah a neposkytovala jim úložný prostor ani internetový přístup. Jednotliví zákazníci UPC však měli, dle důkazů žalobce, využívat nabídky uvedené stránky. Žalobci mimosoudně vyzvali žalovanou stranu, aby zablokovala internetovou stránku a zamezila zprostředkovávání přístupu svých zákazníků na tento web. Žalovaná strana toto odmítla a tak se celý spor dostal k soudu. Právní zástupci producentů odůvodnili žalobu tím, že žalovaná strana nelegálně zprostředkovává přístup k autorsky chráněnému obsahu a požadují tak jeho zamezení. Žalovaná strana naproti tomu uvedla, že nemá k výše uvedené stránce žádný právní vztah a že pouze svým zákazníkům zprostředkovává přístup k internetu. Navíc dle jejího názoru ani není takové blokování možné a nelze to po ní spravedlivě požadovat. V květnu 2013 pak rozhodl Vídeňský obchodní soud, který stanovil žalované straně (UPC) zákaz poskytovat svým zákazníkům přístup k uvedené internetové stránce, pokud na ní budou zpřístupněny filmy žalobce. Jako způsob realizace uvedl opatření, která lze přijmout bez značných

nákladů a měly by být nejúčinnější metodou k zabránění přístupu zákazníků UPC na Kino.to. Jednalo se především o DNS (Domain Name Systém) blokaci domény a stávajících i budoucích IP adres. Proti usnesení podaly obě strany odvolání. Ještě než se odvoláním začal zabývat odvolací soud, tak byl provoz internetové stránky Kino.to v červnu 2011, po zásahu německých orgánů činných v trestním řízení, ukončen. Stránka byla totiž již delší dobu v hledáčku německé policie, která proti provozovatelům zahájila trestněprávní stíhání z důvodu nedovoleného obchodního využívání děl chráněných autorským právem. Na konci října 2011 pak Vrchní zemský soud ve Vídni rozhodl v pokračování soudního sporu, tak, že změnil zákaz vydaný soudem prvního stupně. Ten i nadále ponechal v platnosti, neuvedl však, jaká konkrétní opatření by měla být přijata. Uvedl, že: „§ 81 odst. 1a UrhG a čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29 musí být vykládán konformně s unijním právem ve smyslu bodu 59 odůvodnění této směrnice. Žalovaná strana umožňuje svým zákazníkům přístup k protiprávně zpřístupněnému obsahu, a je tedy zprostředkovatelskou stranou ve smyslu zákona bez ohledu na to, zda protiprávně jednali sami její zákazníci.“ Soud tak žalované straně nařídil, aby ukončila neoprávněné zasahování do duševního vlastnictví žalobce obecně, bez uvedení konkrétních opatření. Soudním příkazem jí tak bylo uloženo dosažení určitého výsledku (tedy zabránění neoprávněných zásahů do práva duševního vlastnictví) bez ohledu na použité prostředky. Jejich volba je na straně žalované, ta musí přijmout taková opatření, která jsou v jejích možnostech a, která po ní lze spravedlivě požadovat. Žalovaná strana tvrdila, že požadovaná opatření vedoucí k zamezení zásahu jsou nepřiměřená ve vztahu k jejím povinnostem. Soud však řekl, že tato opatření musí být zkoumána až v takzvaném vykonávacím řízení, v němž se bude posuzovat, zda byly provedeny veškeré nutné kroky vedoucí ukončení porušování autorských práv žalobce či zda dále k nim stále dochází. Proti tomuto rozhodnutí podali právní zástupci UPC opravný prostředek („revision“) k Nejvyššímu soudu, prostřednictvím kterého se domáhali zamítnutí veškerých návrhů žalobce. Nejvyšší soud spatřoval v předloženém soudním sporu prvek týkající se výkladu komunitárního práva, považoval tak rozhodnutí o předběžné otázce za nezbytné pro vydání svého rozsudku. Položil ESD předběžnou otázku týkající se těchto bodů:

„I.) Má být čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29 vykládán v tom smyslu, že osoba, která na internetu zpřístupňuje předměty ochrany bez souhlasu nositele práv (čl. 3 odst. 2

směrnice 2001/29/ES), využívá služeb poskytovatelů přístupu těch osob, které využívají přístupu k těmto předmětům ochrany?

2.) V případě záporné odpovědi na první otázku: Je rozmnožování pro soukromé užití (čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES) a krátkodobé nebo příležitostné rozmnožování (čl. 5 odst. 1 směrnice 2001/29/ES) přípustné pouze tehdy, pokud originál rozmnožování byl rozmnožován, distribuován nebo veřejně zpřístupňován oprávněně?

3.) V případě kladné odpovědi na první nebo druhou otázku, a pokud je tedy přípustné vydat vůči poskytovateli internetového přístupu uživatele soudní zákazy ve smyslu čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29: Je slučitelné s unijním právem, a zejména s jeho požadavkem vyvážení základních práv zúčastněných osob, aby bylo poskytovateli internetového připojení zcela obecně (tedy bez nařízení konkrétních opatření) zakázáno, aby svým zákazníkům umožňoval přístup k určité internetové stránce, pokud je na ní výlučně nebo v převážné míře zpřístupňován obsah bez souhlasu nositelů práv, jestliže takový poskytovatel může donucovací sankce z důvodu porušení tohoto zákazu odvrátit pomocí důkazu, že již učinil všechna opatření, která je od něj možné rozumně požadovat?

4.) V případě záporné odpovědi na třetí otázku: Je slučitelné s unijním právem, zejména s jeho požadavkem vyvážení základních práv zúčastněných osob, aby byla poskytovateli internetového připojení nařízena určitá opatření v tom směru, aby svým zákazníkům ztížil přístup k internetové stránce s protiprávně zpřístupněným obsahem, jestliže tato opatření vyžadují nezanedbatelné náklady, avšak je možné je lehce a bez zvláštních technických znalostí obejít?“

Generální advokát Pedro Cruz Villalón předložil 26. 11. 2013 své závěrečné stanovisko, ve kterém navrhuje, aby Evropský soudní dvůr na předběžné otázky odpověděl takto:

„ 1.) Článek 8 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která na internetu zpřístupňuje předměty ochrany bez souhlasu nositele práv a tím porušuje práva podle čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29, využívá služeb poskytovatelů internetového připojení těch osob, které se k těmto předmětům ochrany dostávají.

Generální advokát tak dochází k závěru, že je nutné brát poskytovatele internetového připojení jako zprostředkovatele, jehož služby jsou jeho uživateli využívány k porušování autorského práva. Lze si tak i například připomenout případ LSG-

Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten u kterého Soudní dvůr již dříve judikoval, že zprostředkovatelem je i poskytovatel internetového připojení, který uživatelům pouze zprostředkovává přístup k internetu, aniž by nad využívanou službou prováděl faktickou či právní kontrolu. Stejný právní názor byl potvrzen i v případě Scarlet Extended, kde Soudní dvůr konstatoval, že se vlastníci autorských práv mohou dle čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29 a čl. 11 třetí věty směrnice 2004/48 domáhat, aby soud vydal zákaz vůči poskytovatelům internetového připojení či jiným zprostředkovatelům. Ty by měly aktivovat taková opatření, která mají vést k zamezení porušování autorských práv a to i do budoucna, bez ohledu na to, zda se samotná osoba porušující autorské právo nachází ve smluvním vztahu k poskytovateli. Je však zřejmé, že takový zprostředkovatel, který není smluvně provázán s osobou, která porušuje autorská práva, nemůže za ukončení porušování bezpodmínečně odpovídat.

2.) Na první otázku tedy odpověděl generální advokát kladně a tak se otázkou číslo 2 nezabýval.

„3.) S požadavkem zvážení základních práv dotčených osob, které musí být v rámci čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29 nezbytně provedeno, není slučitelné uložit poskytovateli internetového připojení zcela obecně a bez nařízení konkrétních opatření zákaz umožnit svým zákazníkům přístup k určité internetové stránce, jejímž prostřednictvím je porušováno autorské právo. To platí i tehdy, jestliže poskytovatel může donucovací pokuty uložené z důvodu porušení tohoto zákazu odvrátit důkazem o tom, že přijal veškerá opatření, která lze po něm k dodržení uvedeného zákazu rozumně požadovat.“

Jak z výše uvedeného vyplývá, tak jakákoli neurčitá či lépe řečeno obecná opatření, kterými by byla poskytovateli stanovena povinnost týkající se pouze výsledku, jsou v rozporu s unijním právem. Je třeba zohlednit svobodu podnikání stanovenou článkem 16 Listiny a najít přiměřenou rovnováhu mezi ochranou práv poskytovatele a právem duševního vlastnictví stěžovatele. Neuvedení konkrétních opatření, jež mají být aplikována, by tak bylo porušením této rovnováhy mezi výše uvedenými právy. Pokud by se například poskytovatel rozhodl pro méně intenzivní opatření, mohl by se obávat, že mu ve vykonávacím řízení budou uloženy donucovací pokuty, protože by k porušování i nadále docházelo. Když by naopak zavedl příliš intenzivní blokační opatření, mohl by mu hrozit spor s jeho zákazníky. Každopádně by se dostal do situace, kdy by obecným soudním zákazem, týkajícím se dosažení určitého výsledku, došlo

k neproporcionálnímu rozložení práv a povinností a o určité rovnováze práv by nešlo vůbec hovořit.

„4.) Konkrétní blokační opatření týkající se konkrétní internetové stránky uložené poskytovateli internetového připojení podle čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29 není v zásadě nepřiměřené ze samotného důvodu, že vyžaduje nezanedbatelné náklady, avšak je možné je lehce obejít bez zvláštních technických znalostí. Je na vnitrostátních soudech, aby v konkrétním případě při zohlednění všech relevantních okolností zvážily základní práva dotčených stran, a zajistily tak nastolení spravedlivé rovnováhy mezi těmito základními právy.“

Generální advokát v důvodové zprávě ke svému stanovisku mimo jiné uvedl, že je v případě konkrétních opatření nutné porovnávat přiměřenou rovnováhu mezi uložením konkrétních opatření, která mají chránit práva duševního vlastnictví a základními právy poskytovatelů internetového připojení (svoboda podnikání hospodářských subjektů podle článku 16 listiny), zejména když navrhovaná opatření budou pro ISP představovat nezanedbatelné náklady. Navíc lze tato opatření poměrně snadno (DNS blokace domény či blokace aktuální IP adresy) obejít bez zvláštních technických znalostí a není tak zcela jasné, zda tyto vynaložené náklady budou schopny přinést zamýšlené výsledky.

Generální advokát se již zabýval v soudních sporech Scarlet Extended a Sabam povinností poskytovatele zavést složitý a nákladný systém trvalého filtrování ve vztahu s požadavky článku 52, Odst. 1 Listiny základních práv a svobod EU (dále jen Listiny). Ve věci UPC Telekabel se tak omezil jen na posuzování přiměřenosti. Stanovil nezbytnost, aby volba opatření byla nezbytná a přiměřená z hlediska dosažení cílů obecných zájmů, tak jak to odpovídá úpravě v článku 52, Odst. 1 Listiny. Tedy, aby bylo zvoleno, co možná nejméně omezující opatření vzhledem ke sledovaným cílům, jejichž naplnění je třeba k ochraně porušených práv. I když je možné blokování obejít, tak se lze domnívat, že takové opatření má vzhledem k vynaloženým nákladům smysl. Nelze totiž presumovat, že všichni uživatelé tak budou činit. Uživatelé, kteří blokovanou stránku navštíví se tak dozvědí o její protiprávnosti a budou se tak moc rozhodnout, zda od přístupu k této stránce upustí. Možnost obejít určité opatření tak nesmí stát v cestě, aby soud takové blokační opatření mohl přikázat. Dle judikatury soudního dvora je nezbytné v každém konkrétním případě zvažovat složitost, náklady a délku trvání opatření. Samotnou nápravu protiprávního stavu by měl poškozený

primárně vymáhat nejprve po provozovateli internetové stránky porušující duševní práva a až v případě, že je takové vymáhání bez účinku, podniknout nezbytné kroky vůči poskytovateli připojení. Na čtvrtou otázku lze tedy odpovědět ano, je slučitelné s unijním právem, aby byla poskytovateli internetového připojení nařízena určitá opatření. Je však na vnitrostátních soudech členských států, aby v konkrétních případech zajistily spravedlivé rozložení mezi ochranou vlastníků autorských práv a ochranou základních práv poskytovatelů internetového připojení, kterým by byla podobná opatření, zamezující porušování autorských práv, nařízena.¹⁸¹

Je třeba zmínit, že právní stanovisko generálního advokáta není pro konečné rozhodnutí Evropského soudního dvora závazné, v praxi ale bývá respektováno a dá se tak očekávat, že se jím bude řídit i v tomto případě.

6.2. Liberecký poskytovatel filmových odkazů vs Nositelé autorských práv

Na konci února 2013 projednával Nejvyšší soud dovolání mladistvého, který byl nejprve Okresním a poté i Krajským soudem uznán vinným, proviněním za porušení autorského práva a práv souvisejících. Toto provinění spáchal prostřednictvím webové stránky, kterou provozoval a na které umísťoval a ponechával odkazy (linky) umožňující přístup k neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech. Za tento prohřešek mu bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání pěti měsíců s odložením na zkušební dobu v délce trvání jednoho roku. Dále mu bylo uloženo opatření propadnutí počítače a bylo též rozhodnuto o náhradě škody. Mladistvý se hájil tím, že na svém serveru, ani kdekoliv jinde, neumístil žádné audiovizuální dílo, ale pouze linky, které odkazovaly na filmy umístěné na jiných serverech. Považoval tak za prokázané, že toto jednání nelze považovat za sdělení nebo zpřístupnění díla veřejnosti. Své jednání přirovnal například k tomu, když někdo sdělí třetí osobě, že dnes v kině běží film, či když vyhledávače Seznam nebo Google vyhledají odkaz ke stáhnutí audiovizuálního díla. Dále namítal, že před

¹⁸¹ Stanovisko Generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna ze dne 26. 11. 2013, sp. zn. C-314/12. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CC0314:CS:HTML>

spuštěním serveru prověřoval z dostupných zdrojů, zda je jeho počínání legální a došel k závěru, že ano. Považoval však za absurdní, aby u něj byla předpokládána znalost problematiky autorského práva. Byla mu sice doručena výzva unie chráničů zájmy autorů děl, která ho upozornila na porušování zákona, ale vzhledem k tomu, že jde o jednostranný výklad zainteresovaného subjektu, nepovažoval jej za objektivní ani závazný a předpokládal, že jeho činnost, je činností legální. V závěru své obhajoby pak ještě poukázal na nedostatek svých životních zkušeností a uvedl, že nebyla naplněna subjektivní stránka a, že jednal v omluvitelném právním omylu a s odkazem na subsidiaritu trestní represe navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem. Nejvyšší soud však dospěl k názoru, že: „ *Mladistvý uvedeným postupem umístil „link“ umožňující přístup k rozmnoženině díla, a to jako osoba odlišná, od osoby, která je vlastníkem této rozmnoženiny, což je činnost, již je nutné považovat za porušení autorskoprávní neodvislosti jednotlivých aktů užití díla. Každý akt sdělení díla veřejnosti je samostatným způsobem užití díla a uživatel k takovému užití potřebuje souhlas majitele autorského práva.* “ Úplně se tak ztotožnil s názory nižších soudů, které mladistvého shledaly vinným tím, že výše uvedeným jednáním porušil ustanovení § 18 odst. 2 AutZ a neoprávněně tak zasáhl do zákonem chráněných práv k autorskému právu dle skutkové podstaty přečinu podle § 270 odst. 1 TrZ. Vzhledem k tomu, že mladistvý provozoval uvedenou činnost po dobu více jak 10 měsíců, vzal NS také za prokázané, že šlo o zásah vyšší než nepatrný a díky tomu, že byl mladistvý zběhlý v oblasti počítačů a programů (zabýval se jimi, chtěl v činnosti a studiu zabývajícím se PC a programy pokračovat), nelze rozsah porušení práv snížit ani s ohledem na jeho nízký věk. NS dále posuzoval námitku mladistvého, že se uvedeného přečinu nedopustil úmyslně. Soud dospěl k závěru, že v této situaci postačí úmysl nepřímý (věděl a byl srozuměn) a ten byl minimálně od doby, kdy unie zaslala mladistvému výzvu, aby protiprávní jednání ukončil, prokázán. Ve výzvě bylo správně popsáno protiprávní jednání mladistvého a byl srozuměn o tom, že jeho počínání není legální. To samo dokládá jeho jednání, neb své www stránky po obdržení výzvy ukončil, avšak během pár dní založil jiné a v protiprávním jednání dál pokračoval stejným způsobem. S další námitkou mladistvého, že se jednalo z jeho strany o omyl, odvolávající se na nevědomost a neznalost toho, že poskytování odkazu je nelegální soud opět zmínil dopis žalobce, z kterého muselo být mladistvému zřejmé, že se

dopouští protiprávního jednání. Vycházel při tom z toho, že mladistvý na základě výzvy činnost svých stránek ukončil, ale obratem založil nové, kde v jednání (teď již srozuměn) pokračoval. Mladistvého argument, že Seznam a Google také shromažďuje a nabízí odkazy, vyvrátil při hlavním líčení svědek, který uvedl, že: „*zatímco vyhledávače fungují automatizovaně, u stránek tohoto typu, autor jedná cíleně tak, aby shromáždil konkrétní typ, dělá to ručně a zcela vědomě, kdežto u vyhledávačů nedochází k žádnému vědomému zanášení do katalogů konkrétního obsahu*“. V poslední řadě se vyrovnal s námitkou subsidiarity trestní represe, když uvedl, že společenská škodlivost případu nebyla charakterem jednání ani osobou ponížena a i když má trestní postih fungovat jako „ultima ratio“, tak v daném případě je podmíněný trest vyneseny odvolacím zcela správný. Zejména proto, že se mladistvý vyznal v dané problematice a měl v ní vysoké odborné znalosti a tak bylo zřejmé, že o porušování autorských práv věděl. Navíc neoprávněně zpřístupnil téměř 2500 filmů, a jak bylo prokázáno i znalcem na základě nalezeného inzerátu k prodeji uvedených stránek, mladistvý ze stránek generoval určitý zisk. Všechny tyto poznatky mladistvému přitížily a soudce tak v jeho jednání spatřoval vyšší škodlivost jednání, kterou bylo nutné promítnout do uloženého trestu.¹⁸² Mladistvý se nesmířil ani s rozsudkem NS a v celé věci podal ústavní stížnost, v které si stěžoval, že bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na spravedlivý proces dle čl. 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, v jehož důsledku bylo porušeno ústavní právo na trestní stíhání a omezení svobody v mezích zákona ve smyslu čl. 8 odst. 2 LZPS. Ústavní soud rozhodl 10. 9. 2013 tak, že se podaná ústavní stížnost odmítá. Ve svém odůvodnění uvedl, že předmětná ústavní stížnost byla v rámci právní argumentace v naprosté většině shodná s argumentací uvedenou v odvolání a dovolání, aniž by poukazoval na onu neústavnost v postupu nižších soudů. ÚS shledal, že není další instancí trestního soudnictví a nepřísluší mu přehodnocovat otázky podústavního práva a proto ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou odmítl.¹⁸³

¹⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 8 Tdo 137/2013

¹⁸³ Rozsudek Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2013, sp. zn. III. ÚS 1768/13

6.3. Atari vs Rapidshare/ Gema vs Rapidshare

Za velmi důležitý rozsudek lze považovat rozhodnutí v sousedním Německu, kde v roce 2012 Nejvyšší soud projednával případ Atari vs Rapidshare. Producent počítačových her Atari již v roce 2008 podal u soudu nižšího stupně žalobu na provozovatele německého file-hostingového uložště Rapidshare, na jehož serveru byla umístěna hra od Atari, „Alone in the dark“. Ještě před podáním žaloby zástupci Atari vyzvali provozovatele Rapidshare, aby odkazy nabízející hru smazal a dále se zdržel dalšího nabízení jejich hry třetím osobám. Na výzvu zástupci Rapidshare reagovali ujištěním, že zablokují možnost stažení hry, nicméně odmítli požadovaný proaktivní přístup ohledně budoucího jednání v případech, kdyby se objevily další nabídky na stažení hry „Alone in the dark“, na serveru Rapidshare. Během několika dnů po zablokování požadovaných odkazů byla hra opět ke stažení, a proto zástupci Atari přistoupili k žalobě.¹⁸⁴ Soud prvního stupně, kterým byl okresní soud v Dusseldorfu, rozhodl ve prospěch žalobce a přiznal mu nárok na požadovaný zákaz šíření a zpřístupňování hry „Alone in the dark“ prostřednictvím file-hostingového serveru. Naproti tomu soud odvolací, kterým byl Vyšší krajský soud v Dusseldorfu, žalobu zamítl. Celý spor tak skončil u německého Nejvyššího soudu, který 12. 7. 2012 ve svém rozhodnutí uvedl, že file-hostingové služby nemohou být obecně odpovědné za porušování autorských práv svými uživateli, taková odpovědnost u těchto subjektů však lze dovodit ve chvíli, kdy byli jasným způsobem upozorněni na to, že k podobným jednáním na jejich serveru dochází. V našem případě jde o žádost Atari o zablokování přístupů a fakt, že bylo možné i několik dní poté, prostřednictvím nových odkazů s pozměněnými názvy, celou hru stáhnout. Primárně tedy Rapidshare neplyne odpovědnost z toho, že někdo bez jeho vědomí nahrál obsah porušující autorská práva. Provozovatel toto nemohl ovlivnit, nicméně od chvíle, kdy byl na takový obsah upozorněn a byl vyzván k tomu, aby se zdržel dalšího podobného jednání, byl povinen zavést takové mechanismy a preventivní opatření, která by neoprávněným zásahům do práv producentů „Alone in the dark“ zamezila. Rapidshare přijmul jen taková opatření,

¹⁸⁴ OTEVŘEL, Petr. *Rozsudek Rapidshare a právní aspekty file-hostingových služeb*. pravoit.cz. [online]. Publikováno 17. 2. 2013. [cit. 2014-2-25]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/rozsudek-rapidshare-a-pravni-aspekty-file-hostingovych-sluzeb>

která se vztahovala k zablokování existujících odkazů, kontrole uživatele, který nelegální obsah na server uploadoval či zavedení filtru týkajícího se klíčových slov hry pouze na upload nových souborů a následnou osobní kontrolu vyfiltrovaných souborů zaměstnanci. Nejvyšší soud však tato opatření označil za nedostačující, protože Rapidshare nenasadil filtr, který by odhalil i soubory, které byly na serveru již uloženy. Rapidshare byl dle soudu povinen i ke kontrole souborů, které jako linky odkazovaly na různé stránky či torrentové trackery. Lze shledat minimální povinnost v alespoň namátkové kontrole těchto odkazů. Soud poukázal i na to, že takové vyhledávání na torrentových stránkách mohlo být nastaveno i automaticky, nicméně žalovaný k takovým krokům nepřistoupil a tím nesplnil svou povinnost zamezit dalšímu šíření počítačové hry. Nejvyšší soud tak zvrátil rozhodnutí odvolacího soudu, v závěru nakonec poukázal na nesprávný žalobní návrh a celý případ vrátil soudu nižšího stupně k novému projednání.¹⁸⁵

Celý spor je velmi provázaný s jiným německým soudním procesem, v kterém také figuroval file-hostingový server Rapidshare. Šlo o dlouholetý spor, týkající se povinnosti aktivní filtrace, mezi tímto serverem a německým svazem autorů a vydavatelů Gema. I tento spor se dostal až k německému Nejvyššímu soudu. Gema se snažila již několik let prosadit soudní postih serverů, na kterých dochází k porušování autorských práv chráněných touto asociací.

V roce 2007 rozhodl Kolínský okresní soud, že je Rapidshare odpovědný za porušování autorských práv obsahem nahraným jeho uživateli. V důsledku tohoto rozhodnutí byl nucen zastavit distribuci autorských děl, která Gema spravuje a postarat se tak o jejich odstranění ze svého uložistiště.¹⁸⁶ Na začátku roku 2008 rozhodoval podobný spor Gema vs Rapidshare městský soud v Dussledorfu. Ten shledal Rapidshare odpovědný za počínání svých uživatelů, avšak nad rámec zmiňovaného rozhodnutí německého soudu v Kolíně stanovil i další povinnosti. A to, že nejen, že je Rapidshare povinen k odstranění souborů porušujících autorská práva Gemy, ale musí i

¹⁸⁵ Rozsudek německého Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. I ZR 18/11. Dostupné z: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=Aktuell&Sort=12288&nr=63067&pos=6&anz=585>

¹⁸⁶ SMITH, Robert W. *GEMA obtains injunctions against data Exchange services*. Heise [online]. publikováno 19. 1. 2007. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080103071923/http://www.heise.de/english/newsticker/news/83948>

zajistit preventivní ochranu nahrávání souborů, které by porušovaly autorská práva umělců, které Gema sdružuje.¹⁸⁷ V roce 2010 ale odvolací soud tento rozsudek Dussledorfského soudu zrušil a odmítl odpovědnost provozovatele za činnost svých uživatelů. Ve svém rozhodnutí uvedl, že pro Rapidshare neexistuje žádná smysluplná cesta, jak soubor kompletně kontrolovat.¹⁸⁸ Jedním z dalších rozhodnutí bylo rozhodnutí z roku 2009, kdy německý soud v Hamburgu vynesl rozsudek ve prospěch ochranného svazu Gema, který sdružuje 65 000 zástupců hudebního průmyslu. Stanovil, že Rapidshare musí zabránit dalšímu šíření hudby, konkrétně zhruba 5000 skladeb. Ty soud ocenil na 24 milionů Euro, díky čemuž v tisku proběhla zpráva, že tuto částku musí Rapidshare uhradit, posléze však byla vyvrácena s tím, že šlo pouze o ocenění skladeb. Šíření tohoto nelegálního obsahu by měl provozovatel zabránit aktivním filtrováním.¹⁸⁹ V Hamburku probíhalo i další řízení, tentokrát před německým Vyším regionálním soudem, který působil jako soud odvolací pro soudní řízení, které začalo již v roce 2009. Tento soud na počátku roku 2012 rozhodl podobným způsobem, když potvrdil rozsudky nižších soudů s tím, že, Rapidshare „nedělá dost“. Nařídil mu tedy aktivně vyhledávat a mazat podezřelý obsah svých uživatelů.¹⁹⁰ Soud mimo jiné uvedl, že uploading souborů je legální, protože uploadování samo o sobě není zveřejňováním. Tím se stává pod podmínkou, že na tento soubor na jiných webech odkazují „linky“ (odkazy), což by měl právě Rapidshare monitorovat a sám se podílet na prohledávání nahrávaných dat a jejich prověřování. Za nejdůležitější část tohoto rozsudku lze považovat vyjádření soudu k tomu, že uploading souborů je legální, ale další odkazování a šíření je publikací a je nepřípustné.¹⁹¹ Z tohoto názoru totiž tento soud znovu vyšel, když na konci března 2012 změnil svůj dřívější rozsudek a rozhodl ve

¹⁸⁷ ENIGMAX. *Rapidshare to be forced to shut down following court defeat?* Torrentfreak [online]. publikováno 29.1.2008. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-to-be-forced-to-shut-down-following-court-defeat-080129/>

¹⁸⁸ ROETTIGERS, Janko. *Rapidshare wins in court*. Gigaom [online]. Publikováno 3. 5. 2010. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://gigaom.com/2010/05/03/rapidshare-wins-in-court/>

¹⁸⁹ NIEMANN, Fabian. *Hamburg court rules on copyright liability of Rapidshare*. Bird and Bird [online]. Publikováno 27. 10. 2009. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: http://www.twobirds.com/English/News/Articles/Pages/Hamburg_Court_rules_copyright_liability_RapidShare.aspx

¹⁹⁰ ERNESTO. *Court orders Rapidshare to filter user uploads*. Torrentfreak [online]. Publikováno 15. 3. 2012. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/court-orders-rapidshare-to-filter-useruploads-120315/>

¹⁹¹ BECKER, Alexander. *The Rapidshare vs. Gema story*. Eurotech [online]. Publikováno 30. 3. 2012. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://www.eurotechies.eu/the-rapidshare-vs-gema-story/>

prospěch file-hostingového serveru Rapidshare. Oproti dřívějšímu rozsudku stanovil, že provozovatel nemusí aktivně filtrovat nahrávané soubory a podezřelý obsah preventivně mazat. Je však povinen monitorovat externí webové stránky a pátrat na nich po odkazech na svou službu. I když se však dá tento rozsudek považovat za částečné vítězství, jde spíše o vítězství Pyrrhovo. Rapidshare bude odpovědný za něco, co nikdy objektivně nebude moci zvládnout ohlídat stoprocentně a tak bude mít Gema před soudem možnost vždy použít větu: „milý soude, on nedělá dost, aby ochránil naše práva“.¹⁹² Jako poslední instance, v případě Gema vs Rapidshare, rozhodoval 16. 8. 2013 německý Nejvyšší soud. Ve svém konečném rozhodnutí konstatoval (stejně jako v případě Atari), že činnost, kterou Rapidshare provozuje prostřednictvím svého serveru, je sama o sobě činností legální a nelze ji tak považovat za činnost primárně určenou k porušování autorských práv. Nicméně poskytuje svým modelem pobídky třetím stranám, aby nelegálně sdílely obsah porušující autorská práva. Toto jednání Rapidshare podporuje prémiovými účty, které jsou určeny pro masivní stahování dat a které také tvoří hlavní zdroj finančních příjmů tohoto serveru. Takové jednání je navíc podporováno tím, že Rapidshare poskytuje anonymní účty pro své uživatele. Soud vzal za prokázané, že není možné, aby Rapidshare zkontroloval každý ze zhruba 500 000 souborů, které jsou na server každý den nahrány, to je z hlediska jeho obchodního modelu zcela nemožné. Nicméně, jak soud uvedl v dřívějším rozsudku (Atari vs Rapidshare, červenec 2012), provozovatel file-hostingové služby je povinný odstranit veškeré soubory porušující autorská práva, jakmile je oprávněnými osobami o jejich přítomnosti na svém serveru vyrozuměn. A dále musí přijmout taková opatření, aby zajistil, že k budoucím porušením těchto autorských práv již nebude docházet. V případě Gema však jde ještě dál a monitorovací povinnosti serveru k již nahlášeným autorským právům, která jsou porušována, dále zpřísňuje. Soud uvádí, že Rapidshare (a podobné file-hostingové servery) jsou povinny aktivně sledovat příchozí odkazy a zjišťovat zda jejich obsah neporušuje autorská práva. K tomu jsou povinny, jakmile je dán zvláštní důvod. V případě Gema či Atari to je nahlášení obsahu porušujícího autorská práva a konkretizovaná výzva, aby se server zdržel budoucího šíření tohoto

¹⁹² ERNESTO. *Rapidshare declared legal in court, with a twist*. Torrentfreak [online]. Publikováno 27. 3. 2012. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-declared-legal-in-court-with-a-twist-120327/>

autorsky chráněného obsahu. Server tak musí aktivně zajistit, aby tyto soubory nemohly být zpřístupněny veřejnosti. Soud velice konkrétně uvádí, že by poskytovatel služby měl při hledání využít všech zdrojů, jak jsou například vyhledávače, Facebook, Twitter a další webové prohlížeče, aby dokázal identifikovat, které odkazy díla veřejně zpřístupňují. Soud velmi vágně formuluje, že by mělo jít o technicky a ekonomicky přiměřená opatření, která by měla zabránit dalšímu porušování autorských práv. Rozsudek tak ponechává určitou nejistotu, co konkrétně je považováno, rozhodnutí totiž neobsahuje jasný návod týkající se rozsahu povinností monitoringu. Například kolik prostředků by měl do opatření vložit apod. Soud tak spíše povinnost stanovuje, co do výsledku. Výše uvedený právní názor stanovený německým Nejvyšším soudem tak lze obecně vztáhnout i na jiné file-hostingové servery působící v Německu s podobným obchodním modelem. Dá se tak očekávat, že pokud na německé půdě budou nositelé autorských práv žalovat nějaký server v podobném případě, bude příslušný soud vycházet právě z judikatury NNS.¹⁹³

6.4. Kuky vs. Share-rapid

V roce 2011 zažaloval u městského soudu v Praze Jan Svěrák provozovatele file-hostingového serveru Share-rapid, prostřednictvím kterého byl nabízen ke stažení Svěrákův film, *Kuky se vrací*. Právní zástupci žalobce poukazovali na skutečnost, že server Share-rapid vybírá od svých uživatelů poplatky za umožnění rychlejšího stahování, nereaguje na výzvy k odstranění a vědomě tak porušuje zákon, protože se obohacuje na díle, ke kterému nevlastní autorská práva. Právní zástupci žalobce požadovali nejprve rozhodnutí o předběžném opatření, kterému Městský soud v Praze vyhověl a žalovanému zakázal, jakékoli další šíření audiovizuálního díla s názvem *Kuky se vrací*.¹⁹⁴ Celý spor vzniknul ve chvíli, kdy si Jan Svěrák najal dva studenty, aby

¹⁹³ HARGUTH, Alexander. *File hosting in German carries increased copyright policing duties*. MWE.com[online]. [cit. 2014-2-28]. Dostupné z:

http://www.mwe.com/files/Uploads/Documents/News/IP%20Update_October%202013.pdf

¹⁹⁴ ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Soud poprvé zakázal nelegální stahování filmu*. Ekonom [online]. Publikováno 31. 8. 2011. [cit. 2014-2-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52721720-ekonom-czsoud-poprve-zakazal-nelegalni-stahovani-filmu>

prohledávali internet a ohlašovali nalezení nelegálních rozmnoženin audiovizuálního díla *Kuky se vrací*. Provozovatelé serverů, na kterých pak byl tento nelegální obsah nalezen, byli vyzváni k okamžitému odstranění. Většina provozovatelů na výzvu zareagovala a film okamžitě stáhla, kdežto Share-rapid nereagoval vůbec. Proto Jan Svěrák přistoupil k podání návrhu na předběžné opatření a podání žaloby¹⁹⁵

Petit žaloby byl formulován tímto způsobem:

I. Žalovaná ShareRapid, a. s., je povinna zdržet se poskytování služeb prostřednictvím portálu <http://www.share-rapid.cz> umožňujících ukládání souborů obsahujících textový řetězec „Kuky“, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla režiséra Jana Svěráka s názvem „Kuky se vrací“

II. Žalovaná ShareRapid, a. s., je povinna zaplatit žalobkyni částku 267.940,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení ročně z této částky od 10. 8. 2011 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Žalovaný Jaroslav UXXXXX je povinen zdržet se poskytování služeb prostřednictvím portálu UXXXXX umožňujících ukládání souborů obsahujících textový řetězec „Kuky“, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla režiséra Jana Svěráka s názvem „Kuky se vrací“.

IV. Žalovaný Jaroslav UXXXXX je povinen zaplatit žalobkyni částku 267.940,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení ročně z této částky od 15. 8. 2011 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V. Žalovaní jsou povinni zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení rovným dílem částku 168.704,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr.

Františka Vyskočila, Ph.D. zástupce žalobkyně.

Výše bezdůvodného obohacení byla vypočtena jako dvojnásobek obvyklé odměny, která se u obdobných licenčních smluv stanovuje poměrem 20 Kč za jedno stažení, při celkovém počtu 13 397 stažení tak celková suma činí 267 940 Kč na každého žalovaného, celkem tedy 535 880 Kč plus náklady řízení ve výši 168 704 Kč. Vzhledem k tomu, že žalovaná strana vůbec nereagovala na prostou výzvu soudu k podání vyjádření k žalobě ani na později zaslané usnesení soudu, v kterém byly obsaženy

¹⁹⁵ ŠNÍDL, Vladimír; KOČÍČKA, Pavel. *Producent: 20 Kč za stažení filmu je málo*. Ekonom [online]. Publikováno 5. 9. 2011. [cit. 2014-2-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52718620-producent-20-kc-za-stazeni-filmu-je-malo>

klíčové informace týkající se jednání žalované strany a nároky žalobce, Městský soud rozhodl rozsudkem pro uznání. Tedy fikcí, že nárok uplatňovaný žalobou uznává. Žalovaná strana se nicméně proti rozsudku odvolala k Vrchnímu soudu v Praze, podali však pouze blanketní odvolání s tím, že jej do 15 dní odůvodní. Soud prvního stupně vyzval žalované, aby odvolání doplnili do sedmi dnů, nicméně toto usnesení žalovaní nereagovali. Vrchní soud tak 27. 2. 2013 dospěl k názoru, že odvolání nelze projednat a odmítl ho, čímž potvrdil rozsudek Městského soudu. Žalované straně tak byly stanoveny povinnosti navrhnuté v petitu žaloby, které jsem výše citoval.¹⁹⁶ Je ovšem velkou otázkou, zda Jan Svěrák někdy vysouzené peníze uvidí, na adrese share-rapid je totiž od 18. 2. 2014 uvedena tisková zpráva administrátora, ve které oznamuje ukončení veškerých služeb poskytovaných provozovateli uložistě z důvodu závažného porušení smluvních podmínek, kterým bylo opakované neplacení za poskytnuté služby. Navíc se v okolí společnosti Share-rapid objevují informace, které naznačují, že mohlo dojít pouze k změně názvu, popřípadě subjektu, který se tváří jako provozovatel a stahuje se vesele dál. Na stránkách Share-rapid.cz je uvedena od administrátora zpráva, že je možné zálohovaná data uživatelů v časovém rozmezí 14 dnů stáhnout zpět z SuperbShare.com, buď zdarma omezenou rychlostí, nebo rychlostí vyšší za poplatek. Navíc sama zpráva administrátora působí snad až příliš dobrosrdečně: „*Jsmě si vědomi toho, že uživatelé za chování provozovatele nenesou žádnou vinu, a proto by bylo nefér, aby o svá data, uložená na prodaných serverech, eventuálně přišli. Přestože nemáme takovou povinnost a provoz spojený se stahováním nás celkově zatěžuje značnými náklady, rozhodli jsme se z dobré vůle, že dáme každému z uživatelů, dle jeho volného uvážení, možnost si svá data dočasně stáhnout.*“ Je přitom s podivem, že server SuperbShare běží prokazatelně od února a již se chlubí tím, že má více jak 30 milionů souborů, přitom největší uložistě v ČR Uložto.cz má zhruba 43 milionů uložených souborů. Z dostupných informací lze usuzovat, že SuperbShare koupil servery Share-rapidu (což sám i v komentáři pod článkem potvrzuje), na kterých byly všechny soubory uživatelů uloženy a který měl poškozenou pověst díky soudu s Janem Svěrákem a pod novým názvem pokračuje více či méně, odkrytě či skrytě ta samá

¹⁹⁶ HUSOVEC, Martin. *Rozhodnutí prazských soudů vo věci Share-rapid.cz*. Blog.eisionline.org [online]. Publikováno 1. 9. 2013. [cit. 2014-3-2]. Dostupné z: <http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>

struktura lidí schovaná za různými vlastnickými strukturami různých firem ovládaných ze zahraničí vesele dál. Navíc pod článkem, z kterého informace čerpám, došlo k několika reakcím, jak ze strany administrátora, nového provozovatele SuperbShare, tak i ze strany původního provozovatele Share-rapid, že by náhoda? Že firma, která není schopna se ani vyjádřit k žalobě se ochotně vyjadřuje v diskuzi pod spekulativním článkem, aby chránila svou pověst. Selský rozum říká, že ne a že i v tomto případě platí, že potrefená husa (v našem případě husy se vždycky ozvou). Celou úvahu tak ještě potvrzuje, že provozovatel projektu SuperbShare, společnost Bonsatero má historickou vazbu mezi ní a zavřeným Share-rapidem.¹⁹⁷

¹⁹⁷ VÁCLAVÍK, Lukáš. *České uložistiště Share-rapid neskončilo, ale změní se?* Cnews.cz [online]. Publikováno 18. 2. 2014. [cit. 2014-3-3]. Dostupné z: <http://www.cnews.cz/oziveno-ceske-uloziste-share-rapidcz-neskoncilo-ale-zmeni-se>

7. Úvaha De lege ferenda / Postup proti poskytovatelům volného prostoru v České republice

Velkým problémem v České republice je, že kromě sporu Kuky vs Rapidshare (v kterém se soud odpovědností file-hostingového serveru vůbec nezabýval, protože šlo o rozsudek pro uznání) neexistuje judikatura, která by stanovila meze odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru. Není totiž zcela jasné, jakým způsobem by soud vyložil klíčový § 5 a § 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (dále jen ZoISP), který stanovuje odpovědnost poskytovatele služby za činnost uživatelů při ukládání obsahu. Tento zákon stanovuje v §5 odst. 1, že:

„Poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen

a) mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo

b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.“

V § 5 odst. 2: *„Poskytovatel služby uvedený v odstavci 1 odpovídá vždy za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.“* A v § 6 zákon uvádí: *„Poskytovatelé služeb uvedení v § 3 až 5 nejsou povinni a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací, b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.“* Obecně lze z výše uvedeného dovodit, že obecná odpovědnost za škodu způsobenou poskytovatelem volného prostoru dle NObčZ je možná v případě, že půjde o subjektivní odpovědnost, tedy odpovědnost na základě zavinění. V tomto případě bude postačovat i vědomá nedbalost. Tedy, že poskytovatel o možnosti, že škodu způsobí, věděl, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí. Nejčastěji půjde o případy, kdy se poskytovatel na základě podnětu dozví, že se může v poskytovaném prostoru nacházet cizí obsah, který poškozuje právem chráněný zájem, ale neprověří jeho závadnost, anebo prověří, ale nic s tím neudělá. V případě nevědomé nedbalosti je pak nezbytné, aby poskytovatel volného prostoru vynaložil takovou míru opatrnosti,

kterou lze od něj požadovat. Je zřejmě technicky nemožné, aby poskytovatel neustále prověřoval všechny cizí obsah, a proto ho nelze činit za nevědomou nedbalost odpovědným. Je však nezbytné, aby poskytovatel přijal mechanismy, které například budou sloužit k nahlášení závadného obsahu či namátkové kontrole určitých děl. Právní názory, že je činnost těchto serverů nelegální, jsou irelevantní, německý Nejvyšší soud již několikrát (viz. zmínovaném rozsudky Atari, Gema) stanovil, že nelze chápat obchodní model poskytovatelů volného prostoru jako model primárně určený k porušování autorských práv a lze ho tedy považovat za legální a povolený.

V tuto chvíli je v České republice nastavena praxe způsobem, že pokud nositel autorských práv zjistí, že je na nějakém serveru ke stažení jeho dílo, musí na to provozovatele serveru prokazatelně upozornit a ten má poté povinnost sjednat nápravu. Teprve ve chvíli, kdy by na takové upozornění nereagoval, je možné přistoupit k žalobě a žádat náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení na základě porušení obecné prevenční povinnosti. Nicméně je dle mého názoru možný i extenzivnější výklad klíčových článků směrnice ve vztahu k budoucímu jednání poskytovatelů volného prostoru či jiným poskytovatelům služeb. Jde o logický důsledek, že není možné, aby byla přenášena povinnost pouze na nositele práv a poskytovatel volného prostoru měl povinnost pouze reagovat na upozornění. Neboť v posledních letech v souvislosti s rozvojem datových uložišť zjevně dochází k vychýlení spravedlivé rovnováhy mezi právem svobodně podnikat a právem na ochranu duševního vlastnictví. Nelze si brát přímo za příklad judikaturu USA, protože její pojetí autorských práv je odlišné od systému kontinentálního, navíc v judikatuře členských států, které mají podobné úpravy ochrany autorských práv, již podobné rozsudky existují. Jde o členské státy, které stejně jako Česká republika (Zákon č. 480/2004), implementovaly stejnou směrnici ze dne 8. července 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu). Jednotlivé úpravy se v členských státech dle jazykových mutací v detailech liší, nicméně odrážejí základní principy jednotlivých článků směrnice o elektronickém obchodu (pro kterou byl hlavním vzorem americký DMCA), stejně jako právní úprava v České republice. Podíváme-li se na normy týkající se poskytovatelů služeb zblízka, spatříme tuto podobnost například s německou novelizovanou úpravou Telemediengesetz (německý zákon o telekomunikačních službách ze dne 26. února

2007, dále jen „TMG“, který nahradil zákon Teledienstgesetz), která ve spojitosti s Autorským zákonem problematiku poskytovatelů služeb upravuje. TMG přitom stejně jako český ZoISP vychází ze směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu.

Lze se tak inspirovat ve státech, které již podobné kauzy soudily a které jednotlivé články směrnice také transponovali do svých právních řádů. Zejména pak již zmiňované Německo. Nelze tvrdit, že český a německý systém autorskoprávní ochrany je stejný, jsou zde samozřejmě značné rozdíly.¹⁹⁸ Nicméně v případech odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru vycházejí soudy také z implementované směrnice a na rozdíl od našeho soudnictví, se již několik případů dostalo až před německý Nejvyšší soud. Konkrétně pak hovořím o případu Gema vs Rapidshare či Atari vs Rapidshare, který řešil budoucí povinnosti týkající se aktivní filtrace, jak již bylo v předchozí části práce popsáno. Z těchto právních názorů vycházím a v něm spatřuji šanci pro české nositele práv, kteří by dle mého názoru mohli žádat nejen zablokování či smazání jejich autorsky chráněných děl, ale také další požadavky plynoucí k budoucímu chování. Poskytovatelé volného prostoru by tak měli nejen odstranit nahlášené soubory porušující autorská práva, ale měli by i přijmout taková opatření, aby zajistili, že k dalšímu porušování těchto autorských práv již nebude docházet a to i přesto, že se jistě budou snažit „schovávat“, za § 6 ZoISP. Jakmile je k tomu však dán zvláštní důvod (např. nahlášení porušování autorských práv u konkrétního díla a přetrvávající nelegální rozšiřování), měli by přijmout přiměřená ekonomicko-technicky náročná opatření a aktivně sledovat ukládané soubory s klíčovými slovy nahlášeného autorského díla a v případě zjištění, že obsah autorská práva porušuje, takový soubor zablokovat či smazat. Provozovatel tak musí aktivně zajistit, aby tyto soubory nemohly být zpřístupněny veřejnosti. Směrnice ve 47. a 48. recitálu vysvětluje, že zákaz povinnosti monitorovat se nevztahuje na individuální případy. Konkrétně v recitálu 47 říká, že: *„Zákaz ukládat poskytovatelům služeb povinnost dohledu uložený členskými státy platí pouze pro povinnosti obecné povahy. Zákaz se netýká povinnosti dohledu ve zvláštních případech, a zejména nebrání rozhodnutím vnitrostátních orgánů přijímaným v souladu s vnitrostátními předpisy. A dále v recitálu 48 uvádí: „Touto směrnicí není nijak dotčena možnost členských států požadovat od poskytovatelů služeb ukládajících*

¹⁹⁸ MYŠKA, Matěj. *Limity rozmnožování pro osobní potřebu*. Dvp.sehnalek.cz [online]. [cit. 2014-3-3]. Dostupné z: [http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_\(4799\).pdf](http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_(4799).pdf)

informace poskytované příjemců jejich služeb, aby jednali se zabezpečením, které lze od nich rozumně vyžadovat a které je vymezeno ve vnitrostátních právních předpisech, s cílem odhalit některé druhy protiprávní činnosti a zamezit jim.“

Německý Nejvyšší soud nebyl příliš konkrétní co do navrhovaných opatření a nákladů, které by šly k tíži provozovatele, stanovil jeho povinnosti spíše obecně. Zejména by mělo jít o určitý filtrační systém hledající klíčová slova nahlášených souborů, ruční kontrolu tohoto podezřelého obsahu a vyhledávání odkazů, které by mohly na závadný odkaz na serverech provozovatele odkazovat. Veškerá stanovená opatření musí být správná z hlediska proporcionality práv a povinností. Bližším vodítkem k tomuto principu nám mohou být stanoviska Generálního advokáta Soudního dvora EU, který se již několikrát zabýval přiměřeností opatření ve vztahu k článku 52 odst. 1 Listiny základních práv EU, který stanovuje: *„Každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.“* Nejdůležitějšími případy, které se týkaly odpovědnosti, a obecné povinnosti dohledu, ke kterým GA zaujal své stanovisko, jsou: rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 11. 2011 ve věci C-70/10 (Scarlet Extended v. SABAM). V žalobě SABAM žádal, aby soud nařídil vůči společnosti Scarlet Extended (poskytovatel připojení) aktivní povinnost filtrace, s cílem blokovat přístup ke všem nelegálně nabízeným dílům. Generální advokát pak ve svém stanovisku uvedl, že by takové nařízení, tedy zavést filtry a blokační systémy, porušovalo základní práva člověka a je tedy nepřípustné. Hlavním důvodem bylo, že by takovým nařízením došlo k zasahováním do soukromé komunikace a ochraně soukromých dat, která by musela být prohledávána. Takové nařízení by bylo přípustné pouze v případě, že by mělo oporu v zákonech na vnitrostátní úrovni a bylo správné z hlediska proporcionality, předvídatelnosti a sledovalo by obecné zájmy.¹⁹⁹ Dalším klíčovým případem byl rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. 2. 2012 ve věci C-360/10 (SABAM v. Netlog). V něm SABAM žaloval sociální síť Netlog, spor týkající se aktivního filtrování projednával *rechtbank van eerste aanleg te Brussel*, který přerušil

¹⁹⁹ Stanovisko Generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna ze dne 14. 4. 2011, sp. zn. C-70/10. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-04/cp110037en.pdf>

řízení a položil Evropskému soudu předběžnou otázku.²⁰⁰ Soudní dvůr rozhodl ve prospěch Netlogu, když stanovil, že nelze soudním příkazem stanovit provozovateli serveru povinnost zavést vůči všem jeho zákazníkům systém aktivního filtrování, který by vyhledával a prověřoval téměř všechny informace ukládané uživateli na jeho serverech, a v případě zjištění obsahu porušujícího autorská práva, takové soubory blokoval.²⁰¹

Jak je z výše uvedeného zřejmé, chybou žalobců vždy bylo, že žádali moc. Chtěli velmi složitá, zatěžující a nepřiměřená opatření. Rozsudky neřekly, že to nelze, řekly pouze, že to „takto nelze“. To vše potvrzuje i názor Generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna z konce roku 2013, který v již zmiňovaném sporu Constantin Film Verleih a Wega Filmproduktionsgesellschaft proti UPC Telekabel, došel k závěru, že při volbě opatření je nezbytné, aby byla přiměřená z hlediska vynaložených nákladů nutných k dosažení cílů, jejichž naplnění je třeba k ochraně porušených práv. Má tak být vybráno co možná nejméně omezující opatření, které má vzhledem k vynaloženým nákladům smysl. Dle judikatury soudního dvora je nezbytné, aby v každém konkrétním případě byla zvažována složitost, náklady a délka trvání opatření. Je však slučitelné s unijním právem, aby byla (v řešeném případě šlo o poskytovatele internetového připojení) uložena povinnost zavést určitá opatření. Vnitrostátní soudy členských států však musí v každém konkrétním případě zajistit, aby nařízená opatření spravedlivě reflektovala na jedné straně ochranu autorských práv a na straně druhé ochranu základních práv podnikat. Tento výklad by tak šel jistě vztáhnout i na poskytovatele volného prostoru. V obecném náhledu totiž poskytovatel připojení nese zcela jistě menší míru zodpovědnosti za nelegální obsah umístěný na serveru než poskytovatel volného

²⁰⁰ „Umožňují směrnice 2001/29 a 2004/48, ve spojení se směrnicemi 95/46, 2000/31 a 2002/58, vykládané zvláště se zřetelem k článkům 8 a 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950], aby členské státy dovolily vnitrostátnímu soudu, který má rozhodnout v řízení ve věci samé na základě jediného zákonného ustanovení, podle kterého může vnitrostátní soud vydat , příkaz k ukončení protiprávního jednání. Také vůči zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí osobou využívány k porušování autorského práva nebo práv s ním souvisejících, aby poskytovateli hostingových služeb uložil povinnost zavést vůči všem jeho zákazníkům, obecně, preventivně, na vlastní náklady a bez časového omezení, systém filtrování většiny informací ukládaných na jeho serverech zaměřený na vyhledávání počítačových souborů na těchto serverech obsahujících hudební, filmová a audiovizuální díla, k nimž svaz SABAM údajně vlastní práva, a následně blokovat výměnu těchto souborů?“

²⁰¹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. února 2012, sp. zn. C-360/10 Sabam vs Netlog, dostupné z: www.curia.europa.eu

prostoru, přesto jak je vidět, je možné žádat o určitá opatření i poskytovatele připojení, stejně tak jako po ostatních poskytovatelích služeb. Velmi zajímavé výkladové stanovisko k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti (nutno podotknout, že nezávazné) nabízí odbor poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2012. V něm je uvedeno, že: „*Je-li si poskytovatel služby informační povinnosti, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživateli, vědom, že výše jeho příjmů nebo výnosů přímo souvisí s mírou protiprávního obsahu ukládaných uživateli, nemůže se dovolávat toho, že neodpovídá za tento obsah podle § 5 zákona č. 480/2004 Sb.*“²⁰² Jak jsem již výše uvedl, dle mého názoru (a i názoru německých soudů) nelze považovat obchodní model datových uložišť za nelegální tím, že by byl postaven primárně k účelu porušování autorských práv. Je nutné brát v úvahu svobodu podnikání a jiné argumenty. Nicméně je nesporné, že nejstahovanějším a nejvyhledávanějším obsahem na těchto serverech jsou nelegální rozmnoženiny filmů, hudby a počítačových her. Tedy čím zajímavější obsah, tím více návštěvníků, kteří zaplatí více za prémiové účty, za rychlejší stahování apod. Navíc se díky větší návštěvnosti zvyšují příjmy z reklamy a samotní provozovatelé tak z celého procesu porušování autorských práv profitují. Mnohé obchodní modely těchto provozovatelů navíc nabízí i věrnostní programy a odměňují uživatele, kteří sdílejí nejstahovanější obsah. Z tohoto důvodu by měla být těmto provozovatelům přisouzena i větší odpovědnost za nabízený obsah. Tyto informace jsou obecně známé a provozovatelé serverů si tak musí být vědomi, že drtivá většina jejich příjmů pochází z parazitování na autorských právech jiných osob. Stačí se podívat na nejstahovanější soubory z těchto serverů a každý si udělá obrázek o tom, jaký obsah je nejvíce rozšiřovaný.²⁰³ Výrazně větší znalosti o fungování těchto uložišť, potažmo o nejstahovanějším obsahu, pak musí mít samozřejmě jejich provozovatelé. V § 5 ZoISP je stanoveno, že poskytovatel odpovídá za obsah v případě, že:

- a) *mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo*
- b) *dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo*

²⁰² Výkladové stanovisko odboru poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2013, k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti. s. 1

²⁰³ <http://www.hellspy.cz/nejstahovanejsi-soubory/>

o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.“

Mezi odstavcem 1, písmenem a) a písmenem b) je použita spojka nebo, čili poskytovatel volného prostoru bude odpovědný v případě naplnění a) nebo b), přičemž nemusí jít o kumulativní naplnění a) i b). Jak jsem výše uvedl, dnešní praxe pracuje zejména s § 5 odstavcem 1 písmena b), tedy, když je provozovatel upozorněn. Je to zejména z důvodu, že se bude před soudem snáze prokazovat, že provozovatel na upozornění nereagoval, než že vzhledem k předmětu své činnosti věděl, že nabízí nelegální obsah. Nicméně se domnívám, že je v určitých případech prokazatelný i § 5 odst. 1 písmena a). Týká se to zejména uložitelů, která si na svých stránkách sami vedou „hitparádu“ nejstahovanějších souborů a vlastně na tento protiprávní obsah sami velmi hloupě poukazují.²⁰⁴ Domnívám se, že v takových případech se pak provozovatel v žádném případě nemůže odvolávat na to, že by o protiprávním obsahu, minimálně tom, který je v žebříčku nejstahovanějších souborů na serveru, vzhledem k předmětu své činnosti nevěděl. Jsem však přesvědčen, že lze v právní interpretaci zajít ještě dále a stanovit odpovědnost na základě předmětu činnosti i u serverů, které si přímo onu „hitparádu nejstahovanějších souborů nevedou. Dle ustanovení § 5 odst. 1 písmena a), totiž vyplývá, že podmínka vzniku odpovědnosti poskytovatele volného prostoru (potažmo všech poskytovatelů služeb) je založena na principu nevědomé nedbalosti. Tedy, že provozovatel uložitel bude odpovědný i v případě, kdy o protiprávním jednání uživatelů přímo nevěděl, ale s ohledem na předmět své činnosti a okolnostem případu vědět měl a mohl. To jsou případy právě služeb file-hostingových serverů spočívající v nahrávání audiovizuálního obsahu na server poskytovatele, u něhož je na první pohled zřejmé, že takové soubory zasahují do autorských práv třetích osob. Za prvé je provozovatel uložitel podnikatel profesionál, takže by měl být schopen situace náležitě vyhodnotit a za druhé je nanejvýš logické, že nikdo z filmových producentů či nositelů práv nebude nabízet zdarma obsah, který vytváří v rámci své podnikatelské činnosti za účelem dosažení zisku a na kterém tak díky stahování bude vydělávat osoba odlišná od nositele autorských práv.

²⁰⁴ Jen pro příklad, Hellspy.cz, Esubory.cz, Datoid.cz a další

Přesto jde o poměrně rizikovou interpretaci a není zcela jasné, zda by se s ní ztotožnil i soudní senát. Pokud by se totiž případ dostal k soudu a poskytovatel volného prostoru by tvrdil, že o žádném nelegálním obsahu na svých serverech opravdu nevěděl a že není jeho povinností dle § 6 obsah aktivně vyhledávat a dohlížet na něj a soud by takové obhajobě uvěřil, byla by to zbytečná ztráta času a peněz. Hlavně z důvodu, že lze celou právní konstrukci vymyslet mnohem kvalitnějším způsobem, o kterém věřím, že by před soudem proti poskytovatelům volného prostoru uspěl. Žaloba by totiž neměla stát pouze na § 5 odst. 1, písmene a). Měla by být vedena mnohem komplexněji pro případ, že by se soud s nějakým bodem přímo neztotožnil. Doporučil bych tento směr:

Lze nositelům práv poradit, aby provozovatele na skutečnost, že se na jeho serverech nachází protiprávní obsah dle § 5 odst. 1, písmene b) výslovně upozornili (půjde o případy, kdy nositelé autorských práv k filmu, naleznou na uložišti nelegální rozmnoženinu svého díla) a aby žádali nejen okamžité zablokování nelegálních souborů, ale navíc i přiměřená opatření týkající se zdržení dalšího šíření nelegálních rozmnoženin těchto autorských děl do budoucna. V žádosti by uvedli název filmu, ke kterému vlastní autorská práva a výslovně by sdělili, že nikomu nedali souhlas k šíření tohoto díla na tomto uložišti a že v případě, že se takový film znovu objeví v nabídce, bude šířen protiprávně bez jejich souhlasu. V tu chvíli by provozovatel nejen k předmětu své činnosti (jak jsem výše popsal), ale i vzhledem k okolnostem a povaze případu musel vědět, že pokud narazí na obsah týkající se těchto autorsky chráněných děl, půjde o obsah protiprávní. Provozovatel se samozřejmě bude bránit tvrzením, že není v jeho silách a ani jeho zákonnou povinností kontrolovat veškerý obsah, který je na server nahráván a tak nemůže zaručit, že na takový obsah narazí. Což je pravda, to jistě po něm dle principu proporcionality a dle českých a ani evropských zákonů požadovat nelze. Nicméně v rámci konkrétně nahlášených děl, u kterých již došlo k porušení autorských práv a u kterých hrozí, že se situace bude opakovat nebo se i po zablokování nahlášených souborů již opakuje, to dle mého názoru, dle recitálu 47 a 48 směrnice o elektronickém obchodu, dle judikatury Evropského soudního dvora, Nejvyššího německého soudu či stanovisek Generálního advokáta ESD, to zcela jistě jde. V § 6 je sice uvedeno, že „*Poskytovatelé služeb uvedení v § 3 až 5 nejsou povinni a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací, b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.*“ Tento paragraf

vychází z původní směrnice o elektronickém obchodu, konkrétně z článku 15, který stanovuje neexistenci obecné povinnosti dohledu. Konkrétně, že: „*Členské státy neukládají poskytovatelům služeb uvedeným v člancích 12, 13 a 14, obecnou povinnost dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost.*“ Zákonomodárce v důvodové zprávě k návrhu ZoISP říká:

„Není rozumné požadovat od poskytovatelů, aby při vysokém počtu uživatelů a vysokém objemu uložených dat zjišťovali a posuzovali legálnost či nelegálnost veškerého obsahu uložených informací. Je věcí a odpovědností samotných uživatelů, jaký obsah ukládají na poskytnutém serverovém prostoru. Poskytovatelé proto nemají povinnost aktivně monitorovat materiály, které jsou na jejich serverech uloženy. Pokud se však poskytovatel dozví o protiprávní povaze obsahu, a neučiní veškeré možné kroky vedoucí k odstranění či zneprístupnění takového obsahu, stává se odpovědným za obsah uložených informací.“

Je tedy sice pravda, že článek 15 směrnice, transponovaný § 6 zákona, výslovně zakazuje, aby poskytovateli služby byla ukládána povinnost dohlížet na protiprávní obsah nebo sám aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na takový obsah, ale zároveň však ve 47. a 48. recitálu vysvětluje, že zákaz povinnosti monitorovat se nevztahuje na individuální případy. Konkrétně v recitálu 47 říká, že: „*Zákaz ukládat poskytovatelům služeb povinnost dohledu uložený členským státům platí pouze pro povinnosti obecné povahy. Zákaz se netýká povinnosti dohledu ve zvláštních případech, a zejména nebrání rozhodnutím vnitrostátních orgánů přijímaným v souladu s vnitrostátními předpisy.*“ A dále v recitálu 48 uvádí: „*Touto směrnicí není nijak dotčena možnost členských států požadovat od poskytovatelů služeb ukládajících informace poskytované příjemců jejich služeb, aby jednali se zabezpečením, které lze od nich rozumně vyžadovat a které je vymezeno ve vnitrostátních právních předpisech, s cílem odhalit některé druhy protiprávní činnosti a zamezit jim.*“

Nejvyšší německý soud explicitně takovou možnost v odůvodnění rozsudku Gema vs Rapidshare uvedl. Poukázal při tom na § 7 TMG, který v odstavci 2 přejímá článek 15 směrnice o elektronickém obchodu, tedy stejný článek, který Česká republika implementovala v § 6 ZoISP a dle kterého je poskytovateli služeb, ale i širokou právníkou obcí v mnoha člancích a právních rozborech, chybně dovozováno, že není

možné poskytovatelům volného prostoru (služeb) soudně nařídit přijmout taková přiměřená opatření, která by zabránila budoucímu porušování autorských práv ve vztahu ke konkrétnímu dílu. NNS v rozsudku IZR/80/12 (Gema vs Rapidshare) uvedl, že poskytovatelé služeb sice nemají obecnou povinnost, dle implementovaného čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu, dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost, nicméně není vyloučeno, aby jim monitorovací povinnost byla nařízena ve zvláštních případech (půjde o i případy, kdy nositel práva nahlásí nelegální obsah a bude požadovat jeho smazání a zdržení se dalšího podobného šíření prostřednictvím provozovatelova serveru, ten takové výzvy neuposlechne a v budoucnu bude docházet k opakovanému nabízení toho díla, na které si již nositel stěžoval). Od poskytovatelů služeb, kteří uchovávají informace, lze totiž rozumně očekávat, že dle obecných vnitrostátních pravidel (v rámci České právního řádu například prevenční povinnost stanovená v NObčZ) budou jednat s náležitou péčí v případech odhalování a zabraňování protiprávního jednání, ke kterému dochází prostřednictvím jejich serverů. Tyto zásady stanovené senátem NNS jsou v souladu s normami, které Evropský soudní dvůr stanovil ve svém rozsudku ze dne 12. července 2011 (C-324/09 L'Oréal / eBay) ve (srov. BGH, rozsudek ze dne 17. srpna 2011 - I ZR 57/09. NNS soud dále uvedl, že žalovaná strana sice zavedla určitá filtrační opatření, ale ta sama o sobě nebyla dostatečná. Porušila svou inspekční povinnost kontrolovat, která po ní byla v žádosti požadována, neboť na jejích serverech se i po ohlášení nacházely hypertextové odkazy umožňující přístup k chráněným dílům žalobce. NNS bere za prokázané, že obchodní model žalované, i když je dovolený, získává příjmy i díky nelegálním rozmnoženinám filmů a měl by tak mít povinnost si počínat tak, aby k dalším škodám u nahlášených děl nedocházelo, tedy aby zavedl určité kontrolní mechanismy. Soud uvedl, že by měla žalovaná strana při hledání nelegálních odkazů, odkazujících na jejich servery, využít i obecných vyhledávačů, jako je Google, Facebook nebo Twitter.²⁰⁵

²⁰⁵ Rozsudek německého Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2013, sp. zn. I ZR 80/12. Dostupné z: <http://www.telemedicus.info/urteile/Urheberrecht/1413-BGH-Az-I-ZR-8012-Pruefpflichten-fuer-File-Hosting-Provider-Rapidshare.html>

V dalším rozsudku Atari vs Rapidshare, německý Nejvyšší soud ze dne 12. 7. 2012, sp.zn. I ZR 18/11 v odůvodnění uvedl následující. Vzal za prokázané, že provozovatele serveru Rapidshare lze považovat za poskytovatele služby dle § 2, odst. 1 a dle § 10 odst. 1 TMG a že nelze předpokládat, že by obchodní model žalované strany byl vytvořen za účelem, aby svým uživatelům nabízel ke stažení nelegální rozmnoženiny autorských děl. Navíc nelze žalované straně ukládat taková obecná opatření, která by byla ekonomicky nebo technicky příliš nákladná a složitá. Je také stanoveno v § 7 odst. 2 TMG, kterým byl transponován článek 15 odst. 1 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu, že žalovaná strana není povinna dohlížet na přenášený obsah či kontrolovat okolnosti, které naznačují možnou nezákonnou činnost. V konkrétním případě hry „Alone in the dark“, však byl žalovaný dopisem ze dne 19. srpna 2008 upozorněn, že je tato hra na jeho serverech neoprávněně zpřístupněna a byl vyzván k ukončení takového jednání a přijmutí opatření, aby se podobná situace neopakovala, nicméně hra byla dále zpřístupněna na serverech žalovaného i po vyzvání, minimálně až do 2. září 2008. Žalovaná strana sice soubory, které byly konkrétně vyjmenovány v dopise, zablokovala, ale již nepřijala žádná přiměřená opatření, aby se stejná situace neopakovala. Zejména určité filtry s uvedením klíčových slov „Alone in the dark“ a následnou ruční kontrolu těchto souborů. V shrnutí NNS uvedl, že Rapidshare jako poskytovatel volného prostoru je za obsah uživatelů odpovědný v případě, pokud byl na konkrétní nelegální obsah upozorněn, ale nezavedl přiměřená opatření zabráňující zpřístupnění těchto souborů třetím stranám. Taková opatření by měla být ekonomicky i technicky přiměřená sledovanému cíli, zejména by mělo jít o zavedení vhodné filtrace, která by odhalovala klíčová slovní spojení a následnou ruční kontrolu podezřelých souborů. Provozovatel by měl také kontrolovat odkazy, které by mohly zprostředkovávat přístup k těmto nelegálním souborům, umístěným na jeho serverech.²⁰⁶

Dle mého názoru by současně mohla být provozovateli soudem stanovena také určitá povinnost vyvodit odpovědnost vůči uživateli, který protiprávní obsah na server nahrál. Taková povinnost by jistě také splňovala princip proporcionality a byla by vhodnou represí pro internetové piráty. Mělo by jít o zablokování účtu a přijetí takových

²⁰⁶ Rozsudek německého Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. I ZR 18/11. Dostupné z: <https://openjur.de/u/555292.html>

opatření, aby uživatel nemohl ze stejné IP adresy uživatelský účet založit znovu. Což by jistě nebylo nějak přehnaně technicky náročné. Zcela jistě by to nezabránilo všem uploaderům v dalším nahrávání, mohli by si obstarat novou IP adresu, nicméně by to zcela jistě část uživatelů odradilo, neboť by věděli, že při každém dalším zjištění jim bude zablokováno přihlášení i z nové IP adresy. Určitou inspirací by mohly být výše uvedené zákony, americký CAS či francouzský HADOPI. Tyto zákony sice neřeší odpovědnost poskytovatele volného prostoru vůči koncovému uživateli, který porušuje autorská práva. Upravují však preventivní a represivní mechanismy, od prostého upozornění, že došlo k porušení autorských práv z konkrétní IP adresy až po finální odpojení či finanční pokutu, které by šly jistě i ve vztahu poskytovatel volného prostoru / koncový uživatel aplikovat.

Úplným závěrem bych si pak vypůjčil několik myšlenek profesora Kříže, které dle mého názoru velmi dobře vystihují potřeby této doby v oblasti ochrany autorských práv. Zejména to, že smyslem ochrany práv duševního vlastnictví není zvýhodňování jedné či druhé strany, ale nalezení rovnováhy systému, který bude nejen efektivní, ale i vyvážený z hlediska práv a povinností. Za druhé je třeba pochopit, že boj proti pirátství je zejména bojem nadnárodním a mezinárodním. Je třeba více harmonizovat právní řády jednotlivých zemí. Ty se totiž bohužel stále velmi liší, což zabraňuje komplexnějšímu postupu. Tudíž je ve vztahu k porušování práv duševního vlastnictví směrodatná jen úprava daného státu, byť ovlivňována mezinárodními závazky a právem EU. Tyto odlišnosti tak velmi limitují úspěšný boj proti pirátství a padělatelství. Za třetí je třeba se více věnovat účinné osvětě a vzdělávání, která by však neměla být pouhou agitací nositelů práv. A v neposlední řadě by pak mělo dojít k zamyšlení či přehodnocení přístupu k odpovědnosti uživatelů sítě internet. Jde zejména o poskytovatele služeb, kteří by měli nést větší odpovědnost za porušování autorských práv.

„Obávám se, že pokud v této oblasti citlivě nepřehodnotíme současný přístup, založený na zásadní neodpovědnosti poskytovatelů on-line služeb a nevážíme jiné formy správy on-line práv, bude pokračovat společensky zcela neúnosné hromadné porušování práv k duševnímu vlastnictví. Celá generace lidí pak může logicky považovat za zcela

samozřejmé porušování právního řádu, čímž je ohrožena nejen legitimita práv duševního vlastnictví, ale potenciálně také celého právního systému.“²⁰⁷

²⁰⁷ KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009. s. 11.

8. Resumé v českém jazyce

Jak jsem již několikrát uvedl v průběhu Rigorózní práce, velkým problémem v interpretaci neoprávněného užití autorských děl v prostředí internetu, možná ne-li tím hlavním je, že v České republice neexistuje žádná judikatura Nejvyššího či Ústavního soudu či alespoň soudů nižších stupňů, které by se vyjádřily k interpretaci odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru za porušování autorských práv. Za „největší rozsudek“ prezentovaný v médiích tak lze považovat případ Kuky vs Rapidshare, který byl vlastně rozsudkem pro zmeškání a žádným způsobem neřešil přímou odpovědnost tohoto poskytovatele. Jednoznačně zde tak chybí sjednocující názor poslední soudní instance, která by konkrétně interpretovala odpovědnost za porušování autorských práv na internetu, prostřednictvím file-hostingových uložišť. V souvislosti s největšími uložišti jako je Ulozto.cz, Hellspy.cz apod. je stále dokola slyšet, že se snaží spolupracovat s držiteli autorských práv, že dělají maximum, dle povinností, které jim ukládá zákon. Nedomnívám se však, že tomu tak je, protože dle mého názoru jsou jejich povinnosti daleko širší. Důvodem, proč nejsou tlačeni prostřednictvím dohod, či žalob k větší odpovědnosti je, že právní zástupci nositelů autorských práv selhávají ve strachu, že by prohráli klíčový spor a neměli by ani to, co mají teď, tedy určitou spolupráci ze strany poskytovatelů. Je však zřejmé, že tito poskytovatelé se bojí stejným způsobem, jako právní zástupci nositelů práv, tedy, že by v klíčovém soudním sporu prohráli a byly jim stanoveny nové, přísnější povinnosti. Nežijeme sice v systému soudních precedentů, ale i tak jsou soudní rozhodnutí respektovaným pramenem práva, a dokonce u soudů Nejvyšších, sjednocujícím pramenem soudních názorů. Proto se poskytovatelé snaží raději spolupracovat, čímž si naklánějí nositele autorských práv, než aby čelili soudním žalobám požadujícím zavedení přísnějších povinností. Nemyslím si však, že je tento stav dlouhodobě udržitelný. Velká americká nahrávací studia mají obrovské příjmy, lobbistické postavení a jsou schopny zejména ve filmovém i hudebním průmyslu velmi úspěšně prodávat svá díla na zahraničních trzích, to jim zřejmě pomůže přežít střet s internetovým pirátstvím a dále s ním bojovat. Ovšem v Evropě, potažmo v České republice, filmový průmysl takové příjmy ani zdaleka negeneruje, lobbistické postavení je také na zcela jiné úrovni a úspěšnost se prosadit na amerických či asijských trzích je

ve srovnání s americkou tvorbou téměř zanedbatelná. Může se tak stát, že se dožijeme doby, kdy již v České republice, z důvodu internetového pirátství, nebudou vznikat nové filmy, protože i s grantovou podporou, bude každý větší filmařský počin pro producenty filmu ekonomickou sebevraždou. Osobně považuji tento vývoj za neudržitelný a nespravedlivý a v závěru práce tak nabízím možnou právní argumentaci, která by mohla být určitým vodítkem v náhledu na stanovení sekundárních povinností vyplývajících z opakovaného porušování autorských práv prostřednictvím file-hostingových serverů.

Samotnou Rigorózní práci jsem rozhodl rozdělit na dva významné celky a to část obecnou a část zvláštní. V obou částech jsem, po konzultaci s vedoucí práce, použil některé pasáže, které jsem již velmi pečlivě zpracoval do práce Diplomové a které i jako velmi zdařile zpracované hodnotil oponent mé Diplomové práce, JUDr. Jan Hák Ph.D. Jde vždy o obecné body, které jsem případně aktualizoval a na kterých nebylo potřeba nic zásadního měnit, pro komplexnost práce jsem je však považoval za nepostradatelné. V části obecné se věnuji definování nejdůležitějších pojmů a rozdílů, které mají sloužit k základnímu vymezení tématu, které jsem si vzal za cíl zpracovat. V části zvláštní pak rozebírám zvláštní případy užití díla, druhy odpovědnosti obecně i u jednotlivých účastníků sítě internet a v neposlední řadě i velké soudní spory z poslední doby, které mě významně oslovily. Právě názory německého Nejvyššího soudu mě ovlivnily a pomohly utvořit povědomí, jakým způsobem by se měla odpovědnost poskytovatelů volného prostoru v české právní jurisdikci ubírat. Právě dílčí odpovědnost těchto účastníků mě nejvíce zaujala a veškeré mé znalosti z psaní Diplomové i Rigorózní práce směřovaly k sedmému bodu osnovy, který nese název: „Úvaha De lege ferenda / Postup proti poskytovatelům volného prostoru v České republice.“ V této části se snažím přinést nový pohled, který vychází ze zákona o některých službách informační společnosti, kterým byla do českého právního řádu transponována směrnice o elektronickém obchodu a z německé judikatury, která již podobné spory řešila a která vychází ze stejných principů transponované směrnice jako náš zákon o některých službách informační společnosti. Tyto postupy by tak šly, dle mého názoru, použít i v rámci odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru za porušování autorských práv v České republice.

9. Resumé v anglickém jazyce

As I mention in my Thesis, one of the biggest problems in copyright infringement on the internet is the fact that there is no judicial decision of the Supreme or Constitutional Court, or at least a lower court, which would express their stance regarding the interpretation of the liabilities of the file-storage services for such illegal behavior. We can probably consider the case of *Kuki vs. Rapidshare* as the biggest verdict discussed in mass media; however, this verdict was only default judgement and was not solving direct provider liability in any way. Therefore, a uniting opinion of the final judicial instance, which would interpret specifically the liability for the copyright infringement on the internet via file-storage services, is missing. In connection to the biggest storage providers such as Ulozto.cz, Hellspy.cz etc, we have been constantly hearing about their efforts to cooperate with copyright holders and that they do as much as they can according to their law obligations. In my opinion, I do not believe they do so because the scope of their obligations is wider. The reason for not being pushed to have a bigger legal liability via contracts or lawsuits are the failures of the copyright holder's lawyers due to their fear of losing a key case and, at the same time, the kind of cooperation they have with the providers now. On the other hand, it is obvious that the providers have the same fear of losing a key case resulting in new and more strict responsibilities. We do not live in an environment of legal precedents yet the court decisions represent a respected legal source and even uniting source for the highest courts decisions. For this reason, the providers tend to cooperate to gain the favor of the copyright holders and prevent lawsuits. However, I do not believe that this situation is sustainable. The biggest American recording studios have major income, lobbying power and they are able to successfully sell their work in foreign markets which will probably help them to fight and survive internet piracy. On the other hand, the film and music industry in Europe and the Czech Republic does not generate comparable profits, the lobbying power is at completely different level and a success on the American or Asian markets is also almost inconsiderable. It is then possible that there will be a time when no new movies are produced because every movie production will be an economical suicide for the producers even with support grants. Since I consider current development unsustainable

and unjust, at the end of my Thesis I offer possible legal argumentation which could be a lead for enacting secondary liabilities resulting from repeated violation of copyright laws via file-storage services.

I decided to divide the Thesis into a general and a special part. In both parts, I have used several passages from my Master Thesis after a thorough consultation with my advisor. The integration of the passages was positively appraised also by the opponent, JUDr. Jan Hák Ph.D. These passages consist of general points which I updated when necessary and I considered them as an essential part to be included in my current Thesis. I devoted the general part to a definition of the most important terms and differences helping to define the topic I chose for my Thesis. In the special part, I analyse special cases of the use of works, liability types of individual parties on the internet and, last but not least, the biggest recent lawsuits which appealed to me. Especially the stance of German Supreme Court influenced me and helped me to form knowledge of in what direction the liability of providers should develop in the Czech Republic. Particularly the constituent liability of involved parties caught my attention the most and my knowledge from writing the Thesis led to the seventh point of the outline „Deliberation De lege ferenda / The procedure against free space providers in the Czech Republic“. In this part, I try to bring a new perspective originating in certain Information Society Services Act, which was used to implement Czech E-commerce directive, and in German rulings concerning similar cases which come from the same principles of transposed directive like our Information Society Services Act. In my opinion, these procedures could then be used for the purpose of copyright infringement liabilities of free space providers in the Czech Republic.

10. Seznam použité literatury

Internetové zdroje:

Ada Lovelace; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-2-6]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ada_Lovelace

Autorské právo. IFPI.cz [online]. [cit. 2014-3-23]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/autorske-pravo/>

Američané v obavách ze žalob omezili stahování hudby. Tech.ihned.cz [online]. Publikováno 5. 1. 2004. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: <http://tech.ihned.cz/c1-13810250-americane-v-obavach-ze-zalob-omezili-stahovani-hudby>

Barlow, J. P. *A Declaration of the Independence of Cyberspace* [cit. 2014-2-10]. Dostupné z: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

BECKER, Alexander. *The Rapidshare vs. Gema story*. Eurotech [online]. Publikováno 30. 3. 2012. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://www.eurotechies.eu/the-rapidshare-vs-gema-story/>

ČÍŽEK, Jakub. *Nejvyšší soud definitivně zamítl odvolání správců The Pirate Bay*. Zive.cz [online]. Publikováno 2. 2. 2012. [cit. 2014-1-14]. Dostupné z: <http://www.zive.cz/bleskovky/nejvyssi-soud-definitivne-zamitl-odvolani-spravcu-the-pirate-bay/sc-4-a-162205/default.aspx>

DOČEKAL, Daniel. *Přichází další bič na piráty: Copyright Alert systém aneb „šestkrát a dost“*. Lupa.cz. [online]. Publikováno 18. 9. 2012. [cit. 2014-3-19]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/prichazi-dalsi-bic-na-piraty-copyright-alert-system-aneb-sestkrat-a-dost/>

ENIGMAX. *Rapidshare to be forced to shut down following court defeat?* Torrentfreak [online]. Publikováno 29. 1. 2008. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-to-be-forcedto-shut-down-following-court-defeat-080129/>

ERNESTO. *Court orders Rapidshare to filter user uploads.* Torrentfreak [online]. Publikováno 15. 3. 2012. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/court-orders-rapidshare-to-filter-useruploads-120315/>

ERNESTO. *Rapidshare declared legal in court, with a twist.* Torrentfreak [online]. Publikováno 27. 3. 2012. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/rapidshare-declared-legal-in-courtwith-a-twist-120327/>

ERNESTO. RIAA: *Bitcoin makes it hard to track or seize Pirate Bay donations* . Torrentfreak [online]. Publikováno 30. 10. 2013. [cit. 2014-2-7]. Dostupné z: <http://torrentfreak.com/riaa-bitcoin-makes-it-hard-to-track-or-seize-pirate-bay-donations-131030/>

Evropský soud rozhodl, že výpalné je nelegální: OSA hrozí bankrot. Piratskenoviny.cz [online]. Publikováno 23. 10. 2010. [cit. 2014-1-23]. Dostupné z: http://piratskenoviny.cz/?c_id=32633

Fair use. Copyright.gov [online]. Stránka byla naposledy editována v červnu 2012 [cit. 2014-2-22]. Dostupné z: <http://www.copyright.gov/fls/fl102.html>

History of copyright law. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-1-29]. Dostupné: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_copyright_law

IFPI: About [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z:
http://www.ifpi.org/content/section_about/index.html

IFPI: Obecné informace [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.ifpi.cz/cns-ifpi/obecne-informace/>

Inside Wipo: What is Wipo? Wipo [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z:
<http://www.wipo.int/about-wipo/en/>

Internet. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) :
Wikipedia Foundation, [cit. 2014-1-10]. Dostupné z WWW:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Internet>

Kdo jsme. OSA [online]. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z:
<http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/o-n%C3%A1s.aspx>

Licensing of the press act 1662. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St.
Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, [cit. 2014-1-27]. Dostupné:
http://en.wikipedia.org/wiki/Licensing_of_the_Press_Act_1662

List of Berne Convention Signatories. CopyrightHouse.co.uk [online]. [cit. 2014-2-1].
Dostupné z: <http://www.copyrightHouse.co.uk/copyright/countries-berne-convention.html>

MARTÁKOVÁ, Mária; BUREŠOVÁ, Iva. *Autorskoprávní otázky otevřeného přístupu*.
Digitální repozitář vysoké školy báňské- Technické univerzity Ostrava[online]. [cit.
2014-3-23]. Dostupné z: <http://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/84552/martakova-dsugcz-2011.pdf?sequence=1>

MENNECKE, Thomas. *The Pirate Bay Loses IFPI.com Domain*. Slyck.com [online].
Publikováno 30. 12. 2007. [cit. 2014-1-14]. Dostupné z:
http://www.slyck.com/story1623_The_Pirate_Bay_Loses_IFPIcom_Domain

Motion picture association of America. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-1-10]. Dostupné: http://en.wikipedia.org/wiki/Motion_Picture_Association_of_America

MPAA : About Us [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.mpa.org/about>

MUSIL, Marek. *Vývoj internetu*. ihistory.webzdarma.cz [online]. [cit. 2014-2-10]. Dostupné z: <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>

NAPSTER; Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-2-15]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Napster

Občanská sdružení oprávněná k výkonu kolektivní správy práv. [Mkcr.cz](http://www.mkcr.cz) [online]. [cit. 2014-2-13]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=360>

O nás. [INTERGRAM.cz](http://www.intergram.cz) [online]. [cit. 2014-1-25]. Dostupné z: <http://www.intergram.cz/cs/kdo-jsme/>

Opt. [Oxforddictionaries.com](http://www.oxforddictionaries.com) [online]. [cit. 2013-2-9]. Dostupné z: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/opt>

Over two billion people now connected to internet but digital divide remains wide. [Un.org](http://www.un.org) [online]. Publikováno 6. 11. 2012. [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=43424&Cr=digital+divide&Cr1=#.UJvtfodPgg4>

Peer-to-peer síť: jak fungují a kde je problém? *Bezpečně-online*. [online]. [cit. 2014-2-15]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/sosani-a-sdileni-dat/co-uz-neni-legalni/241-3/peerto-peer-site-jak-funguji-a-kde-je-problem>

PUK, Jaromír. *Filmový pirát Nerez dostal podmínku. Za mříže nepůjde*. AVmania.cz. [online]. Publikováno 23. 5. 2012. [cit. 2014-2-5]. Dostupné z: <http://avmania.e15.cz/filmovy-pirat-nerez-dostalpodminku-za-mrize-nepujde>

RIAA: *Who we are* [online]. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: http://www.riaa.com/aboutus.php?content_selector=about-who-we-are-riaa

ROETTIGERS, Janko. *Rapidshare wins in court*. Gigaom [online]. Publikováno 3. 5. 2010. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z: <http://gigaom.com/2010/05/03/rapidshare-wins-in-court/>

SALKEVER, Alex. *Napster's Pound-Foolish Billion-Dollar Offer*. Business Week. [online]. Publikováno 22. 2. 2001. [cit. 2014-2-15]. Dostupné z: http://www.businessweek.com/bwdaily/dnflash/feb2001/nf20010222_477.htm

STERLING, Bruce; "INTERNET" (aka "A Short History of the internet".w2.eff.org[online]. Publikováno v: THE MAGAZINE OF FANTASY AND SCIENCE FICTION, únor 1993. [citováno 6. 11. 2012]. Dostupné z: http://w2.eff.org/Net_culture/internet_sterling.history.txt

ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Producent: 20 Kč za stažení filmu je málo*. Ekonom [online]. Publikováno 5. 9. 2011. [cit. 2014-2-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52718620-producent-20-kc-za-stazeni-filmu-je-malo>

ŠNÍDL, Vladimír; KOČIČKA, Pavel. *Soud poprvé zakázal nelegální stahování filmu*. Ekonom [online]. Publikováno 31. 8. 2011. [cit. 2014-2-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52721720-ekonom-czsoud-poprve-zakazal-nelegalni-stahovani-filmu>

Software. Wikipedia – otevřená encyklopedie. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Software>

The statute of Anne 1710. Copyrighthistory.com [online]. [cit. 2014-1-27]. Dostupné z: <http://www.copyrighthistory.com/anne6.html>

Třikrát a dost. Česká protipirátská unie [online]. Publikováno 13. 5. 2009. [cit. 2014-2-4]. Dostupné z: http://www.cpubfilm.cz/new/www/aktuality/dost_130509.html

VÁCLAVÍK, Lukáš. *České uložistiště Share-rapid neskončilo, ale změnil se?* Cnews.cz [online].

Publikováno 18. 2. 2014. [cit. 2014-3-3]. Dostupné z: <http://www.cnews.cz/oziveno-ceske-uloziste-share-rapidcz-neskoncilo-ale-zmeni-se>

Vláda schválila novelu autorského zákona. Aktualne.cz [online]. Publikováno 11. 12. 2013. [cit. 2014-2-21]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=797557>

Vnitřní trh v listopadu 2013. Euroskop.cz [online]. Publikováno 6. 12. 2013. [cit. 2014-2-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8449/23320/clanek/vnitri-trh-v-listopadu-2013/>

VYLEŤAL, Martin. *Hotfile.com končí, filmovým studiím zaplatí 80 milionů dolarů*. Lupa.cz [online]. Publikováno 4. 12. 2013. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/hotfile-com-konci-filmovym-studiim-zaplati-80-milionu-dolaru-jako-odskodneni/>

Weaver, Caty. *Welcome to the U.S. Copyright Alert System, where companies can slow your internet if you download illegally*. Gawker.com. [online]. Publikováno 26. 2. 2013. [cit. 2014-3-19]. Dostupné z: <http://gawker.com/5986813/welcome-to-the-us-copyright-alert-system-where-companies-can-slow-your-internet-if-you-download-illegally>

Youtube must remove seven videos, german court rules. Dw.de. [online]. publikováno 20. 4. 2012. [cit.2014-2-27]. Dostupné z:<http://www.dw.de/youtube-must-remove-seven-videos-german-court-rules/a-15900125-1>

Knižní:

ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001. 195 s. ISBN 80-7201-295-9

FALK, Bennett. *Internet roadmap: průvodce světem internetu*. 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 1995. 323 s. ISBN 80-85896-34-6

FIALA, Josef a kol. *Občanské právo hmotné*. 3. Opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2002. 436 s. ISBN: 80-7239-111-9

GOLDSMITH, Jack; WU, Tim. *Kdo řídí internet: iluze o světě bez hranic*. Praha: Dokořán a Argo, 2008. 271 s. ISBN 978-80-7363-184-0 (Dokořán) ISBN 978-80-257-0044-0 (Argo)

GŘIVNA, Tomáš a Radim POLČÁK. *Kyberkriminalita a právo*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2008, 220 s. ISBN 9788090378674.

HARTMANOVÁ, Dagmar. *Kolektivní správa autorských práv a práv souvisejících s právem autorským*. Praha: Linde Praha a.s. 2000. 138 s. ISBN 80- 7201-218-5

HEATH, Christopher. SANDERS Anselm Kamperman; *Landmark Intellectual Property Cases and Their Legacy*. Alphen aan de Rijn. Kluwer law international, 2011. s 247. ISBN 978- 90- 411- 3343- 4

HECKMANN, Oliver. *The Competitive internet service provider*. Chichester: Wiley-

Interscience. 2006. 370 s. ISBN – 10 : 0470012935, ISBN – 13: 978-0470012932

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 837 s. ISBN 978-80-7400-049-2

HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 303 s. ISBN 80-86898-96-2.

HOLUB, Milan a kol. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním*. 2. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde. 2004. 496 s. ISBN: 80-7201-486-2

HRABÁNEK, Jan. *Film z hlediska autorského práva*. Praha: Leges, 2011, 80 s. ISBN: 978-80-87212-91-2

CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2001, 477 s. ISBN: 978-80-7400-432-2

KNAP, Karel a kol. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*. 5. podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1996. 551 s. ISBN 80-7201-049-2

KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné* 3. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI Publishing, 2007. 343 s. ISBN 978-80-7357-230-3

KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010. 92 s. ISBN 978-80-87146-41-5

KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009. 132 s. ISBN 978-80-246-1751-0

KŘÍŽ, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. 1. vydání. Praha : Linde Praha, 1999. 252 s. ISBN 80-7201-190-1.

KŘÍŽ, Jan; HOLCOVÁ, Irena; KORDAČ, Jiří a kol. *Autorský zákons komentářem a předpisy souvisící*. Praha: Linde, 2005. 792 s. ISBN 80-7201-546-X

LESČINSKÝ, Jan. *Právní ochrana databází*. Praha: C. H. Beck, 2003. 188 s. ISBN 807179-833-9

LESSIG, Lawrence. *Code: version 2.0*. New York: Member of the Perseus Books Group, 2006. 410 s. ISBN 0465039146

MAZZIOTTI, Giuseppe. *EU Digital Copyright Law and the End-User*. 1. vydání. Berlin: Springer- Verlag Berlin Heidelberg. 2008. 374 s. ISBN 978-3-540-75984-3

MILLER, Deborah J. *Careers with internet service providers*. 1st ed. New York: The Rosen Publishing Group, 2001. 64 s. ISBN 0-8239-3425-X

PALOVSKÝ, Radomír; SKLENÁK, Vilém. *Informace a internet (včetně úvodu do protokolů internetu)*. 1. vydání. Praha: Vysoká Škola Ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky, 1998. 380 s. ISBN 80-7079-562-X.

PATRY, William. *Moral panics and the copyright wars*. Oxford: Oxford University Press, 2009, xxiv, 266 s. ISBN 9780195385649.

POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost IS*. Brno: Computer Press, 2007. 150 s. ISBN 978-80-251-1777-4

POLČÁK, Radim; ŠKOP, Martin; MACEK, Jakub. *Normativní systémy v kyberprostoru : (úvod do studia)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 102 s. ISBN 8021037792

PRCHAL, Petr: *Osířelá díla*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2013, 208 s., ISBN 978-80-7201-919-9

REED, Chris. *Internet Law – Texts and Materials Second Edition*. Cambridge: University Press, 2004. 372 s. ISBN 8175344741.

SCOTT, Michael D. *Scott on Multimedia Law*. [online]. Third edition. Aspen publishers. 2008. 1600 s. ISBN-10: 0735575517, ISBN-13: 978-0735575516

SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. 284 s. ISBN 80-247-0058-1

SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C. H. Beck, 2001. 542 s. ISBN 80-7179-552-6

SMITH, Graham J. H. *Internet law and regulation*. 4th edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. 1296 s. ISBN 978-0-421-909908.

STEINMETZ, Ralf; WEHRLE, Klaus. *Peer-to-Peer Systems and Applications*. first edition. New York: Springer Publishing, 2005, 629 s. ISBN 354029192X

SVOBODA, Pavel a kol. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde, 2001. 464 s. ISBN 80-7201-311-4.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 - § 421*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9

ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. 196 s. ISBN 80-251-1090-7

TELEC, Ivo. *Autorský zákon a předpisy související*. 2. doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 1996. 283 s. ISBN 80-7179-100-8

TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. 971 s. ISBN 978-80-7179-608-4

TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1. vydání. Brno: Doplněk, 1994. 344 s. ISBN 80-85765-11-X

TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví: dodatek o právu k počítačovým programům*. 1. vydání. Brno: Doplněk, 2002, 21 s. ISBN 8072391062

TORREMANS, Paul. *Copyright law: a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2009. 552 s. ISBN 978-1-84542-487-9

TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha: Linde, 1997. 166 s. ISBN 80-7201-102-2.

VAN EECHOU, Mireille, et al. *Harmonizing european copyright law: The Challenges of Better Lawmaking*. Great Britain: Wolters Kluwer, 2009. 374 s. ISBN 978-90-411-3130-0

WALTER, Michel; LEWINSKI, Silke. *European copyright law: a Commentary*. 1. vydání. Oxford: Oxford university press, 2010. 1555 s. ISBN 978-0-19-922732-7

Judikatura:

Rozsudek obvodního soudu ve Stockholmu ze dne 17. dubna 2009, sp. zn. B 13301-06

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 5 Tdo 164/2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 5 Tdo 1312/2010

Rozsudek obvodního soudu ve Stockholmu ze dne 17. 4. 2009, sp. zn. B 13301-06

Rozhodnutí United States Court of Appeals, District of Columbia Circuit ze dne 19. 12. 2003, sp. zn. 351 F. 3d 1229

Rozhodnutí ESD ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. C-467/08

Rozhodnutí ESD 6/64 Costa v. ENEL [1964] ECR 585

Rozhodnutí ESD ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. C-70/10 Scarlet Extended

Rozhodnutí ESD ze dne 16. února 2012, sp. zn. C-360/10 Sabam vs Netlog

Rozsudek Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 1658/11

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 8 Tdo 137/2013

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2001, sp. zn. 4Tz 265/2000

Stanovisko Generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna ze dne 26. 11. 2013, sp. zn. C-314/12

Stanovisko Generálního advokáta Sharpstona ze dne 14.11.2013, sp. zn. C-351/12

Rozsudek Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2013, sp. zn. III. ÚS 1768/13

Rozsudek německého Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. I ZR 18/11.

Stanovisko Generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna ze dne 14. 4. 2011, sp. zn. C-70/10.

Rozsudek německého Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2013, sp. zn. I ZR 80/12.

Rozsudek německého Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. I ZR 18/11.

Časopisecké

BERÁNEK, Ladislav.: *Peer-to-peer sítě a jejich bezpečnost II., Data, Security, Management*, roč. 9, č. 1, 2005

ČERMÁK, Jiří. *Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirate Bay*. Praha: Právní rozhledy, roč. 18, č. 8, 2010. ISSN: 1210-6410

DOBEŠ, Petr: *Rozmnožování autorských děl pro soukromou potřebu I*. In Právní rádce, roč. 15, č. 4, 2001, ISSN 1210-4817.

HARTMANOVÁ, Dagmar. *Komentář ke směrnici 2001/29/ES*. Národní knihovna: knihovnická revue. 2001, č. 4, s. 283-286. Dostupné z: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0104/0104283.html>>. ISSN 1214-0678.

HONIGSBERG, Peter Jan. *The Evolution and Revolution of Napster*. University of San Francisco Law Review. 2002, roč. 36, s. 485 a násl. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=830884>

KOVÁRNÍK, Stanislav. *IP adresa identifikuje místo připojení, nikoli osobu*. Revue pro právo a technologie, roč. 2., č. 3, 2011. ISSN 1804-5383

MAGGS, Peter. *The Balance of Copyright in the United States of America*. The American Journal of Comparative Law, díl. 58, 2010, ISSN 0002-919x.

Matejka, J., Čermák, J. *Odpovědnost poskytovatele volného prostoru na internetu za cizí obsah*, Právník, 11/2001, ISSN 0231-6625

PIERATT, Emmanuel. *Vývoj evropského vydavatelského práva (s přihlédnutím k vydavatelské praxi ve Francii)*. Dostupné z:
<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/pierrat.htm> ISSN 1801-5948

POLČÁK, Radim. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti*. Právní rozhledy. 2009, č. 23, s. 837. ISSN 1210-6410

Smejkal, V. *Internet po odložení růžových brýlí*. Chip, 7, 1997, č. 2, s. 18-19 a č. 3, s. 28-31. ISSN 1212-0901

WINN, J., JONDET, N. *A New Deal For End Users? Lessons From A French Innovation In The Regulation Of Interoperability*. William and Mary Law Review, č. 51, 2009. ISSN 0043-5589.

Právní předpisy:

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, ze dne 9. 9. 1886

Listina základních práv a svobod

Digital Millennium Copyright Act of 1998, ze dne 28. 10. 1998

Copyright, Designs and Patents Act 1988, ze dne 15. 11. 1988

Telemediengesetz (německý zákon o telekomunikačních službách), ze dne 26. 2. 2007

Visual Artist Rights Act z roku 1990

Směrnice Rady 91/250/EHS o právní ochraně počítačových programů, ze dne 14. 5. 1991

Směrnice Rady 92/100/EHS o právu na pronájem a půjčování, jakož i o některých právech příbuzných právu autorskému v oblasti duševního vlastnictví, ze dne 19. 11. 1992

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/6/EHS o právní ochraně databáze, ze dne 11. 3. 1996

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti, ze dne 22. 5. 2001

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o prosaditelnosti práv k duševnímu vlastnictví, ze dne 29. 4. 2004

Směrnice 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronickém obchodu, na vnitřním trhu, ze dne 8. 6. 2000

Směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických Předpisů, ze dne 22. 5. 1998

Zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Odborné články:

BELŠÁN, Eduard. *Autorské právo z pohledu kontinentálního a angloamerického.*

Epravo.cz. [online]. Publikováno 11. 7. 2013. [cit. 2014-1-28]. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>

ČERMÁK, Jiří; *Otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty*

internetu. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 9. 1. 2000. [cit. 2014-1-28]. Dostupné z:

<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>

ČERMÁK, Jiří. *Právní aspekty odkazů (hyperlinks) – část 2.: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 5. 6. 2002. [cit. 2014-2-5].

Dostupné z:

<http://www.itpravo.cz/index.shtml?tisk=1&x=92888>

DOLEČEK, Marek. *Autorské právo - výjimky a omezení práva autorského*.

BusinessInfo.cz [online]. Publikováno 1. 3. 2009. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/autorske-pravo-vyjimky-a-omezeni-opu-4576.html>

DREXL, Josef a kol., *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law*

Research Paper No. 13-04 [online], [cit. 20. 2. 2014], dostupné z:

http://www.ip.mpg.de/files/pdf2/Max_Planck_Comments_Collective_Rights_Management.pdf

GEIGER, Christophe, GERVAIS, Daniel, SENFTLEBEN, Martin. *The Three-Step Test Revisited: How to Use the Test's Flexibility in National Copyright Law*. American

University Washington College of Law [online]. Publikováno 12.1.2013. [cit. 2014-3-

21]. Dostupné z:

<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1041&context=research>

HARGUTH, Alexander. *File hosting in German carries increased copyright policing duties*. MWE.com[online]. [cit. 2014-2-28]. Dostupné z:

http://www.mwe.com/files/Uploads/Documents/News/IP%20Update_October%202013.pdf

HUSOVEC, Martin. *Rozhodnutia prazskych súdov vo veci Share-rapid.cz*.

Blog.eisionline.org [online]. Publikováno 1. 9. 2013. [cit. 2014-3-2]. Dostupné z:

<http://blog.eisionline.org/2013/09/01/rozhodnutia-prazskych-sudov-vo-veci-share-rapid-cz/>

HAVLÍK, Michal. *Patentovatelnost počítačových programů – část právní*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 4. 2. 2003. [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=117187>

TOPKA, Pavel. *Napster, Kazaa, Grokster – významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 7. 11. 2006. [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

JĚŽEK, Jiří a kol. *Prosazování práv z duševního vlastnictví - učební texty*. 1. vydání. Dusevnivlastnictvi.cz [online]. [cit. 2014-2-15]. s. 38-40. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukovematerialy/prosazovanipravdusevnivlastnictvi.pdf>

JURMAN, Miroslav. *Postavení a činnost světové organizace duševního vlastnictví*. Epravo.cz [online]. Publikováno 6. 8. 2001. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: http://www.epravo.cz/top/clanky/?pg=1&typ=clanky&s1=3&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=3&m=1&recid_cl=11621

MAREŠ, David. *Internetová reklama a nevyžádaná obchodní sdělení šířená elektronickými prostředky*. Epravo.cz. [online]. Publikováno 29.6.2010. [cit. 2014-2-23].]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/internerova-reklama-a-nevyzadana-obchodni-sdeleni-sirena-elektronickymi-prostredky-63234.html>

MAREŠ, David. *K limitaci odpovědnosti providera v prostředí internetu – 1. část*. Epravo.cz. [online]. Publikováno 16. 3. 2012. [cit. 2014-2-6]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-limitaci-odpovednosti-providera-v-prostredi-internetu-1-cast-81280.html>

MATĚJKA, Jan; ČERMÁK, Jiří. *Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na internetu za cizí obsah*. ITpravo.cz. [online]. Publikováno 3. 12. 2001. [cit. 2014-2-6].

Dostupné z:

<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

MYŠKA, Matěj. *Limity rozmnoženiny pro osobní potřebu*. Dvp.sehnalek.cz [online].

[cit. 2014-1-17]. Dostupné z:

[http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_\(4799\).pdf](http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/05_obcan/Myska_Matej_(4799).pdf)

NIEMANN, Fabian. *Hamburg court rules on copyright liability of Rapidshare*. Bird

and Bird[online]. Publikováno 27. 10. 2009. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z:

http://www.twobirds.com/English/News/Articles/Pages/Hamburg_Court_rules_copyright_liability_RapidShare.aspx

Opinion issued by GRUR. Authorsocieties.eu [online]. Publikováno 17. 12. 2012. [cit.

2014-2-20]. Dostupné z:

http://www.authorsocieties.eu/uploads/Modules/Library/grur_opinion_en.pdf

OTEVŘEL, Petr. *Rozsudek Rapidshare a právní aspekty file-hostingových služeb*.

pravoit.cz. [online]. Publikováno 17. 2. 2013. [cit. 2014-2-25]. Dostupné z:

<http://www.pravoit.cz/article/rozsudek-rapidshare-a-pravni-aspekty-file-hostingovych-sluzeb>

PELIKÁN, Martin. *Právo (se) rozmnožovat pro osobní potřebu*. Achourhajak.cz.

[online]. [cit. 2014-3-21]. Dostupné z:

http://www.achourhajak.com/resources/files/clanek_primalex.pdf

POPELKOVÁ, Věra; ŠTROS, David; VOBORNÍK Martin. *Prosazování práv*

z duševního vlastnictví- učební texty. 2. Díl, Dusevnivlastnictvi.cz [online]. 2007. [cit.

2014-02-11]. [dokument ve formátu PDF]. Dostupné z:

<http://www.dusevnivlastnictvi.cz/assets/vyukove-materialy/pprII1.pdf>

POST, David; JOHNSON, David. *Law And Borders – The Rise of law in cyberspace*. Temple.edu [online]. [cit. 2014-2-10]. Dostupné z:
<http://www.temple.edu/lawschool/dpost/Borders.html>

ROBERTS, Paul. *RIAA sues 532 'John Doe' file swappers*. Infoworld.com [online]. Publikováno 21. 1. 2004. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z:
<http://www.infoworld.com/t/business/riaa-sues-532-john-doe-file-swappers-970>

SCHENKOVÁ, Kateřina. *Projekt Google books a dohoda o narovnání*. Právnícké fórum [online]. Publikováno 16. 9. 2010. [cit. 2014-2-23]. Dostupné z:
<http://www.pravnickeforum.cz/archiv/dokument/doc-d26343v34709-projekt-google-books-a-dohodao-narovnani/>

SMITH, Robert W. *GEMA obtains injunctions against dara Exchange services*. Heise [online]. publikováno 19. 1. 2007. [cit. 2014-2-27]. Dostupné z:
<http://web.archive.org/web/20080103071923/http://www.heise.de/english/newsticker/news/83948>

SÝKORA, Martin. *Definice díla v prostředí internetu*. Právo IT [online]. Publikováno 30. 4. 2008. [cit. 2014-2-9]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/definice-dila-v-prostredi-internetu-i>

TELEC, Ivo. *ACTA nejsou akta ani akty*. Cpufilm.cz [online]. [cit. 2014-1-19]. Dostupné z: http://www.cpufilm.cz/txt/judr_ivo_telec-acta_nejsou_akta_ani_akty.pdf

Zpráva o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o kolektivní správě autorského práva ze dne 4. 10. 2013, sp. zn. C7-0183/2012. Dostupné z:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0281+0+DOC+XML+V0//CS>

Klíčová slova v českém jazyce: Autorské právo, internet, neoprávněné užití autorských děl

Klíčová slova v anglickém jazyce: Copyright, internet, Unauthorized use of copyright works